

**Національний університет «Острозька академія»
Економічний факультет
Кафедра фінансів, обліку і аудиту**

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему: **«УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ
СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ»**

Виконав: студент 2 курсу, групи МФК-61
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
освітньо-професійної програми
**«ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА
СТРАХУВАННЯ»**
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Мигаль Андрій Володимирович

Керівник – доктор економічних наук, професор
Кривицька Ольга Романівна
Рецензент – доктор економічних наук, доцент
Антонюк Олена Ростиславівна

"РОБОТА ДОПУЩЕНА ДО ЗАХИСТУ"

Завідувач кафедри фінансів,
обліку і аудиту

_____ (проф., д.е.н. Мамонтова Н.А.)

(підпис)

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2021 р.

Острог – 2021

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»
Факультет економічний
кафедра фінансів, обліку і аудиту
Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри фінансів, обліку і аудиту
проф., д.е.н. Мамонтова Н.А.
“_____” _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ на кваліфікаційну роботу студента

Мигаля Андрія Володимировича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Управління фінансовими ресурсами страхової компанії»
Керівник роботи:... доктор економічних наук, професор Кривицька Ольга Романівна
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджено наказом по Академії від “.....”.....2021р. №.....

2. Термін здачі студентом закінченої роботи:.....

3. Вихідні дані до роботи: *Фінансова звітність ПРАТ СК «ГАЛИЦЬКА», ПРАТ УСК «КНЯЖА ВІСНА ІНШУРАНС ГРУП», нормативно-правові акти, наукові статті та навчальні посібники тощо.*

4. Перелік завдань, які належить виконати:

- розглянути суть, склад та значення фінансових ресурсів страховика;
- з'ясувати джерела та особливості формування фінансових ресурсів страховика;
- визначити напрямки використання фінансових ресурсів страховика;
- провести аналіз складу, динаміки та структури фінансових ресурсів ПРАТ СК «ГАЛИЦЬКА», ПРАТ УСК «КНЯЖА ВІСНА ІНШУРАНС ГРУП»;
- проаналізувати напрями використання фінансових ресурсів страхових компаній;
- оцінити фінансову стійкість, платоспроможність, рівень використання інвестиційного потенціалу та рівень управління капіталом ПРАТ СК «ГАЛИЦЬКА», ПРАТ УСК «КНЯЖА ВІСНА ІНШУРАНС ГРУП»;

5. Перелік статистичного, графічного матеріалу: *схеми, таблиці, діаграми*

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	<i>Кривицька О.Р., доктор економічних наук, професор</i>	02.03.2021	02.03.2021
Розділ 2	<i>Кривицька О.Р., доктор економічних наук, професор</i>	04.05.2021	04.05.2021
Розділ 3	<i>Кривицька О.Р., доктор економічних наук, професор</i>	29.05.2021	29.05.2021

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вивчення літератури	до 03.02.2021	
2.	Розробка змісту (плану)	до 02.03.2021	
3.	Ознайомлення керівника із текстом кваліфікаційної роботи (чорновий варіант):		
3.1	Розділ 1	до 04.05.2021	
3.2	Розділ 2	до 29.05.2021	
3.3	Розділ 3	до 30.09.2021	
4.	Ознайомлення керівника із текстом кваліфікаційної роботи із врахуванням зауважень	до 16.11.2021	
5.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	до 23.11.2021	
6.	Рецензування кваліфікаційної роботи	до 07.12.2021	
7.	Здача кваліфікаційної роботи на кафедрі Ресстрація на Moodle	до 07.12.2021	

Студент _____ Мигаль А.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Кривицька О.Р.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи(на двох мовах) на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Тема: Управління фінансовими ресурсами страхової компанії

Автор: Мигаль Андрій Володимирович

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор Кривицька Ольга Романівна

Захищена “.....”2021 року.

Короткий зміст праці: Дипломна робота складається з трьох розділів. Об’єктом дослідження виступають фінансові ресурси ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа Вієна Іншуранс Груп». У роботі досліджено теоретичні аспекти управління фінансовими ресурсами страхової компанії; Проведено оцінку управління фінансовими ресурсами ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа Вієна Іншуранс Груп»; Виділено напрями удосконалення управління фінансовими ресурсами ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа Вієна Іншуранс Груп»

..... (підпис автора)

ANNOTATION

Qualification work (in two languages) to receive the second (master) level of higher education

Subject: Management of financial resources of the insurance company

Author: Myhal Andrii

Scientific adviser: Doctor of Economics, Professor Kryvytska Olha

Protected by “.....”2021

Summary of the work: The thesis consists of three sections. The object of the study is the financial resources of PJSC IC "Halytska" and PJSC UIC "Kniazha Vienna Insurance Group". The theoretical aspects of management of financial resources of the insurance company are investigated in the work; An assessment of the management of financial resources of PJSC IC "Galytska" and PJSC UIC "Kniazha Vienna Insurance Group" was conducted; Areas for improving the management of financial resources of PJSC IC "Galytska" and PJSC UIC "Kniazha Vienna Insurance Group" are identified

..... *(signature)*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1	11
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СТРАХОВИКА В УКРАЇНІ.....	11
1.1 Основна сутність, зміст та значення фінансових ресурсів страховика.....	11
1.2 Джерела формування фінансових ресурсів страховика	19
1.3. Напрями використання фінансових ресурсів страховика	26
1.4 Методологія аналізу формування, використання фінансових ресурсів страховика та його фінансового стану	36
Висновки до розділу 1.....	46
РОЗДІЛ 2	47
АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	47
2.1 Загальна характеристика страхових організацій	47
2.2 Аналіз джерел формування фінансових ресурсів страхових організацій.....	51
2.3 Оцінка використання фінансових ресурсів страхових організацій	72
2.4 Аналіз фінансової стійкості та платоспроможності страхових організацій....	87
Висновки до розділу 2.....	101
РОЗДІЛ 3	103
УДОСКОНАЛЕННЯ НАПРЯМІВ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ЇХ	103
РОЗВИТКУ	103
3.1 Оптимізація фінансової стійкості страхових компаній як запорука сценаріїв їх розвитку	103
3.2 Удосконалення напрямів використання фінансових ресурсів крізь призму системи контролінгу на ПрАТ СК «Галицька»	110
3.3 Покращення розвитку ПрАТ УСК «Княжа Вієна Іншуранс Груп» в умовах діджиталізації	117
Висновки до розділу 3.....	128
ВИСНОВКИ	129
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	133
ДОДАТКИ	138

ВСТУП

В умовах розвитку ринкової економіки посилюється значення страхування у суспільному відтворенні. Реформування економічної системи України зумовило необхідність створення ринкової інфраструктури, що обслуговує механізм господарювання. Важливе місце в ній посідають саме страхові компанії, які проводять різноманітні види страхування на території України та здійснюють інвестиційну і фінансову діяльність. У ринкових умовах господарювання страховики через реалізацію механізму страхування мобілізують значний страховий капітал, який є важливим ресурсом, що може бути представлений на фінансовому ринку країни.

Важливим стратегічним сегментом економіки виступає страхування, оскільки воно забезпечує страховий захист, сприяє соціально-економічній стабільності в суспільстві та зниженню навантаження на витратну частину бюджетів різних рівнів, дозволяє оптимізувати діяльність суб'єктів економіки за рахунок централізованих фондів фінансових ресурсів, а також накопичувати фінансові ресурси для інвестування їх в економіку країни.

Для здійснення ефективного страхового захисту своїх клієнтів страхові компанії повинні мати достатній обсяг фінансових ресурсів і забезпечувати їх ефективно розміщення. При цьому встановлення оптимальних співвідношень між окремими джерелами формування та використання фінансових ресурсів страховиків є важливою передумовою забезпечення безперервності процесу страхування, постійної платоспроможності страхових компаній та стабільних фінансових результатів їх діяльності. Виходячи із змісту основних завдань управління фінансами, можна констатувати, що фінансові ресурси виступають основним об'єктом фінансового управління, а правильний вибір тактики та стратегії управління ними є значним внутрішнім фактором фінансової стійкості страхової компанії. Саме тому потрібно правильно визначитися з концептуальними засадами формування раціональної політики управління

фінансовими ресурсами на рівні окремих страхових компаній. Відтак, вищезазначене безперечно вказує на актуальність теми магістерської роботи.

Значний внесок у наукову і практичну діяльність страхових компаній, пов'язану з формуванням та напрямками використання фінансових ресурсів, зробили такі зарубіжні та вітчизняні науковці, як Воблий К.Г, Нагайчук Н.Г., Ткаченко Н.В., Борисюк О.В., Поплавський О. О., Бондарук В.С., та ін. Усі дослідження є цікавими та обґрунтованими, а за необхідності реалізації їх у безпосередній діяльності єдиною перепорою є необхідність визначення впливу інших факторів, що не можуть контролюватися повною мірою страховими компаніями.

Об'єктом дослідження виступають фінансові ресурси ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа Вієна Іншуранс Груп».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади формування і використання фінансових ресурсів страхових компаній.

Метою магістерської роботи є теоретичне обґрунтування та розробка науково-методичних підходів та практичних рекомендацій, спрямованих на вдосконалення формування та напрямів використання фінансових ресурсів страхових компаній.

Відповідно до поставленої мети, виокремлено наступні завдання для її досягнення:

- розглянути суть, склад та значення фінансових ресурсів страховика;
- з'ясувати джерела та особливості формування фінансових ресурсів страховика;
- визначити напрямки використання фінансових ресурсів страховика;
- провести аналіз складу, динаміки та структури фінансових ресурсів страхових компаній;
- проаналізувати напрями використання фінансових ресурсів страхових компаній;
- оцінити фінансову стійкість, платоспроможність, рівень використання інвестиційного потенціалу та рівень управління капіталом страхових компаній;

- дослідити поточне позиціонування та можливі сценарії розвитку страхових компаній;
- визначити та обґрунтувати напрями використання фінансових ресурсів для покращення розвитку страхових компаній.

У процесі написання магістерської роботи використано наступні методи наукового дослідження, зокрема, збирання інформації, її оброблення та узагальнення, спостереження, порівняння, науковий аналіз і синтез, метод індукції, дедукції та інші методи.

Інформаційною базою дослідження стали наукові публікації українських та зарубіжних вчених, законодавчі та нормативно-правові акти України, які регулюють фінансову діяльність суб'єктів страхового ринку. У роботі також використано матеріали Міністерства фінансів України, Національної комісії з державного регулювання ринків фінансових послуг України, фахові літературні джерела, монографії, офіційні статистичні публікації, річна фінансова звітність страхових організацій.

Наукова новизна магістерської роботи полягає в:

1) авторському підході до визначення дефініції «страхування», – «страхування – певна послуга, суть якої – взяття на себе ризиків, яка надається страховиком страхувальнику шляхом акумуляції тимчасово вільних фінансових ресурсів страхувальника та їх виплати останньому як компенсації, внаслідок настання страхової події»;

2) комплексному дослідженні формування та використання фінансових ресурсів страхових компаній, що, на відміну від існуючих досліджень, дало змогу змодельовати матрицю, яка дала змогу отримати та спрогнозувати перспективні напрями розвитку страхової організації, а значення показника фінансового стану дозволило визначити об'єм фінансових ресурсів, які згодом можна буде інвестувати в розвиток організації;

3) розробці практичних рекомендацій щодо напрямів використання фінансових ресурсів для покращення розвитку страхових компаній, що

полягають у запровадженні: системи контролінгу на ПрАТ СК «Галицька» і діджиталізації на ПрАТ УСК «Княжа Вієна Іншуранс Груп».

Теоретичні положення роботи, сформульовані висновки та пропозиції можуть бути використані страховими компаніями в процесі формування та напрямів використання фінансових ресурсів.

Практичне значення одержаних результатів дослідження. Результатом вирішення поставлених у магістерській роботі завдань є розробка пропозицій та рекомендацій практичного характеру щодо підвищення ефективності формування та напрямів використання фінансових ресурсів страхових компаній, що включають:

- 1) рекомендації щодо оптимізації фінансової стійкості страхових компаній через створення сценаріїв їх розвитку;
- 2) пропозиції щодо удосконалення напрямів використання фінансових ресурсів крізь призму системи контролінгу на ПрАТ СК «Галицька»;
- 3) напрями покращення розвитку ПрАТ УСК «Княжа Вієна Іншуранс Груп» в умовах діджиталізації.

Результати магістерської роботи можуть використовуватися в процесі удосконалення системи формування та напрямів використання фінансових ресурсів страхових компаній, а також у процесі підвищення ефективності регулювання фінансових ресурсів на страховому ринку.

Апробація результатів магістерської роботи. Основні положення та результати магістерської роботи представлені у міжнародній науково-практичній конференції «Економіка, облік, фінанси та право: стратегічні пріоритети розвитку в умовах глобалізації» (Полтава, 05 грудня 2019 р.)

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СТРАХОВИКА В УКРАЇНІ

1.1 Основна сутність, зміст та значення фінансових ресурсів страховика

В умовах сьогодення кризь призму реформування відбуваються чималі зміни як в банківських, так і в парабанківських установах. Зважаючи на ціленаправлений європейський вектор України щодо подальших змін страхового ринку, вважаємо за доцільне більш детально розглянути специфіку його діяльності. Серед парабанківських установ саме страховики виступають ключовими посередниками для ефективного забезпечення соціального страхування. Зважаючи на зміни у діяльності страхових компаній, яких слід очікувати вже найближчому майбутньому (диверсифікація фінансових інструментів, впровадження інноваційних технологій, запровадження інших видів обов'язкового страхування), необхідно детально охарактеризувати фінансові ресурси страховика.

Однак, перед тим як дати визначення поняттю фінансові ресурси страховика, доцільно з'ясувати зміст поняття «страхування». В економічній літературі існує безліч визначень суті страхування.

Так, класик страхової наукової думки К. Г. Воблий визначає, що страхування – це вид господарської діяльності на основі солідарності й відплатності, що має на меті покриття майбутніх нестатків або потреб, які є наслідком випадкової, але разом з тим статистично вловимої події [1, с. 32].

Осадець С. С. визначає страхування як двосторонні економічні відносини, які полягають у тому, що страхувальник сплачуючи грошовий внесок, забезпечує собі (чи третій особі) у разі настання страхової події, обумовленої договором або законом, суму виплати з боку страховика, який утримує певний обсяг відповідальності, і для її забезпечення поповнює та ефективно розміщує

резерви, вживає превентивні заходи, спрямовані на зменшення ризику, а при потребі перестраховує частину своєї відповідальності [3, с. 24].

Гаманкова О. О. пропонує таке визначення категорії страхування: «Страхування – це економічна категорія, яка виражає відносини розподілу та обміну, що виникають між учасниками з приводу формування, розподілу та використання цільових грошових фондів, призначених для забезпечення страхового захисту» [4].

Ротова Т. А. розглядає страхування як систему економічних відносин, які виникають між двома сторонами (страховиком і страхувальником) щодо забезпечення захисту майнових інтересів останнього за рахунок сплати ним страхових платежів до спеціально створених для цього цільових фондів, звідки здійснюється відшкодування збитків [6, с. 21].

Толстенко О. Ю. розглядає страхування як систему складних економічних і цивільно-правових відносин, пов'язаних з формуванням резервних грошових коштів для забезпечення страховиком виплат страхового відшкодування та отримання прибутку на базі актуарно розрахункових тарифних ставок для різних об'єктів страхування і страхових ризиків [18, с. 14].

На думку Козьменко О. В. страхування - це один з інструментів забезпечення переходу людства до концепції сталого розвитку на основі створення системи інтеграції економіки з навколишнім природним середовищем, дія якого реалізується шляхом проведення відповідної державної екологострахової політики та перетворення екологічних нормативів на ринкові можливості страховиків і страхувальників [19, с. 13].

Економічний зміст страхування, з погляду Базилевича В. Д., полягає в тому, що цей різновид людської діяльності спрямований на захист майнових інтересів юридичних та фізичних осіб, що потерпіли у зв'язку з настанням страхових випадків, визначених договором чи страховим законодавством, за рахунок страхових фондів, які формуються учасниками страхування [21].

Відповідно до Закону України «Про страхування» страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних та

юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів [25].

Проаналізувавши перелічені вище підходи багатьох вчених, можна сформулювати авторське визначення дефініції «страхування»: «страхування – це певна послуга, суть якої – взяття на себе ризиків, яка надається страховиком страхувальнику шляхом акумуляції тимчасово вільних фінансових ресурсів страхувальника та їх виплати останньому як компенсації, внаслідок настання страхової події» (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Підходи до визначення дефініції «страхування»

Автор	Трактування
1	2
Воблій К. Г. [1]	вид господарської діяльності на основі солідарності й відплатності, що має на меті покриття майбутніх нестатків або потреб, які є наслідком випадкової, але разом з тим статистично вловимої події
Осадець С. С. [3]	двосторонні економічні відносини, які полягають у тому, що страхувальник сплачуючи грошовий внесок, забезпечує собі (чи третій особі) у разі настання страхової події, обумовленої договором або законом, суму виплати з боку страховика, який утримує певний обсяг відповідальності, і для її забезпечення поповнює та ефективно розміщує резерви, вживає превентивні заходи, спрямовані на зменшення ризику, а при потребі перестраховує частину своєї відповідальності
Внукова Н. М. [5]	економічні відносини, в яких беруть участь, як мінімум, дві сторони, два суб'єкта відносин: страхова організація, яка є страховиком, і страхувальник – юридична особа або дієздатний громадянин, який уклав зі страховиком договір страхування або є страхувальником відповідно до законодавства України
Ротова Т. А. [6]	система економічних відносин, які виникають між двома сторонами (страховиком і страхувальником) щодо забезпечення захисту майнових інтересів останнього за рахунок сплати ним страхових платежів до спеціально створених для цього цільових фондів, звідки здійснюється відшкодування збитків
Говорушко Т. А. [2]	економічні відносини, що виникають між страховиком і страхувальником з приводу передачі міри матеріальної відповідальності за наслідки випадкових подій від страхувальника до страховика за певну плату
Гаманкова О. О. [4]	економічна категорія, яка виражає відносини розподілу та обміну, що виникають між учасниками формування, розподілу та використання цільових грошових фондів, призначених для забезпечення страхового захисту

продовження таблиці 1.1

1	2
Толстенко О. Ю. [18]	система складних економічних і цивільно-правових відносин, пов'язаних з формуванням резервних грошових коштів для забезпечення страховиком виплат страхового відшкодування та отримання прибутку на базі актуарно розрахункових тарифних ставок для різних об'єктів страхування і страхових ризиків
Козьменко О. В. [19]	один з інструментів забезпечення переходу людства до концепції сталого розвитку на основі створення системи інтеграції економіки з навколишнім природним середовищем, дія якого реалізується шляхом проведення відповідної державної екологострахової політики та перетворення екологічних нормативів на ринкові можливості страховиків і страхувальників
Закон України «Про страхування» [25]	вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів
Базилевич В. Д. [21]	різновид людської діяльності спрямований на захист майнових інтересів юридичних та фізичних осіб, що потерпіли у зв'язку з настанням страхових випадків, визначених договором чи страховим законодавством, за рахунок страхових фондів, які формуються учасниками страхування
Авторське визначення [22]	певна послуга, суть якої – взяття на себе ризиків, яка надається страховиком страхувальнику шляхом акумуляції тимчасово вільних фінансових ресурсів страхувальника та їх виплати останньому як компенсації, внаслідок настання страхової події

Акумуляція та використання грошових коштів формує структуру власного капіталу страхової організації, основною частиною якого є фінансові ресурси.

Фінансові ресурси страховика – це грошові кошти, якими страхова організація тимчасово розпоряджається. Використання фінансових ресурсів страховика спрямовується не тільки на здійснення страхових виплат а також на інвестування. Таким чином, фінансові ресурси страхової компанії – це сукупність тимчасово вільних коштів страховика, які знаходяться у господарському обороті та використовуються для проведення страхових операцій та здійснення інвестиційної діяльності [7].

У наукових колах точиться дискусія, чи доцільно й чи правильно виокремлювати залучені й позичені фінансові ресурси, або останні входять до залучених [8]. Деякі вчені поділяють весь капітал на власний і залучений [9,

10], інші – власний і позиковий [11, 12, 13]. Ряд вчених [14, 8, 15, 16, 17] виділяють власний, залучений та позиковий капітал. На нашу думку, правильнішим є останній підхід, оскільки за користування залученим капіталом страховій організації не доводиться платити жодних відсотків, в той час як позиковий капітал формується здебільшого з кредитних ресурсів на умовах платності. Тому слід розрізняти залучений та позиковий капітал. Склад капіталу страхової компанії відповідно до даного підходу наведено на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1. Склад капіталу страхової організації [16]

Власний капітал – це капітал, який належить страховикові на праві власності; він представлений статутним, додатковим і резервним капіталом і включає нерозподілений прибуток.

Додатковий та резервний капітал, а також сума нерозподіленого прибутку належить до гарантійного фонду страховика, який формується у результаті статутної діяльності страхової компанії і слугує додатковим джерелом фінансування її непередбачених платежів, дає змогу своєчасно розраховуватись по страхових виплатах [8].

Додатковий капітал формується у результаті статутної діяльності і підрозділяється на додатковий вкладений капітал та інший додатковий капітал [14, с. 27]. З цим слід погодитись, оскільки додатково вкладений капітал

включає в себе різницю між вартістю випущених акцій та номінальною вартістю. Інший додатковий капітал включає суми дооцінки необоротних активів, суму безкоштовно одержаних активів. Що відноситься до статутної діяльності організації.

Нерозподілений прибуток є джерелом формування власного капіталу, яке має внутрішнє походження, виникає за наслідками фінансового року, уособлює величину прибутку, реінвестованого у страхову компанію [14, с. 31]. Він утворюється як залишок прибутку після виконання всіх зобов'язань компанії. Залишок нерозподіленого прибутку залежить в більшій мірі від величини дивідендів, оскільки розміри всіх інших відрахувань вже визначені.

Страхові резерви відносяться до залучених, оскільки ці ресурси не належать страховику, вони лише тимчасово, на період дії договору страхування, знаходяться у розпорядженні страхової компанії і призначені для здійснення страхових виплат. При умові беззбиткового проходження договору вони або переходять в дохідну базу, або повертаються страхувальникам у частині, передбаченій у договорі, їх неправомірно вважати позиковим капіталом, так як він надається під відсоток і повинен бути повернений кредитору в повному обсязі [9, с. 746].

Джерелом позичених ресурсів є позика, відносини за якою ґрунтуються на принципах строковості, цільового призначення, платності, поверненості, забезпеченості [8]. Позиковий капітал страхової компанії відображається у пасиві балансу: у Розділі III «Довгострокові зобов'язання», Розділі IV «Поточні зобов'язання», Розділі V «Доходи майбутніх періодів» [14, с. 36].

На мікроекономічному рівні фінанси страхових організацій слід розглядати як складову фінансів підприємств, через призму специфіки страхової діяльності. Специфіка діяльності страхових організацій полягає в тому, що вони мобілізують фінансові ресурси страхувальників тим самим створюючи собі відповідні фінансові ресурси з метою забезпечення страхувальникам страхового захисту. Доцільно буде навести декілька найважливіших особливостей функціонування страхових організацій:

1. На відміну від сфери виробництва, де товаровиробник спочатку здійснює витрати на випуск продукції, а потім уже компенсує їх за рахунок виручки від реалізації, страховик спочатку акумулює кошти, що надходять від страхувальника, створюючи необхідний страховий фонд, а лише після цього несе витрати, пов'язані з компенсацією збитків за укладеними страховими угодами [14, с. 487].

2. Основою діяльності страховка є продаж страхових послуг [8, с. 11].

3. Страхові організації відносяться до підприємств галузей сфери нематеріального виробництва, тому в процесі кругообігу капіталу відсутня стадія виробництва і капітал на протязі всього обороту має лише грошову форму.

4. Формування інтересу в учасників страхових відносин, обумовлені наявністю ризику.

5. Страховим відносинам притаманний розклад та вирівнювання збитків в часі і просторі, поверненість акумульованих у страховий фонд страхових премій через систему виплат за тарифний період.

6. Страхування передбачає еквівалентність відносин страхувальника і страховика і в той же час прибутковість страхової діяльності [10, с. 156].

Саме наведені вище особливості є визначальними для розуміння специфіки економічних відносин, що складають зміст поняття «фінанси страхових організацій».

Так само як і інші фінансові відносини, фінанси страхових організацій мають державно-владний характер, тобто фінансова діяльність страховика безпосередньо чи опосередковано регламентується законодавчими та нормативними актами.

Будь-яка економічна категорія проявляє свою сутність та суспільне призначення через притаманні їй функції. Між функціями фінансів страховика та фінансів підприємств особливо великої різниці немає, оскільки фінанси страхових компаній є сегментом фінансів підприємств.

Відомо що фінанси підприємств виконують 2 основні функції - розподільну та контрольну. Такі ж самі функції виконують і фінанси страхових компаній (рис. 1.2).

Рисунок 1.2 . Функції фінансів страхових компаній [8]

В контексті розподільчої функції спочатку відбувається мобілізація та формування страхових фондів, потім стадія розміщення коштів фонду з метою отримання інвестиційного доходу, а при настанні подій, визначених як страхові випадки, відбувається використання цих фондів - направлення коштів на відшкодування збитків, завданих у результаті страхових випадків. Тому, починаючи із стадії розміщення коштів страхового фонду, можемо говорити про розподільну функцію фінансів страхових організацій. Сутність якої полягає у переважно перерозподільних відносинах. Страхуванню притаманні замкнені перерозподільні відносини між його учасниками, що зумовлено солідарною відповідальністю за ризик (солідарним розподілом суми втрати між усіма членами замкненої страхової спільноти), тому об'єктами дії розподільної

функції фінансів страховика виступають страховий фонд, а в окремих випадках і вільні резерви - коли розмір сформованих страхових резервів недостатній для виконання страховиком взятих страхових зобов'язань. Перерозподіл страхового фонду (у вигляді замкнутої розкладки збитку) здійснюється між страхувальниками, при цьому слід говорити про територіальний та галузевий розподіли.

Отже, проаналізувавши підходи багатьох вчених щодо визначення сутності поняття «страхування» було сформульоване таке його визначення - під страхуванням слід розуміти певну послугу, суть якої – взяття на себе ризиків, яка надається страховиком страхувальнику шляхом акумуляції тимчасово вільних фінансових ресурсів страхувальника та їх виплати останньому як компенсації, внаслідок настання страхової події. Фінансові ресурси страхової компанії – це сукупність тимчасово вільних грошових коштів страховика, які знаходяться у господарському обороті та використовуються для проведення страхових операцій та здійснення інвестиційної діяльності. Фінансові ресурси страховика складаються з власного, позикового та залученого капіталу. Фінансам страхових організацій притаманні певні особливості, внаслідок специфіки страхової діяльності. Фінансові ресурси страховика як і фінанси підприємств виконують розподільчу та контрольну функції.

1.2 Джерела формування фінансових ресурсів страховика

Формування фінансових ресурсів страхової організації відбувається в результаті здійснення нею: операційної (поточної страхової), фінансової та інвестиційної діяльності.

Операційна діяльність – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією товарів та послуг, які є основною метою створення підприємства і забезпечують основну частину його доходу. Для страхової організації це

операції зі страхування і перестрахування, а основне джерело цих доходів - страхові премії від цих операцій.

Інвестиційна діяльність – придбання та продаж довгострокових активів та інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів. Придбання та продаж необоротних активів, довгострокові і короткострокові фінансові інвестиції становлять інвестиційну діяльність страховика. Доходи від інвестиційної діяльності та їх склад відображаються в активі балансу і залежать від напрямків інвестиційної діяльності страховика.

Фінансова діяльність – діяльність, яка викликає зміни розміру і складу вкладеного капіталу і позик підприємства. Ця діяльність пов'язана з надходженням грошових коштів від випуску акцій або інших інструментів власного капіталу, від випуску незабезпечених боргових зобов'язань, позик, іпотеки та ін. Доходи від фінансової діяльності відображаються в пасиві балансу і визначаються конкретними напрямками цієї діяльності [23, с. 86-87].

В результаті здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності страховика, утворюється рух грошових коштів. Саме рухом грошових коштів супроводжується формування статутного капіталу, починається і закінчується виробничий цикл страхової компанії, створюються страхові та вільні резерви, здійснюється розміщення та інвестування тимчасово вільних коштів, відбуваються страхові виплати, формується та використовується фінансовий результат.

Для наочного відображення схеми кругообігу грошових коштів страховика, пов'язаного з формуванням його фінансових ресурсів, побудовано рис. 1.3, де наведені напрями руху грошових коштів страхової організації, які пов'язані з формуванням її фінансових ресурсів – капіталу у грошовій формі. У момент створення страхової компанії першою і головною складовою її фінансових ресурсів є власний капітал у формі статутного фонду. Подальша діяльність спричиняє появу інших форм власного капіталу, а також появу залученого капіталу.

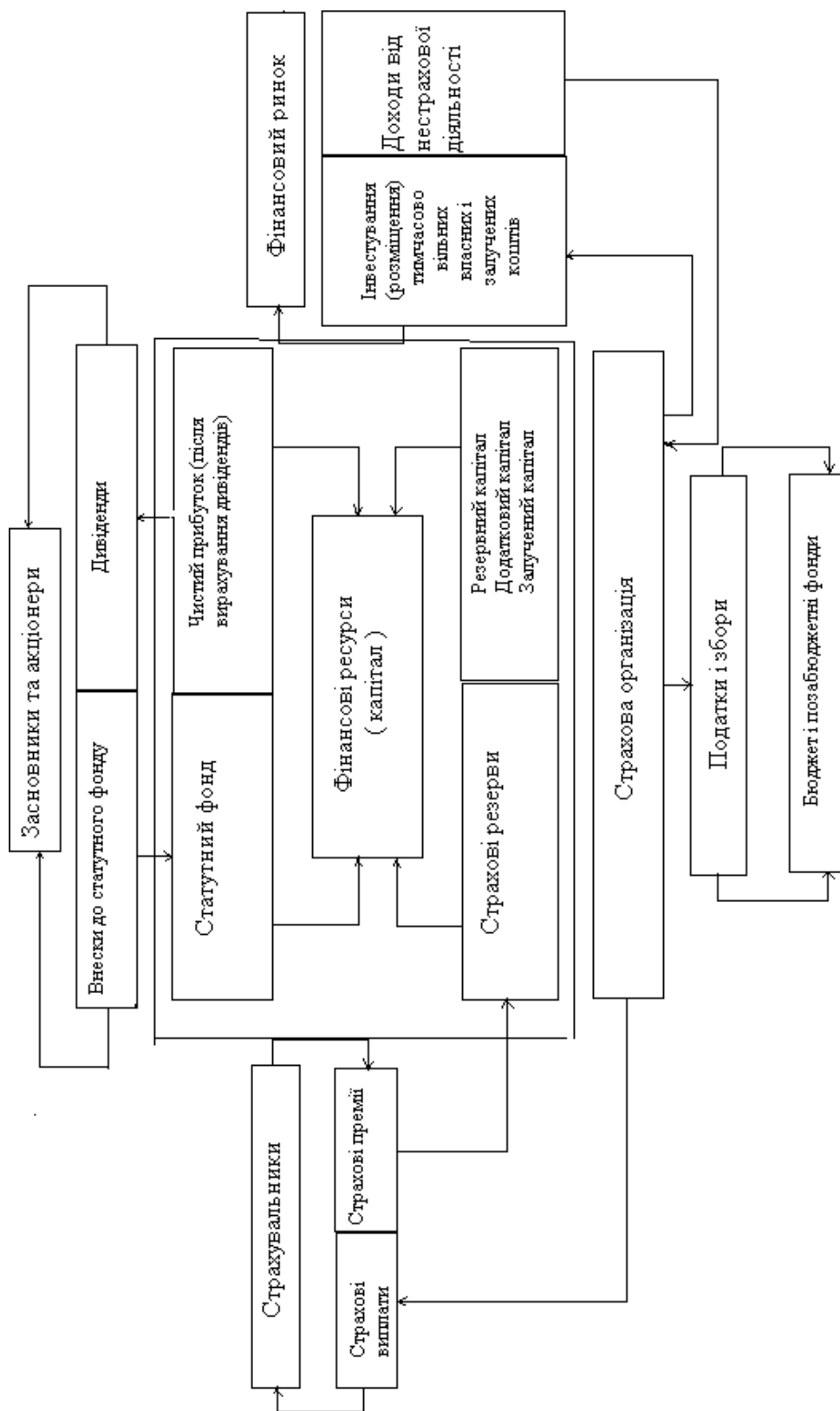

Рисунок 1.3. Схема кругообігу грошових коштів страховика [24]

Кругообіг коштів не обмежується проведенням страхових операцій, він ускладнюється через здійснення страховою компанією інвестиційної та

фінансової діяльності на фінансовому ринку, яка приносить організації значні доходи. Рух грошових коштів дає можливість страховику фінансувати операційні витрати, створювати страхові та вільні резерви, сплачувати страхове відшкодування, формувати прибуток, забезпечувати виплату дивідендів [24].

Грошові кошти надходять до компанії у вигляді певних джерел надходжень грошових коштів (рис. 1.4).

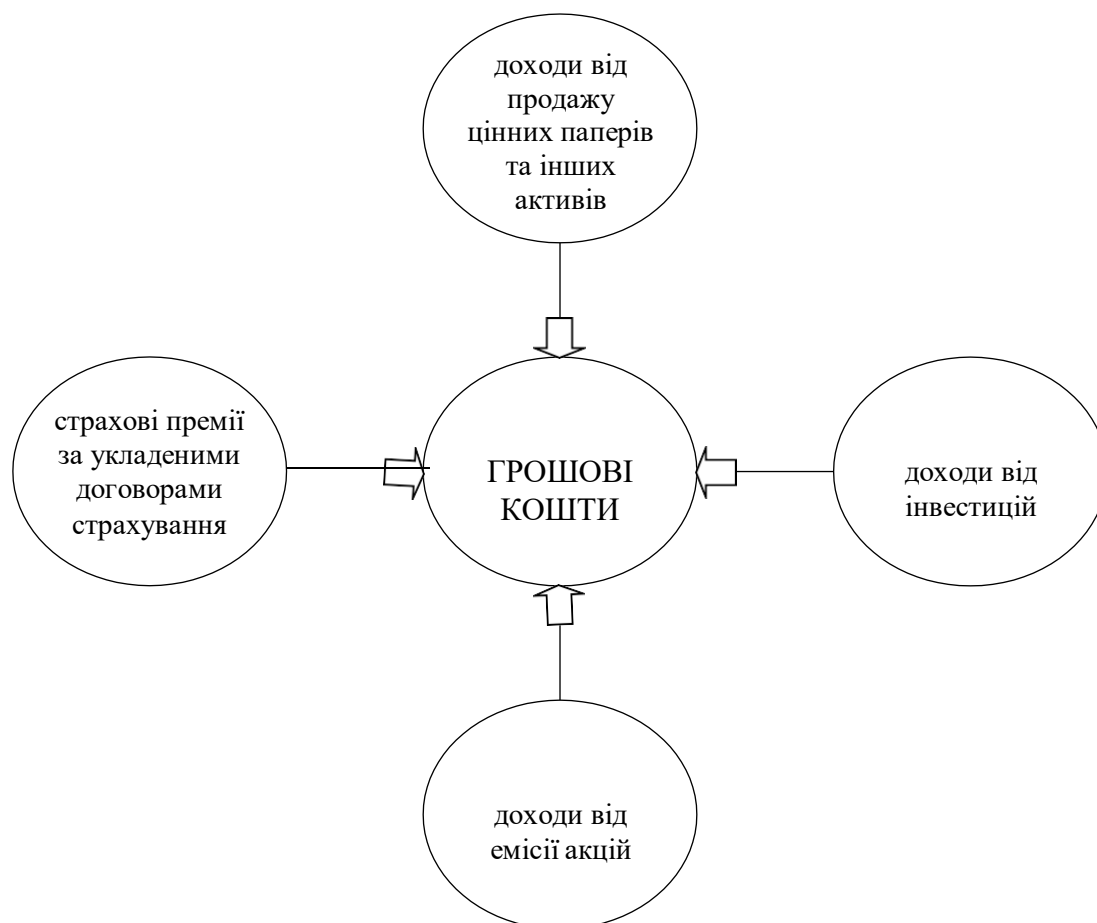

Рисунок 1.4 . Джерела надходжень грошових коштів страховика [24]

З відображених на рис. 1.4 джерел грошових надходжень, основним джерелом доходу страховика є страхові премії (страхові платежі). Загальний розмір страхових премій відображається в «Звіті про доходи та витрати страховика».

Страхова премія – базове фінансове поняття в страхуванні. Будь-який договір страхування набирає чинності після оплати страхувальником страхової

премії, своєчасність внесення якого - основний обов'язок страхувальника і приводить в дію механізм страхового захисту.

Страхова премія визначається залежно від суми, на яку укладається договір страхування і страхового тарифу, і є ціною страхової послуги, яка визначається за формулою [23, с.87]:

$$\text{Страхова премія} = \text{Страхова сума} \times \text{Страховий тариф}, \quad (1.1)$$

Страхова сума – грошова сума, в межах якої страховик відповідно до умов страхування зобов'язаний провести виплату при настанні страхового випадку. Це та сума, на яку укладено договір страхування і відображає максимальний обсяг відповідальності страховика перед страхувальником у грошовому виразі за конкретним договором страхування.

В обов'язкових видах страхування страхова сума встановлюється Кабінетом міністрів України з проведення конкретного виду обов'язкового страхування, в добровільних видах – встановлюється за домовленістю сторін договору. Страховий тариф – це ставка страхової премії з одиниці страхової суми за певний період страхування. Тариф може встановлюватися у відсотках до страхової суми або у вартісному відношенні.

Брутто-ставка являє собою тарифну ставку. Нетто-ставка - це величина чистої собівартості страхування для страховика без урахування накладних витрат. Навантаження це вартість, яка покриває витрати страховика з організації та ведення страхової справи і містить елементи прибутку [23, с. 88]. Структура тарифної ставки представлена в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Структура страхового тарифу [23, с.88]

БРУТТО-ставка		
1	2	
НЕТТО-ставка	Навантаження	
Виплати страхових сум і страхових відшкодувань, а також формування страхових резервів	Витрати на проведення страхування	Прибуток
Собівартість страхової послуги		

Страхові платежі по кожному виду страхування визначаються пропорційно ймовірності настання страхового випадку даного роду. Нетто-ставка розраховується актуаріями з використанням математичних методів на основі відповідних статистичних спостережень по кожному виду і варіанту страхування. Навантаження визначається емпіричним методом з урахуванням фактичних розмірів витрат на ведення справи в попередніх періодах. Витрати на ведення справи можна вважати умовно-постійними і їх обсяг служить орієнтиром при плануванні надходжень страхових премій для покриття цих витрат. Прибуток у структурі тарифу планується з урахуванням середнього рівня тарифів на даний вид страхування і розрахованих раніше нетто-тарифу і витрат на ведення справи.

Страхові тарифи залежать від обсягу страхової відповідальності страховика: набору ризиків і встановленого розміру страхових виплат по кожному ризику. Іншими операційними доходами, які відображаються в «Звіті про доходи та витрати страховика» є [23]:

1. Комісійні винагороди за передачу ризиків у перестраховування - ці доходи виникають, якщо страхова компанія перестраховує свої ризики у інших страховиків. Передаючи ризик у перестраховування, прямий страховик (цедент) несе всі витрати за договором, за що перестраховувальник сплачує йому комісійну винагороду у вигляді відсотка від суми переданих страхових премій.

2. Частина страхових виплат, компенсованих перестраховиками – ці доходи виникають при настанні страхової події по об'єкту, який передано в перестраховування. Страхову виплату здійснює прямий страховик, а перестраховувальник приймає участь у відшкодуванні, компенсуючи обумовлену в договорі частину страхової виплати цеденту.

3. Суми, що повертаються із страхових технічних резервів, інших, ніж незароблені премії – ці доходи виникають у страховиків, які здійснюють загальні види страхування в разі, якщо відрахування в технічні резерви і повернення невикористаних коштів відбувається в різні звітні періоди. Це відбувається тому, що сума, спрямована на відшкодування по страховій події в

процесі визначення причин і точної суми збитку може виявитися нижче зарезервованої і фактично сплаченою страхувальникові. Ці повернення неможливі з резервів незароблених премій, виходячи з їх економічного сенсу і порядку розрахунку.

4. Суми, які повертаються з резервів із страхування життя - ці доходи виникають у страховиків, що здійснюють страхування життя. Вони подібні доходам у вигляді сум, які повертаються з технічних резервів, але тільки з резервів належних виплат страхових сум і неможливо з математичних резервів (виходячи з їх економічного сенсу і порядку розрахунку).

5. Суми, що повертаються із централізованих страхових резервних фондів – такі доходи можуть мати тільки «нелайфові» страховики, які є членами Моторного (транспортного) страхового бюро України, тобто здійснюють обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів. Члени МТСБУ створюють два централізовані страхові резервні фонди: фонд захисту потерпілих у дорожньо-транспортних пригодах і фонд страхових гарантій. Суми можуть повертатися з цих фондів в результаті взаєморозрахунків між страховиками і МТСБУ.

6. Суми, отримані в результаті реалізації переданого страхувальником або іншою особою права вимоги до особи, відповідальної за завдані збитки. Ці права є наслідком реалізації страховиком права на суброгацію, встановлену відповідно до Закону «Про страхування» та сформульовано так: «До страховика, який виплатив страхове відшкодування за договорами майнового страхування, в межах виплаченої суми, переходить право вимоги, яке страхувальник має до особи, відповідальної за заподіяний збиток ».

Грошові надходження що не належать до операційної діяльності страхової організації відображені на рис. 1.5. Як бачимо з рис. 1.5 до доходів від неопераційної діяльності страховика відносять доходи від інвестиційної, фінансової діяльності та інші грошові надходження. Всі перелічені вище доходи відображаються в «Звіті про рух грошових коштів».

Рисунок 1.5. Грошові надходження що не належать до операційної діяльності страхової організації [23, ст.88-90]

Отже, страхова організація здійснює операційну, фінансову та інвестиційну діяльність, в результаті яких відбувається формування її фінансових ресурсів. Формування фінансових ресурсів страховика супроводжується рухом грошових коштів. Основним джерелом формування фінансових ресурсів страховика є страхові премії (страхові платежі), які відносяться до основної діяльності страхової організації. Страховою премією є ціна страхової послуги. Також в результаті операційної діяльності страховик отримує інші операційні доходи. Доходи що не належать до операційної діяльності є доходами від інвестиційної та фінансової діяльності.

1.3. Напрями використання фінансових ресурсів страховика

Так само як формування, використання фінансових ресурсів страховика відбувається внаслідок здійснення основної (страхової), фінансової та

інвестиційної діяльності. Тобто, використання фінансових ресурсів страховика є витрачанням грошових коштів протягом його діяльності.

До витрат від операційної діяльності страховика належать страхові виплати, аквізиційні витрати, витрати на пролонгацію договорів, на ведення справ тощо. На страхові витрати припадає понад 85% загальної суми витрат страхової організації. Ці витрати дуже неоднорідні. Всю їх сукупність можна за економічним змістом поділити на такі дві великі групи: виплати страхових сум та страхових відшкодувань за договорами страхування та перестрахування; витрати на ведення справи [58].

Проте, не секрет, що страхові організації займають важливе місце у забезпеченні інвестиційного процесу. Мобілізуючи значні фінансові ресурси юридичних та фізичних осіб страхові організації мають можливість спрямовувати їх у різні види інвестицій. Також за допомогою страхування можна стимулювати інвестиційну активність вітчизняних та іноземних власників капіталу шляхом виконання страхових операцій за видами страхування, що гарантують інвесторам повернення вкладених коштів, а у деяких випадках і відшкодування не отриманого доходу в разі настання непередбачуваних подій, що призвели до втрати фінансових вкладень [27].

Маючи у розпорядженні певні фінансові ресурси та інвестуючи їх у різного роду активи, страхова організація отримує інвестиційний дохід. За рахунок інвестиційного прибутку страховик має можливість виконати зобов'язання перед страхувальниками, стабілізувати власний фінансовий стан, знизити інфляційний тиск та компенсувати збитковість певних видів страхування. Специфіка договору купівлі-продажу страхової послуги дає можливість страховику впродовж деякого періоду розпоряджатися коштами, що отримані від страхувальників, та інвестувати їх у різні сфери економіки.

Під час розгляду можливості використовувати кошти страхових організацій в якості інвестиційних ресурсів, необхідно проаналізувати структуру ресурсів з точки зору методів інвестування, оптимальних строків, впродовж яких вони можуть використовуватися. Кошти, що знаходяться у

розпорядженні страхових організацій, є сукупністю ресурсів, які призначені для виконання зобов'язань перед страхувальниками та нормального функціонування компанії. До таких ресурсів входять поточні надходження та фонди, що знаходяться у розпорядженні страховиків (сформовані за рахунок власних, позичених і залучених коштів).

Інвестиційні можливості фінансових ресурсів страхової компанії характеризуються: можливим терміном використання ресурсів; визначенням терміну інвестування; отриманням інвестиційного доходу з урахуванням принципу «ризик-дохідність»; ліквідність [27].

Інвестиційні можливості фінансових ресурсів страхової організації наведені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3.

Структура фінансових ресурсів страхової організації та їх інвестиційні можливості □ складено автором за даними [26, с.140-141], [27], [35] □

Структура фінансових ресурсів	Інвестиційні можливості, у тому числі:			
	Термін використання інвестицій	Можливість планування з метою інвестування	Можливість отримання доходів з урахуванням принципу «ризик-дохідність»	Можливість перетворення у грошові кошти для здійснення страхових виплат
1	2	3	4	5
Власний капітал, у тому числі:	Довгострокова	Висока	Регулярний стабільний поточний дохід	Ліквідність середня, низька
- капітал накопичення				
- інші внески юридичних осіб	Довгострокова	Низька	Регулярний стабільний поточний дохід	Ліквідність середня, низька
- резерви накопичення	Довгострокова	Висока	Регулярний стабільний поточний дохід	Ліквідність середня
Залучений капітал, у тому числі:	Довгострокова	Висока	Регулярний стабільний поточний дохід	Ліквідність середня, низька
- резерви зі страхування життя (математичні резерви)				

продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5
- резерви з інших видів страхування крім страхування життя (технічні резерви)	Різна (в залежності від видів страхування)		Високий, нерегулярний дохід	Ліквідність середня низька
- стабілізаційні резерви	Різна (в залежності від фінансових результатів страхової компанії за звітний період)	Висока	Нерегулярний дохід	Ліквідність середня
Позиковий капітал, у тому числі:	Короткострокова	Висока Низька	Нерегулярний дохід	Ліквідність висока
- кредиторська заборгованість				

У структурі власного капіталу усі складові (капітал накопичення, інші внески юридичних осіб, резерви накопичення) мають довгостроковий характер і можуть бути інвестовані у довгострокові фінансові інструменти. У даному випадку інвестиційна політика має бути спрямована на придбання боргових та пайових цінних паперів, а також нерухомості. Резерви зі страхування життя (математичні резерви) інвестують у довгострокові фінансові інструменти, оскільки чим довшими є терміни договору, тим більш довгостроковими можуть бути інвестиції. Відтак цілі інвестування фінансових ресурсів представлені на рис. 1.6.

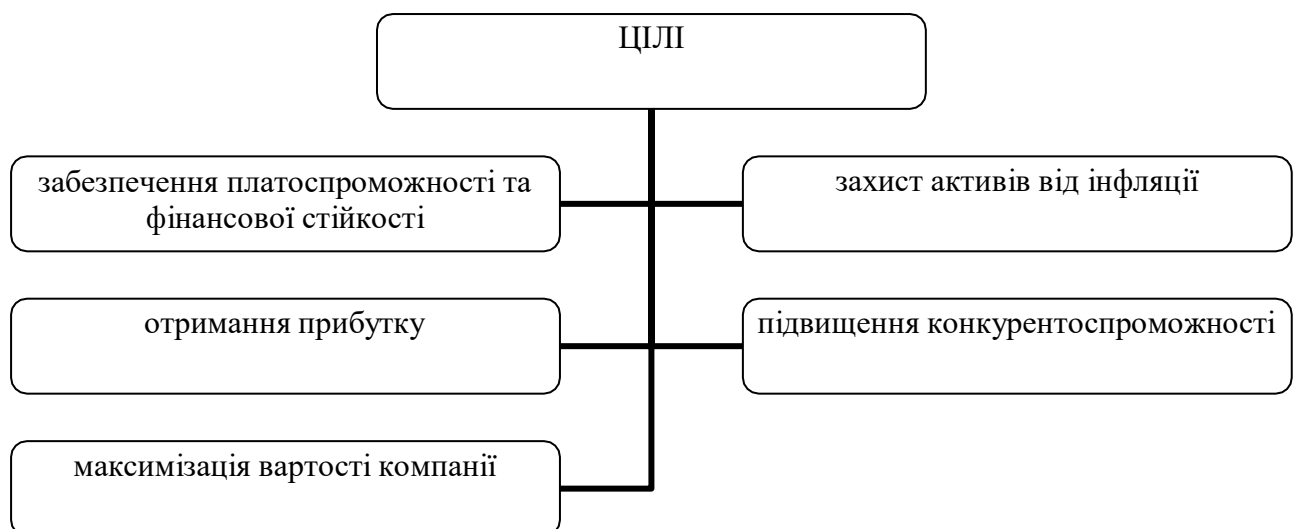

Рисунок 1.6. Цілі інвестування фінансових ресурсів страховика [27]

Таким чином, враховуючи структуру фінансових ресурсів, інвестиційна діяльність будується на тому, що:

- акумулюючи великі кошти у вигляді резервів, страхові організації є важливими інвесторами та кредиторами на фінансовому ринку;
- характер руху фінансових ресурсів свідчить про те, що у розпорядженні страховика впродовж певного періоду знаходяться тимчасово вільні кошти, які можуть бути інвестовані для отримання додаткового прибутку;
- необхідно здійснювати державне регулювання інвестиційної діяльності страхової організації;
- концентрація значних фінансових ресурсів перетворює страхування у важливий фактор розвитку економіки за рахунок активної інвестиційної політики;
- інвестиційна політика страховика впливає на його платоспроможність та конкурентоспроможність, тому основними принципами інвестиційної діяльності страхової компанії є надійність інвестицій, ліквідність, дохідність та поверненість [27].

Частина фінансових ресурсів страховика спрямовується на створення резервів. Технічні резерви формуються за рахунок короткострокових договорів страхування (до 1 року). Стабілізаційні резерви формуються з метою забезпечення фінансової надійності страховиків, і вони мають довгостроковий характер.

Згідно ст. 31 Закону України "Про страхування" від 07.03.1996 № 85/96-ВР кошти страхових резервів повинні розміщуватися з урахуванням безпечності, прибутковості, ліквідності, диверсифікованості та мають бути представлені активами таких категорій (рис. 1.7). З інформації наведеної на рис. 1.7 необхідно зазначити, що позиція «кредити страхувальникам» мається на увазі кредити страхувальникам - фізичним особам, що уклали договори страхування життя, в межах викупної суми на момент видачі кредиту та під заставу викупної суми. У цьому разі кредит не може бути видано раніше, ніж

через один рік після набрання чинності договором страхування, та на строк, який перевищує період, що залишився до закінчення дії договору страхування

Рисунок 1.7. Склад коштів страхових резервів [25]

Також готівка в касі може бути в обсягах лімітів залишків каси, встановлених Національним банком України.

Кошти резервів із страхування життя можуть використовуватися для довгострокового кредитування житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Страховикам забороняється здійснення інших видів кредитної діяльності [25].

Отже, можна зробити висновок, що від напрямків використання фінансових ресурсів страховика залежить фінансовий результат, ефективність діяльності та загальний фінансовий стан страхової організації. Таким чином тут можна говорити про управління капіталом страховика.

Управління капіталом – це система принципів і методів розроблення і реалізації управлінських рішень, пов’язаних з оптимальним його формуванням

з різноманітних джерел, а також забезпеченням ефективного його використання у різних видах господарської діяльності підприємства [28, с. 110].

Управління капіталом страхової організації спрямоване на виконання таких основних завдань:

1. Формування достатнього обсягу капіталу, що забезпечить необхідні темпи економічного розвитку підприємства.
2. Оптимізація розподілу сформованого капіталу за видами діяльності та напрямками використання.
3. Забезпечення умов досягнення максимальної доходності капіталу при запланованому рівні фінансового ризику.
4. Забезпечення мінімізації фінансового ризику, пов'язаного з використанням капіталу, при запланованому рівні його доходності.
5. Забезпечення постійної фінансової рівноваги підприємства під час його розвитку.
6. Забезпечення достатнього рівня фінансового контролю над підприємством з боку його засновників.
7. Забезпечення достатньої фінансової гнучкості підприємства.
8. Оптимізація обороту капіталу.
9. Забезпечення своєчасного реінвестування капіталу.

Головним завданням управління капіталом є досягнення максимального фінансового благополуччя власників страхової компанії з максимізацією її ринкової вартості. Завжди виникають конфлікти між економічними інтересами акціонерів і кредиторів, власників і страхувальників, постає проблема вибору між тим, спрямувати кошти в інвестиції чи виплатити дивіденди; першочерговим інвестуванням коштів і погашенням зобов'язань; формуванням вільних резервів тощо [29].

Тому головним завданням управління капіталом, є формування його оптимальної структури з урахуванням гарантованого рівня доходності й ризику. Тобто йдеться про ефективність корпоративного управління й інвестиційну привабливість страхової компанії.

Під рівнем корпоративного управління слід розуміти спосіб управління ресурсами страховика, за якого забезпечується справедливий розподіл фінансових результатів діяльності між його акціонерами і кредиторами, що передбачає наявність системи контролю з боку власників (акціонерів), топ-менеджменту страхової компанії та існування важелів впливу з метою максимізації прибутків і підвищення вартості компанії [29].

Для виконання зазначених завдань керівництво страховика повинно обрати концепцію управління капіталом та мати у розпорядженні відповідний методичний інструментарій.

Найпридатнішою для страхового бізнесу є концепція оцінки ризику використання капіталу, оцінки ліквідності інвестованого капіталу та управління капіталом на основі моделі стійкого зростання. Два перших підходи стосуються управління саме залученим капіталом, який представлений страховими резервами, страхові резерви тимчасово перебувають у розпорядженні страховика, що дає змогу інвестувати з метою отримання доходу. Інвестиційна діяльність пов'язана з ризиками, й саме ризик є визначальним під час вибору варіанта інвестування.

Управління капіталом страховика характеризується певними особливостями. Які насамперед пов'язані з умовами формування статутного капіталу страхових організацій в Україні. Відповідно до чинного законодавства вітчизняні страховики здійснюють формування статутного капіталу за таких умов (рис. 1.8).

В управлінні фінансовими ресурсами українським страховикам варто перейти від моделі, коли кошти розміщуються лише на банківських депозитах і поточних рахунках, до більш диференційованої моделі, коли кошти розміщуються на поточних, депозитних рахунках банків і в короткострокових державних цінних паперах [32, с. 9]. Основними принципами розміщення страхових резервів у світі є надійність та прибутковість. Надійність означає, що вкладення здійснюються у стабільні підприємства. Прибутковість забезпечує поточні грошові потоки.

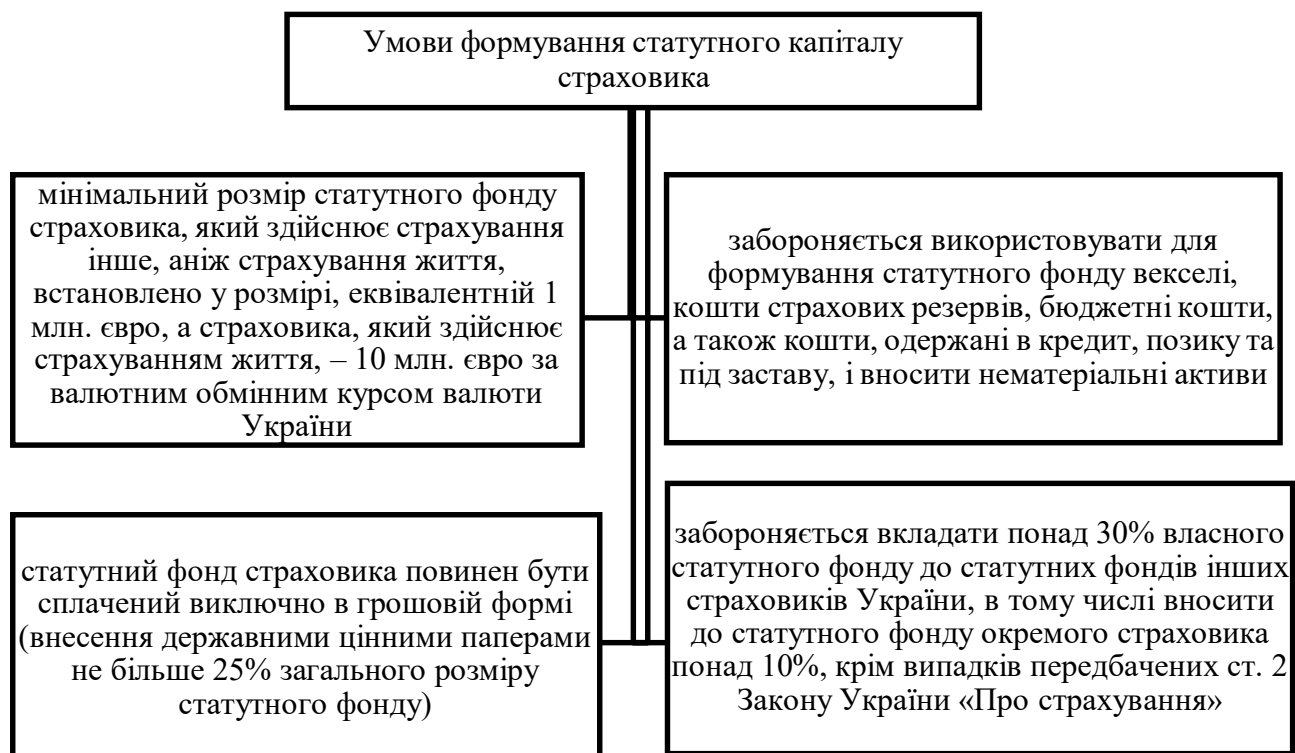

Рисунок 1.8. Особливості формування статутного фонду страховика

□ складено автором за даними [31], [25], [36], [37]]

Важливе місце серед шляхів збільшення власного капіталу страховика є ефективність управління інвестиційною діяльністю, оскільки фінансові ресурси, що акумулюються страховими компаніями у вигляді страхових резервів, є значним джерелом інвестицій [33, с. 16].

Для українського страхового ринку характерною є ситуація, коли страхові компанії займаються переважно страховою діяльністю та значно менше – інвестиційною, на це впливає низка стримуючих факторів [34, с. 70]:

1) внутрішні: низький рівень страхових виплат, низька капіталізація страхового ринку, відсутність фахівців з інвестицій;

2) зовнішні: економічні (низький рівень економічного розвитку в країні та низький рівень економічного життя населення), політичні (політична нестабільність, корупція державних органів влади), законодавчі (недосконале нормативно-правове забезпечення та податкове законодавство, відсутність прозорості та відкритості фінансової та статистичної звітності), ринкові

(нерозвиненість фондового ринку, відсутність довгострокових фінансових інструментів, високі ризики інвестицій і їх низька дохідність), культурні (недовіра до страхової компанії, низький рівень страхової культури).

Характер управління капіталом і ступінь розмаїття і складності фінансових відносин страхової організації обумовлюються кількома чинниками:

- організаційною формою, в якій створена страхова компанія. Організаційна форма впливає на розмір та структуру статутного капіталу, на порядок формування резервного фонду, на порядок розподілу прибутку і сплату дивідендів, на розподіл відповідальності за зобов'язаннями страхової організації між її учасниками;

- внутрішньою структурою страхової організації [30, с. 59]. З огляду на внутрішню структуру існують прості та складні страховики. Прості організації не мають відокремлених підрозділів – філій та представництв. Складні організації мають однорівневу або дворівневу систему відокремлених підрозділів. Грошові кошти філій включені в кругообіг коштів головної фірми, і це його ускладнює, бо дає змогу маневрувати коштами для подолання внутрішніх дисбалансів, проведення політики диверсифікації щодо формування страхового та інвестиційного портфелів;

- обсягом і структурою страхового портфеля страховика. Обсяг і структура страхового портфеля впливає на відносини із суб'єктами страхового ринку – страховими посередниками; перестраховиками; об'єднаннями страховиків. Ця взаємодія ускладнює кругообіг коштів страховика, створюючи нові канали їх надходження, розміщення, а також змінює структуру витрат страхової компанії, впливає на її фінансовий результат;

- обсягом та структурою інвестиційного портфеля страховика. Цей обсяг визначає склад суб'єктів фінансових взаємовідносин, впливає на структуру грошових надходжень, обсяги та структуру фінансового результату страхової компанії.

З огляду на специфіку діяльності страховика та складність кругообігу грошових коштів страхових організацій, досить складним є управління капіталом страхових організацій.

Отже, використання фінансових ресурсів страховика відбувається внаслідок здійснення ним операційної (страхової), фінансової та інвестиційної діяльності. Витрати пов'язані зі здійсненням операційної діяльності займають понад 85% всіх витрат страховика. Страховий сектор відіграє важливу роль в інвестиційних процесах. Оскільки, акумулюючи грошові кошти фізичних і юридичних осіб страхові організації, з метою отримання додаткового прибутку та інших цілей, здійснюють інвестиційну діяльність. Фінансові ресурси страховика мають різні інвестиційні можливості в залежності від їх структури. Також частина фінансових ресурсів страховика повинна бути спрямована на формування страхових резервів. Визначено, що від вибору оптимальних напрямів розміщення фінансових ресурсів залежить фінансовий результат, ефективність діяльності та загальних фінансовий стан страховика. Тобто, значна увага приділяється управлінню капіталом страховика. Яке повинно бути спрямоване на інвестування фінансових ресурсів в найбільш прибуткові та надійні активи, з мінімізацією ризику. Управління капіталом страхових організацій обумовлене багатьма чинниками.

1.4 Методологія аналізу формування, використання фінансових ресурсів страховика та його фінансового стану

Аналіз джерел формування на напрямків використання фінансових ресурсів страхових компаній необхідно здійснювати використовуючи метод горизонтального та вертикального фінансового аналізу.

Суть горизонтального аналізу полягає в порівнянні показників звітності попереднього і поточного року. При цьому здійснюється постатейне зіставлення звітів і визначається абсолютна і відносна зміна статей. Горизонтальний аналіз дозволяє виявити абсолютну та відносну динаміку за

кожною статтею фінансової звітності, зміни у майновому і фінансовому стані підприємства, динаміці прибутків та витрат [50, с. 163].

При проведенні вертикального аналізу ціла частина прирівнюється до 100%, і обчислюється питома вага кожної її складової. Цілими частинами приймаються підсумки балансу (актив, пасив), обсяг реалізації звіту про фінансові результати. За допомогою цього методу аналізу з'ясовують, яку частку у групі або підгрупі становить конкретна стаття, що дозволяє визначити вплив показника цієї статті на діяльність підприємства. За допомогою вертикального аналізу можна визначити, за рахунок збільшення чи зменшення яких статей змінюються загальні показники майнового стану та фінансового результату підприємства [50, с. 163].

Для об'єктивного оцінювання фінансового стану страхових організацій доповнимо аналіз коефіцієнтним методом. R-аналіз, або розрахунок фінансових коефіцієнтів, базується на розрахунку системи коефіцієнтів, що відображають різні аспекти діяльності підприємства і враховують чинники внутрішнього і зовнішнього впливу на фінансовий стан підприємства. При оцінці фінансового стану підприємства таким методом використовують або показники всієї сукупної діяльності підприємства, або їхню визначену групу, розширюючи при цьому склад коефіцієнтів [51, с. 137-138]. В нашому випадку коефіцієнтний аналіз буде проводитись в таких напрямках – оцінка фінансової стійкості, платоспроможності, інвестиційної привабливості та ефективності управління капіталом страхових організацій.

Фінансова стійкість характеризує результативну діяльність компанії, слугує важливим показником при прийнятті рішень потенційними страхувальниками при виборі надійного страховика, а також виступає об'єктом пристальної уваги з боку регулятора [44]. Кожна зацікавлена сторона потребує оцінки фінансової стійкості страхової компанії. Оцінювання фінансової стійкості здійснимо на прикладі, ПрАТ СК «Галицька» та СК «Оранта».

Аналізуючи фінансову стійкість слід здійснити оцінку ліквідності страхової компанії. За допомогою системи фінансових показників, які

дозволяють порівняти вартість поточних активів з різним ступенем ліквідності, із сумою поточних зобов'язань.

Коефіцієнт загальної ліквідності показує достатність ресурсів страховика, які можуть бути використані для погашення поточних зобов'язань, тобто скільки гривень оборотного капіталу припадає на 1 грн. поточних зобов'язань. Особливістю розрахунку показників ліквідності в страхових компаніях є те, що до поточних зобов'язань додаються ще страхові резерви, що пов'язано з специфікою діяльності страхових компаній. Розраховується за формулою [47]:

$$\text{Коеф. заг. лікв} = \frac{\text{ОА}}{\text{ПЗ}} * 100\%, \quad (1.1)$$

де, ОА – оборотні активи;

ПЗ- поточні зобов'язання.

Нормативним значенням можна вважати коефіцієнт, що більший за 1.

Наступним розрахунковим коефіцієнтом є коефіцієнт швидкої ліквідності, що показує, яку частину поточних зобов'язань компанія може погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних активів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості. Формула для розрахунку [47]:

$$\text{Коеф. шв. лікв.} = \frac{\text{ОА}-\text{З}}{\text{ПЗ}} * 100\%, \quad (1.2)$$

де, З – запаси;

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частку зобов'язань страховик має можливість погасити негайно, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості чи реалізації інших активів. Розраховується за формулою [47]:

$$\text{Коеф. абс. лікв.} = \frac{\text{ГК}}{\text{ПЗ}} * 100\%, \quad (1.3)$$

де, ГК – грошові кошти та їх еквіваленти.

Нормативне значення коефіцієнта встановлено на рівні, більшому за 0.

Для оцінки фінансової стійкості буде використано 2 підходи. Перший полягає у визначенні співвідношення позикового та власного капіталу. Згідно з другим підходом, страховик є фінансово стійким, якщо у нього достатньо власних оборотних активів.

Показник фінансової автономії часто вважають одним з найважливіших, адже його значення свідчить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів. Показник фінансової автономії розраховується за допомогою формули [45]:

$$\text{Коеф. фін. авт.} = \frac{\text{ВК}}{\text{П}}, \quad (1.4)$$

де, ВК – власний капітал;

П – сума пасивів.

Коефіцієнт фінансування показує, скільки гривень власного капіталу припадає на 1 гривню позикового, і свідчить про здатність компанії відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі. Формула для розрахунку [45]:

$$\text{Коеф. фінансув.} = \frac{\text{ВК}}{(\text{ДЗ} * \text{КЗ})}, \quad (1.5)$$

де, ДЗ – довгострокові зобов'язання;

КЗ – короткострокові зобов'язання.

Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,67-1,5.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами належить до групи показників фінансової стійкості згідно з другим підходом, зазначеним раніше, та є індикатором здатності компанії фінансувати оборотний капітал за рахунок власних оборотних коштів. Розраховується за формулою [46]:

$$\text{Коеф. забезп. вл. о. к.} = \frac{\text{ВОК}}{\text{ОА}}, \quad (1.6)$$

де, ВОК – власні оборотні кошти

Нормативним значенням є 0,1 і вище.

Важливим чинником формування конкурентного середовища страхової компанії є рівень виплат. Даний коефіцієнт характеризує співвідношення виплаченого страхового відшкодування та отриманих страхових премій.

Найголовнішою умовою платоспроможності страховика відповідно до чинного законодавства є перевищення фактичного запасу платоспроможності (ФЗП) над його нормативним запасом (НЗП). Для того щоб визначити чи є страхова компанія платоспроможною необхідно розрахувати наступні показники.

Фактичний запас платоспроможності (нетто-активи) страховика визначається вирахуванням із загальної суми активів (А) страховика суми нематеріальних активів (НМА) і загальної суми зобов'язань (З), у тому числі страхових.

Страхові зобов'язання приймаються рівними обсягам страхових резервів, які страховик зобов'язаний формувати [45]. Тобто:

$$\text{ФЗП} = \text{А} - \text{НМА} - \text{З}, \quad (1.7)$$

Нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює види страхування інші, ніж страхування життя, на будь-яку дату дорівнює більшій з визначених величин, а саме:

- перша – розраховується шляхом множення суми страхових премій (СП) за попередні 12 місяців на 0,18. При цьому сума страхових премій зменшується на 50 % страхових премій, належних перестраховикам (СПП) [45]:

$$\text{НЗП}_1 = 0,18 \times (\text{СП} - 0,5 \times \text{СПП}), \quad (1.8)$$

- друга – розраховується шляхом множення суми страхових виплат (СВ) за попередні 12 місяців на 0,26. При цьому сума страхових виплат зменшується на 50 % виплат, що компенсуються перестраховиками (СВП) [45]:

$$\text{НЗП}_2 = 0,26 \times (\text{СВ} - 0,5 \times \text{СВП}), \quad (1.9)$$

Важливе місце в діяльності страхових компаній посідає інвестиційна діяльність, оцінювання якої є досить корисним, оскільки це може дати змогу визначити наскільки компанія використовує свій інвестиційний потенціал та в яких напрямках краще здійснювати інвестування.

З огляду на інформацію відображену у фінансовій звітності страховиків, при здійсненні оцінки використання інвестиційного потенціалу важливим є врахування таких критеріїв: по-перше, результативності як інвестиційної діяльності, так і господарської діяльності в цілому, що дасть можливість вивчити вплив розміщення активів на формування загальної доходності компанії; по-друге, співвідношення активів різного рівня ліквідності з джерелами їх фінансування; по-третє, диверсифікації окремих елементів капіталу та інвестиційних вкладень; по-четверте, динаміки активів та інвестиційного портфеля.

На думку Поплавського О. О. ефективність використання інвестиційного потенціалу страховика можна визначити з використанням 10 показників, згрупованих в блоки «Доходність», «Ліквідність», «Диверсифікація» та «Динаміка». Проаналізувавши роботи таких вчених як Кривенцова А. М., Павловська О. В., Єрмошенко А. М. нами було обрано 5 додаткових показників, 2 з яких згруповано в блок «Страхові резерви» для проведення аналізу (табл. 1.4).

Також, важливе значення при здійсненні аналізу стану страхової компанії має оцінка управління капіталом страховика.

Таблиця 1.4

Показники для оцінки рівня використання інвестиційного потенціалу страховика □ складено автором за даними [38], [48], [49] □

№ з/п	Показник	Формула розрахунку
1	2	3
Блок «Доходність»		
1.	Показник доходності власного капіталу	$100 \% \times (\text{Чистий прибуток}) / (\text{Середній обсяг власного капіталу протягом року})$
2.	Показник доходності інвестицій	$100 \% \times (\text{Фінансовий результат від фінансової діяльності}) / (\text{Середній обсяг фінансових інвестицій протягом року})$
3.	Показник доходності розміщення страхових резервів	$100 \% \times (\text{Фінансовий результат від фінансової діяльності}) / (\text{Середній обсяг чистих страхових резервів протягом року})$
4.	Коефіцієнт прибутковості операцій перестрахування	$100\% \times (\text{Премії одержані за перестрахування} / \text{Сума часток премій сплачена перестраховикам})$
Блок «Ліквідність»		
5.	Показник ліквідності активів	$100 \% \times (\text{Високоліквідні активи}) / (\text{Зобов'язання})$
6.	Показник покриття ліквідними активами страхових резервів	$100 \% \times (\text{Високоліквідні активи}) / (\text{Чисті страхові резерви})$
7.	Показник покриття ліквідними активами та інвестиціями страхових зобов'язань	$100 \% \times (\text{Фінансові інвестиції за виключенням участі у капіталі}) / (\text{Чисті страхові резерви})$
Блок «Диверсифікація»		
8.	Показник участі в капіталі	$100 \% \times ((\text{Інвестиції в дочірні підприємства}) / ((\text{Фінансові інвестиції за виключенням участі у капіталі}) + (\text{Інвестиції в дочірні підприємства})))$
9.	Показник частки страхових резервів в активах	$100 \% \times (\text{Чисті страхові резерви}) / (\text{Активи})$
10.	Відношення суми інвестиційних вкладень і грошових коштів до загальної суми активів.	$100\% \times (\text{Інвестиційні вкладення} + \text{грошові кошти} / \text{Активи})$
Блок «Динаміка»		
11.	Показник зростання активів	$100 \% \times ((\text{Активи на кінець звітного періоду}) / (\text{Активи на початок звітного періоду}) - 1)$
12.	Показник зростання інвестиційного портфеля	$100 \% \times ((\text{Фінансові інвестиції}) / (\text{Фінансові інвестиції на початок звітного періоду}) - 1)$
13.	Показник зростання страхових премій-нетто відносно зростання чистих страхових резервів	$100\% \times (\text{Приріст страхових премій-нетто} / \text{приріст чистих страхових резервів})$
Блок «Страхові резерви»		
14.	Дефіцит / надлишок страхових резервів	$(\text{Страхові резерви за попередній рік} \times \text{Зароблена страхова премія поточного року} / \text{ЗСП за попередній рік}) - \text{Фактична сума сформованих резервів}$
15.	Відношення інвестиційних вкладень і грошових коштів до розміру страхових резервів.	$100\% \times (\text{Інвестиційні вкладення} + \text{грошові кошти} / \text{Страхові резерви})$

Розрахунок запропонованих показників здійснюється на основі таких показників фінансової звітності (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Вихідні дані для визначення рейтингу інвестиційного потенціалу страховика □ складено автором за даними [38], [48], [49] □

№ з/п	Показник	Зміст	Формула
1	2	3	4
1.	Активи	Активи компанії за балансом	Ф1: (р. 1300)
2.	Високоліквідні активи	Грошові кошти та їх еквіваленти	Ф1: (р. 1165)
3.	Власний капітал	Власний капітал по балансу	Ф1: (р. 1495)
5.	Страхові премії-нетто	Чисті зароблені страхові премії	Ф2: (р. 2010)
4.	Зобов'язання	Зобов'язання по балансу	Ф1: (р. 1595) + (р. 1695) + (р. 1700)
6.	Страхові виплати	Чисті понесені збитки за страховими виплатами	Ф2: (р. 2070)
5.	Інвестиції в дочірні підприємства	Довгострокові фінансові інвестиції які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	Ф1: (р. 1030)
6.	Фінансовий результат від фінансової діяльності	Дохід від участі в капіталі та інші доходи за мінусом втрат від участі в капіталі та інших втрат	Ф2: (р. 2200) + (р. 2220) + (р. 2240) – (р. 2250) – (р. 2255) – (р. 2270)
7.	Фінансові інвестиції	Обсяг грошових коштів та фінансових інвестицій	Ф1: (р. 1030) + (р. 1035) + (р. 1160) + (р. 1165)
8.	Фінансові інвестиції за виключенням участі у капіталі	Обсяг грошових коштів та фінансових інвестицій (за виключенням участі у капіталі)	Ф1: (р. 1035) + (р. 1160) + (р. 1165)
9.	Чистий прибуток	Чистий прибуток (збиток) у звітному періоді	Ф2: (р. 2350) або (р. 2355)
10.	Чисті страхові резерви	Страхові резерви за балансом за вирахуванням частки перестраховиків у страхових резервах	Ф1: (р. 1530) – (р. 1180)
11.	Премії одержані за перестраховування	Отримано на престраховування страхових премій	Перестраховування

Розраховані значення згаданих показників оцінюються за відповідною шкалою (табл. 1.6). За допомогою оцінки управління капіталом можна буде визначити наскільки ефективно здійснюється управління капіталом страхової компанії.

На підставі вивчення методик рейтингової оцінки діяльності страховика, розроблених державним регулятором, виділено 9 фінансових коефіцієнтів та розроблена шкала їх оцінки, що забезпечує створення інформаційної бази для оцінки управлінських рішень щодо достатності та ефективності використання капіталу (табл. 1.7).

Таблиця 1.6

Шкала оцінки показників рівня використання інвестиційного потенціалу страховика □ складено автором за даними[39], [40], [41] □

№ з/п	Показник	Оцінка		
		Добре	Задовільно	Незадовільно
1	2	3	4	5
1	Показник доходності власного капіталу	[ДДЦП; $+\infty$)	[0; ДДЦП)	$(-\infty; 0)$
2	Показник доходності інвестицій	[ДДЦП; $+\infty$)	[0; ДДЦП)	$(-\infty; 0)$
3	Показник доходності розміщення страхових резервів	[ДДЦП; $+\infty$)	[0; ДДЦП)	$(-\infty; 0)$
4.	Коефіцієнт прибутковості операцій перестрахування	[ДДЦП; $+\infty$)	[0; ДДЦП)	$(-\infty; 0)$
5.	Показник ліквідності активів	[95 %; $+\infty$)	[65 %; 95 %)	[0 %; 65 %)
6.	Показник покриття ліквідними активами страхових резервів	[max (80 %; CP3); $+\infty$)	[min (80 %; CP3); max (80 %; CP3))	[0 %; min (80 %; CP3))
7.	Показник покриття ліквідними активами та інвестиціями страхових зобов'язань	[max (170 %; CP3); $+\infty$)	[min (170 %; CP3); max (170 %; CP3))	[0 %; min (170 %; CP3))
8.	Показник участі в капіталі	[0; 1 %]	(1 %; 10 %]	(10 %; $+\infty$)
9.	Показник частки страхових резервів в активах	[0; min (30 %; CP3)]	(min (30 %; CP3); max (30 %; CP3)]	(30 %; $+\infty$)
10.	Відношення суми інвестиційних вкладень і грошових коштів до загальної суми активів	[0; min (30 %; CP3)]	(min (30 %; CP3); max (30 %; CP3)]	(30 %; $+\infty$)
11.	Показник зростання активів	[max (0 %; CP3); $+\infty$)	[min (0 %; CP3); max (0 %; CP3))	$(-\infty; \min (0 %; CP3))$
12.	Показник зростання інвестиційного портфеля	[max (0 %; CP3); $+\infty$)	[min (0 %; CP3); max (0 %; CP3))	$(-\infty; \min (0 %; CP3))$
13.	Показник зростання страхових премій-нетто відносно зростання чистих страхових резервів	[max (0 %; CP3); $+\infty$)	[min (0 %; CP3); max (0 %; CP3))	$(-\infty; \min (0 %; CP3))$
14.	Дефіцит / надлишок страхових резервів	(1; $+\infty$)	(0; 1)	$(-\infty; 0)$
15.	Відношення інвестиційних вкладень і грошових коштів до розміру страхових резервів	[max (150 %; CP3); $+\infty$)	[min (150 %; CP3); max (150 %; CP3))	[0 %; min (150 %; CP3))

де, ДДЦП – дохідність державних цінних паперів на первинному ринку;
CP3 – середнє значення відповідного показника на ринку.

Для більш детальнішого аналізу доцільно визначити інтегральну оцінку управління капіталом страховика.

Таблиця 1.7
Показники оцінки управління капіталом страховика [42]

№ з/п	Фінансовий коефіцієнт	Формула розрахунку	Рекомендоване значення
1	2	3	4
1	Показник автономії капіталу	$100 \% \times (\text{Власний капітал}) / (\text{Активи})$	Не менше 50 %
2	Показник відношення власного капіталу до страхових резервів	$100 \% \times (\text{Власний капітал}) / (\text{Страхові резерви})$	Не менше 30 %
3	Показник ризику страхування	$100 \% \times (\text{Власний капітал}) / (\text{Страхові премії})$	Не менше 30 %
4	Показник відношення страхових премій до виплат	$100 \% \times (\text{Страхові премії}) / (\text{Страхові виплати})$	Не менше 100 %
5	Достатності страхових резервів (на основі премій)	$100 \% \times (\text{Страхові резерви}) / (\text{Страхові премії})$	Не менше 100 %
6	Достатності страхових резервів (на основі виплат)	$100 \% \times (\text{Страхові резерви}) / (\text{Страхові виплати})$	Не менше 100 %
7	Темп приросту активів страховика	$100 \% \times ((\text{Активи страховика на кінець періоду}) / (\text{Активи страховика на початок періоду}) - 1)$	Не менше 0 %
8	Темп приросту капіталу страховика	$100 \% \times ((\text{Власний капітал страховика на кінець періоду}) / (\text{Власний капітал страховика на початок періоду}) - 1)$	Не менше 0 %
9	Темп приросту страхових резервів страховика	$100 \% \times ((\text{Страхові резерви на кінець періоду}) / (\text{Страхові резерви на початок періоду}) - 1)$	Не менше 0 %

Для цього за кожен показник, що відповідає рекомендованому значенню компанія отримує оцінку 1, за кожен показник, що не відповідає таким значенням оцінка складає 0 (табл. 1.8).

Таблиця 1.8
Шкала оцінки управління капіталом [42], [43]

Рейтинг	Значення загальної оцінки	Характеристика
1	2	3
A	7-9	Компанія характеризується високим рівнем управління капіталом та має суттєвий потенціал до зростання
B	4-6	Компанія характеризується середнім рівнем управління капіталом та має потенціал до зростання порівняно з іншими страховиками
C	1-3	Компанія характеризується низьким рівнем управління капіталом та не має суттєвого потенціалу до зростання

Отже, за допомогою вищенаведеної методики в 2 розділі магістерської роботи можна буде провести аналіз динаміки та структури джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів страхових організацій, оцінку фінансової стійкості, платоспроможності, оцінити рівень використання інвестиційного потенціалу та ефективність управління капіталом досліджуваних страхових компаній.

Висновки до розділу 1

Проаналізувавши різні підходи щодо визначення сутності «страхування» було сформульоване його нове визначення. Розглянуто поняття «фінансові ресурси страхової компанії». Виявлено, що фінансам страхових організацій притаманні певні особливості, внаслідок специфіки страхової діяльності. Фінансові ресурси страховика виконують розподільчу та контрольну функції. Страхова організація здійснює операційну, фінансову та інвестиційну діяльність, в результаті яких відбувається формування її фінансових ресурсів, що супроводжується рухом грошових коштів. Основним джерелом формування фінансових ресурсів страховика є страхові премії (страхові платежі). Доходи що не належать до операційної діяльності є доходами від інвестиційної та фінансової діяльності. Використання фінансових ресурсів страховика відбувається внаслідок здійснення ним операційної (страхової), фінансової та інвестиційної діяльності. Витрати пов'язані зі здійсненням операційної діяльності займають понад 85% всіх витрат страховика. Фінансові ресурси страховика мають різні інвестиційні можливості в залежності від їх структури. Частина фінансових ресурсів страховика повинна бути спрямована на формування страхових резервів. Управління капіталом страховика повинно бути спрямоване на інвестування фінансових ресурсів в найбільш прибуткові та надійні активи, з мінімізацією ризику. Була наведена методика для проведення аналізу в другому розділі магістерської роботи.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

2.1 Загальна характеристика страхових організацій

Аналіз ефективності формування та використання фінансових ресурсів страхових організацій в Україні проведемо на прикладі ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп».

Приватне акціонерне товариство страхова компанія «Галицька» засноване 20 березня 1995 року підприємствами та фізичними особами Івано-Франківської області. Сповідуючи принцип кооперативного руху на теренах Західної України «Свій до свого по своє» компанія репрезентує страховий ринок і є однією з небагатьох діючих страхових компаній з місцем реєстрації в Івано-Франківську.

Двадцять чотири роки діяльності компанії дозволили удосконалити пропоновані компанією програми страхування, добре відпрацювати механізм проведення страхових виплат та зібрати хорошу команду досвідчених працівників страхової справи. Головне завдання, яке акціонери поставили перед компанією з перших днів існування – це уважне, порядне ставлення до клієнтів, надання високоякісних страхових послуг [52].

Стратегічна мета товариства – залишатися класичною компанією, якій клієнти надають перевагу. Стратегія направлена на подальший розвиток компанії у відповідності до стандартів які діють на страховому ринку. Стратегія інформаційних технологій направлена на використання надійних технологій для забезпечення зростання бізнесу по всіх напрямках.

Місія компанії – постійна підтримка та вдосконалення економічного стану своїх клієнтів, надаючи їм якісні страхові продукти і послуги, пропонуючи високу якість обслуговування з використанням новітніх технологій, сучасні знання та міжнародний досвід персоналу і керівництва

компанії своїм клієнтам через мережу агентських відділень , а також встановлення довгострокових взаємовідносин з ними, які базуються на повній довірі. Дотримання ліквідної позиції компанії для забезпечення своєчасного виконання зобов'язань перед клієнтами . Використання індивідуального підходу при обслуговуванні клієнтів – юридичних осіб та системного підходу при обслуговуванні клієнтів-фізичних осіб.

Розподіл функцій і завдань між окремими працівниками страхової компанії та визначення способів взаємозв'язку між ними є однією з головних завдань керівництва компанії, що визначають успішність її діяльності в цілому. Схема такого розподілу відбивається в структурі організаційної побудови страхової компанії. Організаційна структура страхової компанії «Галицька» відповідає типовій структурі акціонерного товариства [53].

У своїй діяльності страхова компанія «Галицька» керується Конституцією України, Цивільним та Господарським кодексами України, законами України "Про страхування", "Про акціонерні товариства", "Про цінні папери та фондовий ринок", "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом", законодавством про захист економічної конкуренції, законодавством, яке регулює питання попередження та протидії легалізації доходів (відмиванню), отриманих злочинним шляхом, а також іншими чинними законодавчими актами України, та Статутом.

Пакет страхових послуг компанії складається з 23 найбільш використовуваних видів страхування. До переліку класичних видів страхування, які пропонує компанія, відносяться страхування майна фізичних та юридичних осіб, страхування транспортних засобів, страхування вантажів та багажу, тварин та сільськогосподарських ризиків. Класичне страхування забезпечує компенсацію збитків, спричинених втратою майна внаслідок стихійних лих. Паралельно проводиться страхування майна, переданого в заставу або іпотеку банкам, іншим кредитним установам.

Важливим та соціально-значимим видом страхування, що також проводиться компанією, є обов'язкове страхування цивільно-правової

відповідальності власників наземних транспортних засобів. Завдяки цьому виду страхування стає можливим врегулювання збитків, спричинених дорожньо-транспортними пригодами.

Особливої уваги заслуговує нове для України, однак широко використовуване в усіх розвинених країнах світу, страхування медичних витрат. ПрАТ СК «Галицька» вже одинадцять років успішно співпрацює по цьому виду страхування з великими промисловими підприємствами області. Значимість страхування медичних витрат полягає у його соціальній спрямованості й захисті працівників від значних та раптових витрат на медичне обслуговування і ліки.

Серед найновіших і ще недостатньо розвинених, однак наявних у переліку послуг компанії, є титульне страхування та страхування будівельно-монтажних ризиків. В період стрімкого зростання будівництва в Україні, обидва види страхування є корисними та перспективними.

Підтвердженням публічності та відкритості компанії є також її участь у професійних об'єднаннях: Моторному (транспортному) страховому бюро України та асоціації «Страховий бізнес».

Свою діяльність страхова компанія “Галицька” організовує в тісній співпраці з страховими компаніями: ПАТ СК “Універсальна”, СК «Гарат і Я», СК “Дністер”. Серед банків, партнерами компанії є: Ощадний банк України, ТОВ «Укрексімбанк», АТ КБ “Мегабанк” та інші.

Щодо страхової компанії «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» то це надійна страхова компанія загальнонаціонального масштабу, яка постійно розвивається та працює на страховому ринку України з 1997 року, а з 2005 року – входить до складу потужної європейської фінансової структури Vienna Insurance Group.

Страхова компанія «Княжа VIG» є одним із лідерів класичного страхування на українському ринку. Компанія має унікальний досвід професійної діяльності в галузі страхування, що дозволяє пропонувати індивідуальні страхові рішення та забезпечувати якісний сервіс по всій Україні. Це можливо завдяки потужній регіональній мережі та професійній команді, до

складу якої входить 25 дирекцій, більше 200 регіональних центрів, 700 співробітників і понад 900 агентів.

Компанія діє на підставі 31 ліцензії на впровадження обов'язкових та добровільних видів страхування. Кожен власник поліса СК «Княжа VIG» отримує дієвий страховий захист і грошову підтримку, що допомагає долати фінансові труднощі та зберігати гідний рівень життя під час прикрих ситуацій.

За більш ніж за 21 рік своєї діяльності компанія здобула бездоганну репутацію та завоювала довіру понад мільйона клієнтів, бо щодня максимізує рівень їх задоволеності, гарантує високу фінансову надійність та сумлінно виконує свої зобов'язання. Тільки за 2020 рік СК «Княжа VIG» зібрала понад 600 000 000 грн страхових платежів та виплатила 265 000 000 грн своїм клієнтам.

Гарантом якості та фінансової стабільності СК «Княжа VIG» є Vienna Insurance Group, яка успішно працює на європейському страховому ринку з 1824 року. На сьогодні Vienna Insurance Group активно представлена в 25 країнах і є провідною страховою групою в Австрії, Центральній та Східній Європі, має бездоганну репутацію на страховому ринку. Більше 25 000 співробітників в 50 компаніях Групи щодня забезпечують страховий захист своїх клієнтів.

Як частина потужної міжнародної групи, страхова компанія «Княжа Vienna Insurance Group» гарантує клієнтам високий рівень якості страхового захисту та професіоналізму, порядність, зручність взаємодії, беззаперечне виконання своїх зобов'язань щодо виплати страхових відшкодувань [55].

Основними видами діяльності компанії є: інші види страхування, крім страхування життя; перестрахування; діяльність страхових агентів і брокерів. Крім того компанія володіє понад 30 видами ліцензій на окремі види діяльності. Метою провадження діяльності ПрАТ "УСК "КНЯЖА ВІЄННА ІНШУРАНС ГРУП" є отримання прибутку шляхом здійснення страхової діяльності [56].

Стратегія компанії полягає, головним чином, у досягненні провідних позицій на страховому ринку України, подальшому розвитку регіональної

мережі із наданням широкого спектру страхових продуктів для захисту економічних інтересів суб'єктів господарювання, діяльності української економіки, формування позитивного іміджу страхової сфери серед населення країни.

Оскільки страховий ринок України перебуває у фазі інтенсивного розвитку, компанія вбачає величезний потенціал у подальшому розвитку добровільних видів страхування, зокрема, добровільного медичного страхування, страхування майна (як юридичних, так і фізичних осіб). Для цього Компанія націлена на розробку більш сучасних продуктів з використанням найкращого досвіду компаній Групи VIГ по страхуванню малого та середнього бізнесу, а також надання повноцінних пакетів страхових послуг для задоволення потреб фізичних осіб у страхуванні домашнього майна.

За результатами 2020 року зібрано страхових премій на суму 600,7 млн. грн., що на 20,7% більше ніж за 2019 рік. Компанія зосереджує свою увагу на розвитку прибуткових видів страхування, збільшуючи часту прибуткових напрямків розвитку. Частка моторних видів страхування складає 75%, інших видів 25%. Компанія впроваджує онлайн-сервіси, удосконалює та автоматизує бізнес-процеси, покращує систему обліку та обслуговування клієнтів.

Отже, діяльність Української страхової компанії «Княжа Вієнна Іншуранс Груп» націлена на задоволення сучасних потреб суспільства України у страхових послугах. Компанія орієнтується на потреби своїх клієнтів, створюючи найбільш сучасні страхові продукти на українському ринку. В діяльності керується 180-річним досвідом роботи Vienna Insurance Group, яка успішно працює у 23 європейських країнах.

2.2 Аналіз джерел формування фінансових ресурсів страхових організацій

Відповідно до представленої методики у першому розділі, проведемо аналіз формування фінансових ресурсів страховиків в Україні за 2018-2020

роки, а також виявимо залежність результативної ознаки від кожного напрямку діяльності страховиків (операційна, фінансова, інвестиційна) (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Формування фінансових ресурсів страховиків в Україні за 2018–2020 роки □ складено автором за даними [58] □

Доходи страховиків	Абсолютні значення, тис. грн.			Структура, %		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6	7
Страхові платежі	32 414 145,4	40 518 095,0	45 461 368,4	65,98	78,28	75,39
Дохід від надання послуг від інших страховиків	17 567,3	24 169,9	36 047,6	0,04	0,05	0,06
Дохід від надання послуг, що безпосередньо пов'язані із видами діяльності, визначеними у ст. 2 Закону України «Про страхування»	36 444,3	66 709,5	94 622,4	0,07	0,13	0,16
Суми, що повертаються з технічних резервів, інших ніж резерви незароблених премій	3 784 697,1	3 014 408,4	3 843 221,4	7,70	5,82	6,37
Частки страхових виплат і відшкодувань, компенсовані перестраховиками	1 233 162,9	1 158 630,1	2 458 990,7	2,51	2,24	4,08
Суми від суброгації	350 790,9	288 242,5	406 167,0	0,71	0,56	0,67
Суми винагород за перестраховування	154 514,1	139 132,2	143 384,4	0,31	0,27	0,24
Інші операційні доходи	1 704 055,6	1 027 711,9	1 232 912,3	3,47	1,99	2,04
Фінансові доходи	2 021 528,6	1 190 188,2	2 408 909,7	4,12	2,3	4
Інші доходи	7 407 314,4	4 332 407,0	4 217 754,9	15,08	8,37	6,99
Надзвичайні доходи	363,2	123,3	106,0	0,0007	0,00024	0,00018
Разом	49 124 583,8	51 759 818,00	60 303 484,80	100,0	100	100

За даними табл. 2.1 можемо побачити, що страхові платежі займають найбільшу частку в доходах страховиків (у 2018 році – 65,98%, у 2019 році – 78,28%, у 2020 році – 75,39%). Другими по вагомості доходами є інші доходи, які становлять в 2018 році – 15,08% всіх доходів, в 2019 році – 8,37%, в 2020 році – 6,99%. Також велику частку в доходах страховика займають суми, що повертаються з технічних резервів, інших ніж резерви незароблених премій, в 2018 році – 7,70%, в 2019 році – 5,82%, в 2020 році – 6,37%. Трохи меншу частку в загальних доходах займають частки страхових виплат і відшкодувань,

компенсовані перестраховиками та фінансові доходи, 2 - 4%. Всі інші статті доходів займають не значну частку в доходах страховика. Таким чином, визначено, що страхові премії (страхові платежі) є основним джерелом доходу страховика.

Проаналізуємо джерела формування фінансових ресурсів на прикладі страхових компаній ПрАТ «Галицька» та ПрАТ «УСК «Княжа Вієнна Груп» протягом 2018-2020 років. Для цього здійснимо оцінку динаміки та структури джерел формування фінансових ресурсів – пасиву балансу. На першому етапі здійснимо аналіз складу та структури власного капіталу страхових компаній (табл. 2.2-2.5) та проілюструємо на рис. 2.2-2.4. Станом на 2019 рік порівняно з 2018 роком спостерігалось зниження загального обсягу власного капіталу на 7,62%, що було спричинено отриманням компанією збитку.

Таблиця 2.2

Аналіз складу власного капіталу ПрАТ СК «Галицька» за 2018–2020 роки

Показник	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
				2019-2018	2020-2019	2020-2018	2019-2018	2020-2019	2020-2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Зареєстрований (пайовий) капітал	8500	8500	8500	0	0	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	5500	5366	963	-134	-4403	-4537	-2,43	-82,05	-82,49
Резервний капітал	157256	157256	157256	0	0	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3036	-10124	-48574	-13160	-38450	-51610	-433,46	379,79	-1699,9
Всього	174292	160998	118145	-13294	-42853	-56147	-7,62	-26,61	-32,21

Загальний обсяг власного капіталу в 2020 році зменшився на 26,61% порівняно з 2019 роком, даний показник на 32,21% є меншим за рівень 2018 року. Зниження обсягу власного капіталу в 2020 році пов'язано із збільшенням суми непокритого збитку на 38450 тис. грн., порівняно з 2019 роком та

зниження капіталу у дооцінках на 82,05% порівняно з рівнем 2019 року. Що є негативним, оскільки це може свідчити про зниження гарантії забезпечення виконання своїх зобов'язань за договорами страхування. Слід зауважити, що статутний капітал компанії протягом аналізованого періоду не змінився, враховуючи те, що страховики які вже декілька років працюють на страховому ринку повинні бути зацікавлені у збільшенні статутного капіталу, адже від цього залежить розмір страхових сум з ризику за окремими договорами [57].

В структурі власного капіталу найбільша питома вага припадає на резервний капітал, яка склала 90,2-133,1% в аналізований період. Це означає, що обсяг власних коштів компанії складається в більшій частині з тих, що вільні від будь-яких зобов'язань та є додатковим джерелом забезпечення їх платоспроможності.

Таблиця 2.3

Аналіз структури власного капіталу ПрАТ СК «Галицька» за 2018-2020 роки

Показник	2018		2019		2020		Відхилення за питоною вагою, %		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2019-2018	2020-2019	2020-2018
1	2	3	4	5	6	7			
Зареєстрований (пайовий) капітал	8500	4,87	8500	5,27	8500	7,19	0,4	1,91	2,31
Капітал у дооцінках	5500	3,15	5366	3,33	963	0,81	0,17	-2,51	-2,34
Резервний капітал	157256	90,22	157256	97,67	157256	133,1	7,45	35,42	42,87
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3036	1,74	-10124	-6,28	-48574	-41,11	-8,03	-34,82	-42,85
Всього	174292	100	160998	100	118145	100	0	0	0

Негативним є збільшення частки непокритого збитку в 2019-2020 роках з 6,28% в структурі пасивів до 41,1%, або на 42,85% станом на 2020 рік порівняно з 2018 роком. Частка капіталу у дооцінках у 2020 році знизилась на 2,51% порівняно з 2019 роком.

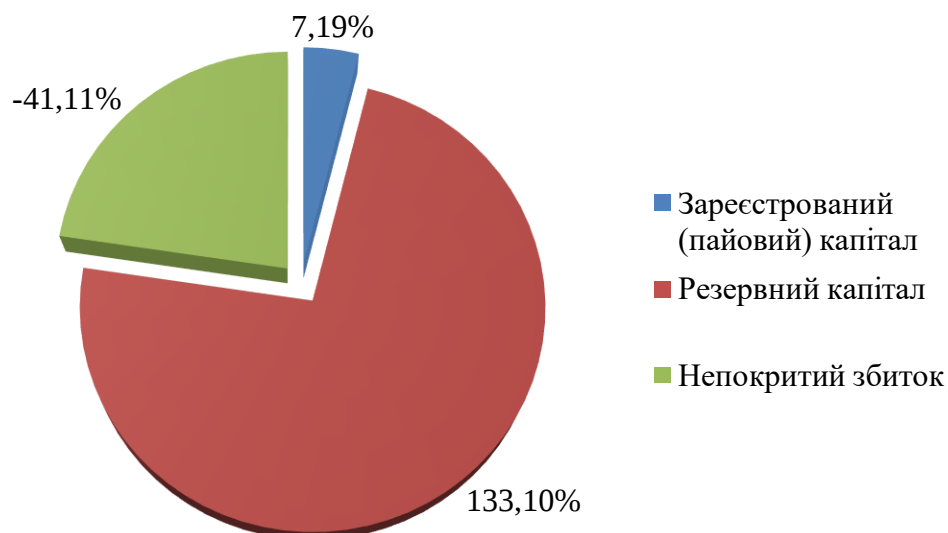

Рисунок 2.1. Структура власного капіталу ПрАТ СК «Галицька» в 2020 році

Таким чином, власний капітал страхової компанії складається в більшій мірі з резервного капіталу, другою складовою за часткою є непокритий збиток і найменшу частку займає статутний капітал.

Таблиця 2.4

Аналіз складу власного капіталу ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
				2019-2018	2020-2019	2020-2018	2019-2018	2020-2019	2020-2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Зареєстрований (пайовий) капітал	102276	108158	123358	5882	15200	21082	5,75	14,05	20,61
Капітал у дооцінках	53646	2467	2467	-51179	0	-51179	-95,40	0,00	-95,40
Додатковий капітал	280410	333352	470152	52942	136800	189742	18,88	41,04	67,67
Емісійний дохід	280372	333313	470113	52941	136800	189741	18,88	41,04	67,67
Резервний капітал	1174	1174	1174	0	0	0	0,00	0,00	0,00

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-310394	-395855	-446501	-85461	-50646	-136107	27,53	12,79	43,85
Інші резерви	4608	686	0	-3922	-686	-4608	-85,11	-100,00	-100,00
Всього	131720	49982	150650	-81738	100668	18930	-62,05	201,41	14,37

На ПрАТ УСК «Княжа» на відміну від ПрАТ СК «Галицька» зниження загального обсягу власного капіталу спостерігається тільки в 2019 році на 62,05% порівняно з 2018 роком. Вже в 2020 році даний показник збільшився на 201,41% порівняно з 2019 роком. Така зміна відбулася за рахунок збільшення емісійного доходу та додаткового капіталу на 41% порівняно з 2019 роком та пайового капіталу на 14,05% порівняно з 2019 роком. Збільшення статутного капіталу відбулося внаслідок додаткового випуску акцій, реалізація випущених акцій за вищою вартістю ніж їх номінальна вартість призвела до збільшення емісійного доходу. Негативним моментом є збільшення непокритого збитку за весь аналізований період.

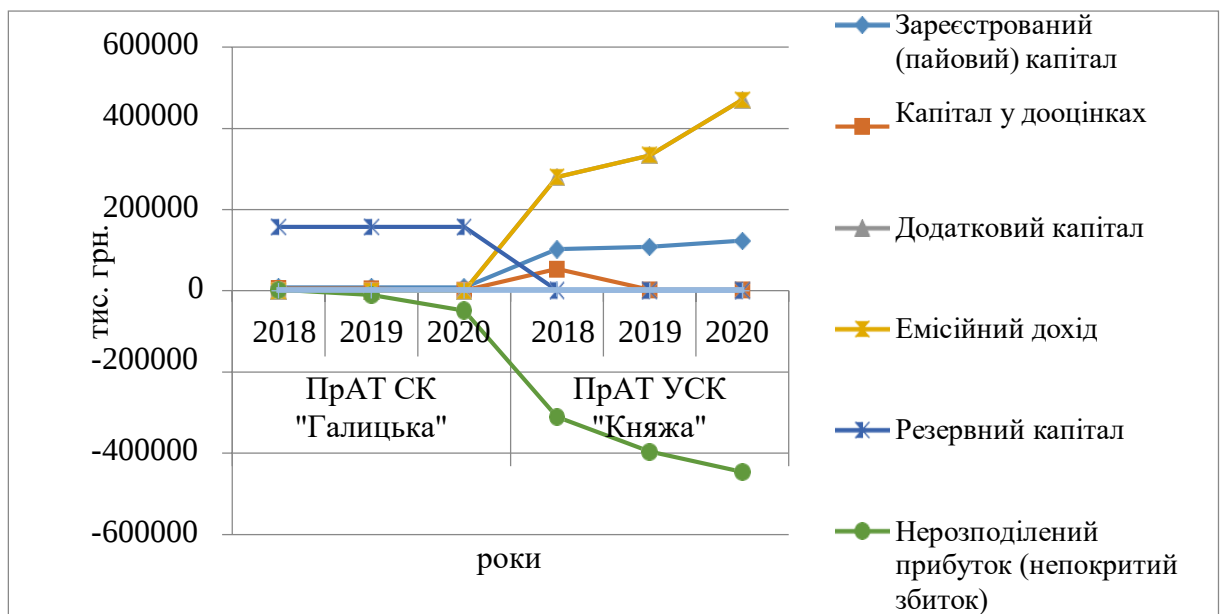

Рисунок 2.2 Динаміка складу власного капіталу страхових компаній за 2018-2020 роки

Слід зауважити, що на ПрАТ СК «Галицька» так само як і на ПрАТ УСК «Княжа» за весь період спостерігається збільшення непокритого збитку, однак

на ПрАТ СК «Княжа» від цього власний капітал не зменшується, а навпаки значно збільшується. Крім того, перевагою ПрАТ УСК «Княжа» є збільшення суми статутного капіталу.

Таблиця 2.5

Аналіз структури власного капіталу ПрАТ УСК «Княжа»
за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення за питомою вагою, %		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2019- 2018	2020- 2019	2020- 2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Зареєстрований (пайовий) капітал	102276	77,65	108158	216,39	123358	81,88	138,75	-134,51	4,24
Капітал у дооцінках	53646	40,73	2467	4,94	2467	1,64	-35,79	-3,30	-39,09
Додатковий капітал	280410	212,88	333352	666,94	470152	312,08	454,06	-354,86	99,20
Емісійний дохід	280372	212,85	333313	666,87	470113	312,06	454,01	-354,81	99,20
Резервний капітал	1174	0,89	1174	2,35	1174	0,78	1,46	-1,57	-0,11
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-310394	-235,65	-395855	-792,00	-446501	-296,38	-556,35	495,61	-60,74
Інші резерви	4608	3,50	686	1,37	0	0,00	-2,13	-1,37	-3,50
Всього	131720	100,00	49982	100,00	150650	100,00	0,00	0,00	0,00

Як бачимо з табл. 2.5 на ПрАТ СК «Княжа» в структурі власного капіталу найбільша питома вага протягом всього аналізованого періоду припадає на додатковий капітал 213-312%. Отже, обсяг власних коштів компанії складається в більшій частині з грошових коштів отриманих як різниця між вартістю реалізації акцій та їхньою номінальною вартістю. Також значну частину власного капіталу займає статутний капітал, в 2020 році 82%, що є позитивним, оскільки це свідчить про впевненість страхової компанії на ринку та можливість залучати високі обсяги страхових премій. Найменшу частку займає резервний капітал, в 2020 році всього 0,78% структури власного капіталу. Що власне і є основною відмінністю в структурі власного капіталу

ПрАТ СК «Галицька», в якій резервний капітал займає найбільшу частину власного капіталу.

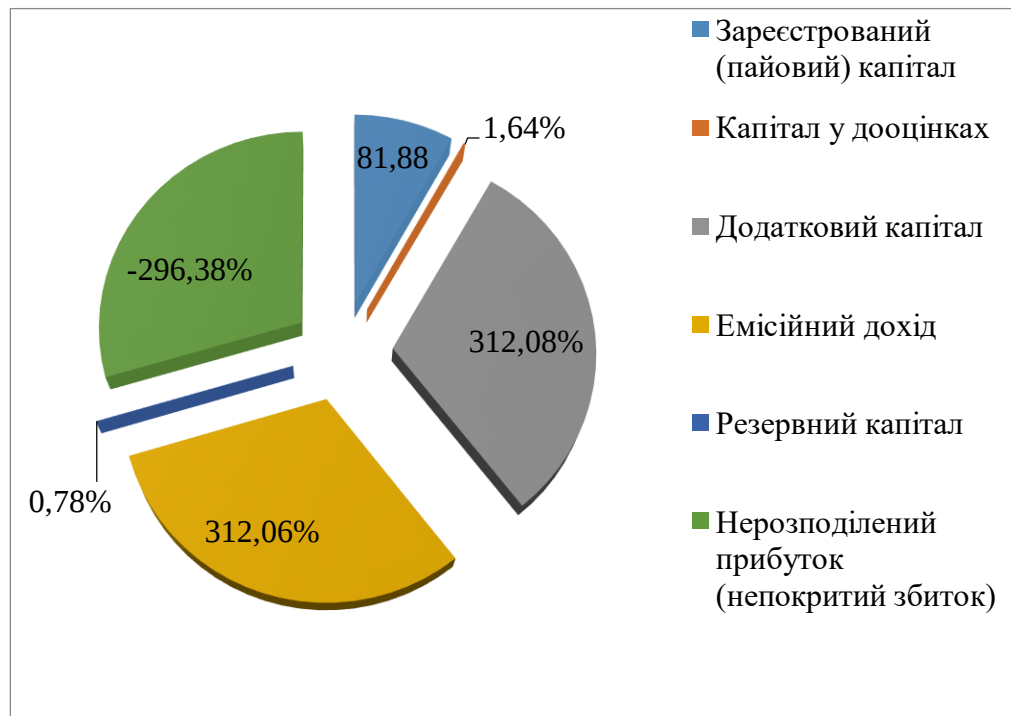

Рисунок 2.3. Структура власного капіталу ПрАТ УСК «Княжа» в 2020 році

До складу фінансових ресурсів страхових компаній крім власного капіталу входить залучений та позиковий капітал. Тому, наступним кроком на шляху здійснення аналізу джерел формування фінансових ресурсів страховиків, проведемо оцінку складу та структури залученого та позикового капіталу аналізованих страхових компаній (табл. 2.6 - 2.9) та (рис. 2.4- 2.6).

За даними табл. 2.6 загальний обсяг залученого та позикового капіталу протягом аналізованого періоду збільшується, в 2020 році даний обсяг збільшився на 25,45 % порівняно з 2019 роком і є на 36,63% більший ніж в 2018 році. Така зміна відбулася в більшій мірі за рахунок збільшення поточних зобов'язань і забезпечень в 2020 році на 529,49% більше ніж в 2019 році. В складі яких поточна кредиторська заборгованість збільшилась на 39,32% порівняно з 2019 роком.

Таблиця 2.6

Аналіз складу залученого та позикового капіталу ПрАТ СК
«Галицька» за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
				2019-2018	2020-2019	2020-2018	2019-2018	2020-2019	2020-2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Довгострокові зобов'язання і забезпечення	36227	39591	40609	3364	1018	4382	9,29	2,57	12,10
Інші довгострокові зобов'язання	276	1073	890	797	-183	614	288,77	-17,05	222,46
Страхові резерви, у тому числі:	35951	38518	39719	2567	1201	3768	7,14	3,12	10,48
резерв збитків або резерв належних виплат	10311	9600	15622	-711	6022	5311	-6,90	62,73	51,51
резерв незароблених премій	25640	28918	24097	3278	-4821	-1543	12,78	-16,67	-6,02
2.Поточні зобов'язання і забезпечення	1773	1797	11312	24	9515	9539	1,35	529,49	538,01
Поточна кредиторська заборгованість	1730	1686	2349	-44	663	619	-2,54	39,32	35,78
Інші поточні зобов'язання	43	82	8897	39	8815	8854	90,70	10750,00	20590,70
Всього	38000	41388	51921	3388	10533	13921	8,92	25,45	36,63

Інші поточні зобов'язання мають тенденцію до збільшення, зокрема в 2020 році даний показник збільшився на 10750% порівняно з 2019 роком, що може свідчити про невиконання або невчасне виконання зобов'язань з боку страхової компанії.

Що стосується довгострокових зобов'язання страхової компанії то протягом 2018-2020 років їхня сума збільшувалась, в 2020 році на 2,57% порівняно з 2019 роком. Така зміна відбулась внаслідок збільшення страхових резервів в 2020 році на 3,12% порівняно з 2019 роком. Позитивна тенденція до зростання страхових резервів свідчить про підвищення страхових зобов'язань, з одного боку, з іншого – про підвищення гарантій страховика щодо майбутніх виплат страхових сум та страхового відшкодування [57].

При аналізі залученого та позикового капіталу важливим є аналіз його структури, що дає змогу визначити складові, що мають найбільшу питому вагу з метою ефективного управління ними [58].

Таблиця 2.7

Аналіз структури залученого та позикового капіталу ПрАТ СК
«Галицька» за 2018-2020 роки

Показник	2018 рік		2019 рік		2020 рік		Відхилення за питоמוю вагою, %		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2019-2018	2020-2019	2020-2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Довгострокові зобов'язання і забезпечення	36227	95,33	39591	95,66	40609	78,21	0,32	-17,45	-17,12
Інші довгострокові зобов'язання	276	0,73	1073	2,59	890	1,71	1,87	-0,88	0,99
Страхові резерви, у тому числі:	35951	94,61	38518	93,07	39719	76,50	-1,54	-16,57	-18,11
резерв збитків або резерв належних виплат	10311	27,13	9600	23,20	15622	30,09	-3,94	6,89	2,95
резерв незароблених премій	25640	67,47	28918	69,87	24097	46,41	2,40	-23,46	-21,06
2.Поточні зобов'язання і забезпечення	1773	4,67	1797	4,34	11312	21,79	-0,32	17,45	17,12
Поточна кредиторська заборгованість	1730	4,55	1686	4,07	2349	4,52	-0,48	0,45	-0,03
Інші поточні зобов'язання	43	0,11	82	0,20	8897	17,14	0,08	16,94	17,02
Всього	38000	100,00	41388	100,00	51921	100,00	0,00	0,00	0,00

За даними табл. 2.7 найбільша питома вага в структурі залученого та позикового капіталу протягом аналізованого періоду припадала на довгострокові зобов'язання та забезпечення (95,33% - 78,21%). В 2020 році питома вага довгострокових зобов'язань та забезпечень знизилася на 17,45% порівняно з 2019 роком. В складі довгострокових зобов'язань та забезпечень

протягом всього аналізованого періоду найбільшу питому вагу займають страхові резерви, в 2020 році - 76,50% (на 16,57% менше ніж в 2019 році). Що пояснюється специфікою страхового бізнесу, яка полягає в мобілізації залученого капіталу у фонд страхових резервів, призначених для забезпечення страхового захисту.

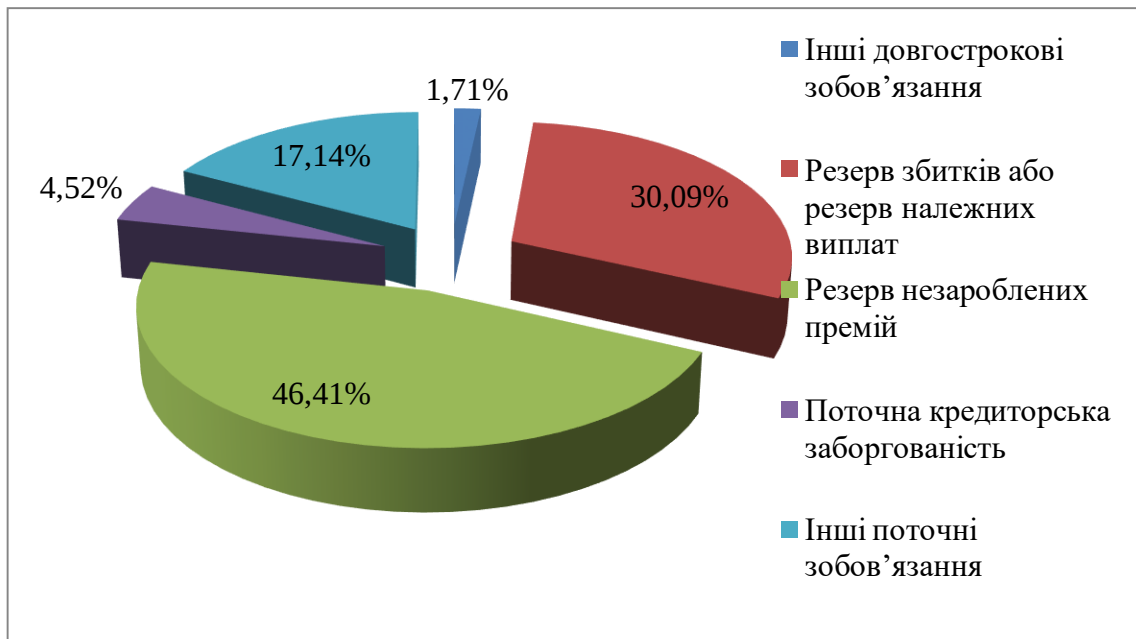

Рисунок 2.4. Структура залученого і позикового капіталу ПрАТ СК «Галицька» в 2020 році

В складі страхових резервів найбільшу частину займає резерв незароблених страхових премій, частка якого станом на 2020 рік зменшилась на 23,46% порівняно з 2019 роком і склала 46,41% всієї суми страхових резервів.

В 2020 році частка поточних зобов'язань і забезпечень зросла на 17,45% порівняно з 2019 роком і становила 21,79% залученого та позикового капіталу страхової компанії. Така зміна відбулася внаслідок збільшення питомої ваги інших поточних зобов'язань в 2020 році на 16,94% порівняно з 2019 роком. Інші поточні зобов'язання станом на 2020 рік займають найбільшу частку в структурі поточних зобов'язань страхової компанії.

Таблиця 2.8

Аналіз складу залученого та позикового капіталу ПрАТ УСК «Княжа» за
2018-2020 роки

Показник	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
				2019- 2018	2020- 2019	2020- 2018	2019- 2018	2020- 2019	2020- 2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Довгострокові зобов'язання і забезпечення	249073	344949	488980	95876	144031	239907	38,49	41,75	96,32
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	2964	3287	0	323	-3287	-2964	10,90	-100,00	-100,00
Страхові резерви, у тому числі:	246109	341662	488980	95553	147318	242871	38,83	43,12	98,68
резерв збитків	128415	200425	284675	72010	84250	156260	56,08	42,04	121,68
резерв незароблених премій	117694	141237	204305	23543	63068	86611	20,00	44,65	73,59
2.Поточні зобов'язання і забезпечення	63994	81298	191694	17304	110396	127700	27,04	135,79	199,55
Поточна кредиторська заборгованість	63694	80904	186945	17210	106041	123251	27,01981	131,0702	193,50
Поточні забезпечення			4318	0	4318	4318	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	300	394	431	94	37	131	31,33	9,39	43,67
Всього	313067	426247	680674	113180	254427	367607	65,53	177,55	295,87

За даними табл. 2.8 ситуація зі складом та динамікою залученого та позикового капіталу на ПрАТ УСК «Княжа» є подібною до ситуації на ПрАТ СК «Галицька». Загальний обсяг залученого та позикового капіталу ПрАТ УСК «Княжа» протягом аналізованого періоду збільшується, в 2020 році даний обсяг збільшився на 178% порівняно з 2019 роком і є на 296% більший ніж в 2018 році. Така зміна відбулась в результаті збільшення як довгострокових зобов'язань страхової компанії в 2020 році на 41,75% порівняно з 2019 роком так і поточних зобов'язань – на 135,79%. Збільшення довгострокових

зобов'язань спричинено збільшенням страхових резервів на 43, 12% в 2020 році порівняно з 2019 та на 98,68% порівняно з 2018 роком.

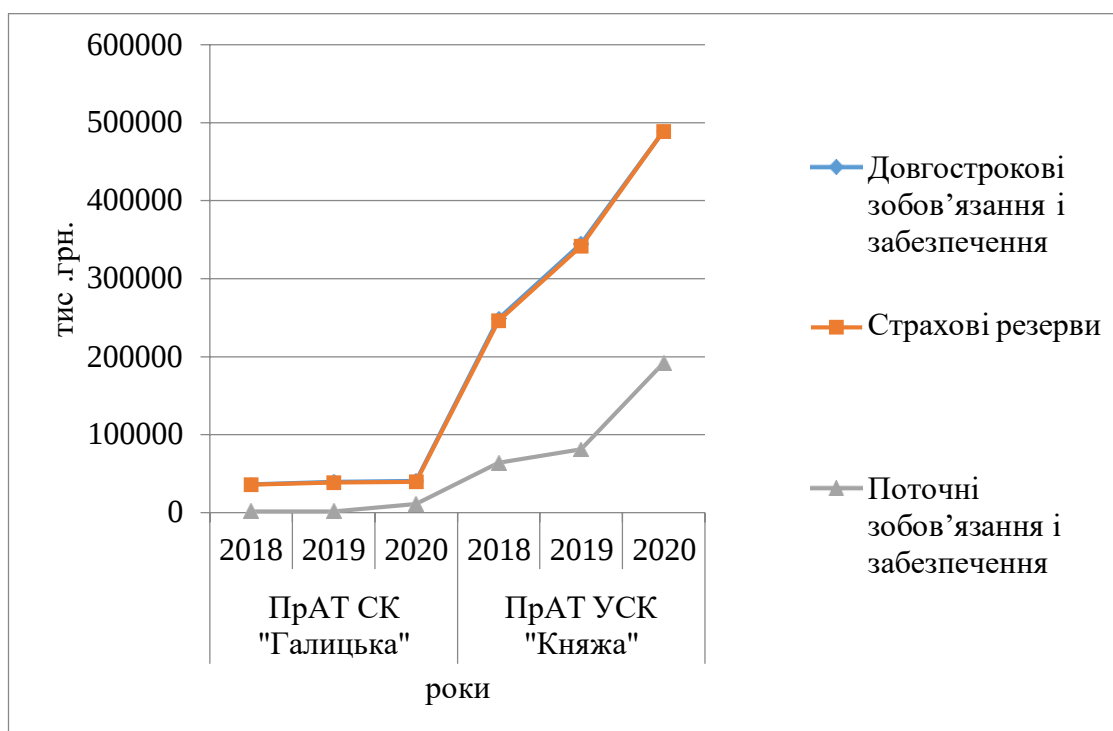

Рисунок 2.5. Динаміка позичених та залучених ресурсів страхових компаній за 2018-2020 роки

Поточна кредиторська заборгованість протягом аналізованого періоду мала тенденцію до збільшення в 2020 році – на 135,79% більша ніж в 2019 році та на 199,55% більша ніж в 2018 році. В складі поточної кредиторської заборгованості в 2020 році всі показники збільшуються. Найшвидшими темпами збільшились поточні зобов'язання за страховою діяльністю в 2020 році на 153% порівняно з 2019 роком. Така динаміка поточних зобов'язань, може свідчити про ризик втрати фінансової стійкості.

За даними табл. 2.9 на ПрАТ УКС «Княжа» найбільша питома вага в структурі залученого та позикового капіталу протягом аналізованого періоду припадала на довгострокові зобов'язання та забезпечення (80%-72%). В 2020 році питома вага довгострокових зобов'язань та забезпечень знизилася на 9% порівняно з 2019 роком. Майже всю питому вагу в складі довгострокових

зобов'язань та забезпечень займають страхові резерви, так само як і на ПрАТ СК «Галицька».

Таблиця 2.9

Аналіз структури залученого та позикового капіталу ПрАТ УСК «Княжа»
за 2018-2020 роки

Показник	2018		2019		2020		Відхилення за питомою вагою, %		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2019- 2018	2020- 2019	2020- 2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	249073	79,56	344949	80,93	488980	71,84	1,37	-9,09	-7,72
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	2964	0,95	3287	0,77	0	0,00	-0,18	-0,77	-0,95
Страхові резерви, у тому числі:	246109	78,61	341662	80,16	488980	71,84	1,54	-8,32	-6,77
резерв збитків або резерв належних виплат	128415	41,02	200425	47,02	284675	41,82	6,00	-5,20	0,80
резерв незароблених премій	117694	37,59	141237	33,14	204305	30,02	-4,46	-3,12	-7,58
2. Поточні зобов'язання і забезпечення	63994	20,44	81298	19,07	191694	28,16	-1,37	9,09	7,72
Поточна кредиторська заборгованість	63694	20,35	80904	18,98	186945	27,46	-1,36	8,48	7,12
Поточні забезпечення	0	0,00	0	0,00	4318	0,63	0,00	0,63	0,63
Інші поточні зобов'язання	300	0,10	394	0,09	431	0,06	0,00	-0,03	-0,03
Всього	313067	100,00	426247	100,00	680674	100,00	0,00	0,00	0,00

Відмінністю є те, що на ПрАТ УСК «Княжа» в складі страхових резервів більшу питому вагу займають резерв збитків або резерв належних виплат, а на ПрАТ СК «Галицька» резерв незароблених премій. Що стосується поточних зобов'язань то в 2020 році частка поточних зобов'язань і забезпечень зросла на 9% порівняно з 2019 роком і становила 28 % залученого та позикового капіталу страхової компанії.

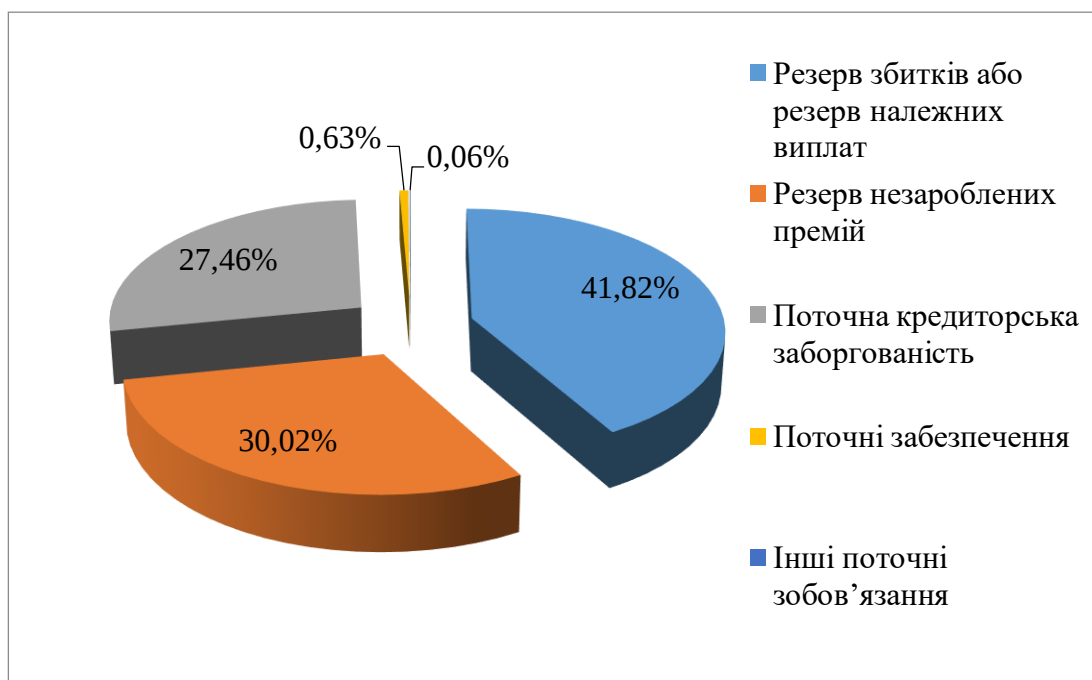

Рисунок 2.6. Структура позиченого та залученого капіталу ПрАТ УСК «Княжна» в 2020 році

В першому розділі магістерської роботи було визначено, що основним джерелом надходження фінансових ресурсів страховиків є страхові премії, отримані внаслідок здійснення страховою компанією її операційної діяльності. Крім того в складі фінансових ресурсів страхової організації мають місце: інші операційні доходи, інші фінансові доходи, інші доходи. З метою визначення динаміки та структури доходів аналізованих страхових компаній, проведемо аналіз джерел грошових надходжень страхових компаній за 2018-2020 роки (табл. Б1-Б4), (рис. 2.7-2.10).

Загальна сума грошових надходжень страхової компанії «Галицька» в 2020 році збільшилась на 9,94% порівняно з 2019 роком. Така динаміка відбулась внаслідок збільшення суми надходження отриманих страхових премій на 7,65 % у порівнянні з 2019 роком, та інших операційних доходів – на 234,02% порівняно з 2019 роком. Що є позитивним, оскільки це свідчить про нарощення обсягів діяльності страхової компанії, а також збільшення суми фінансових ресурсів, якими компанія може тимчасово розпоряджатись, що веде за собою нові можливості.

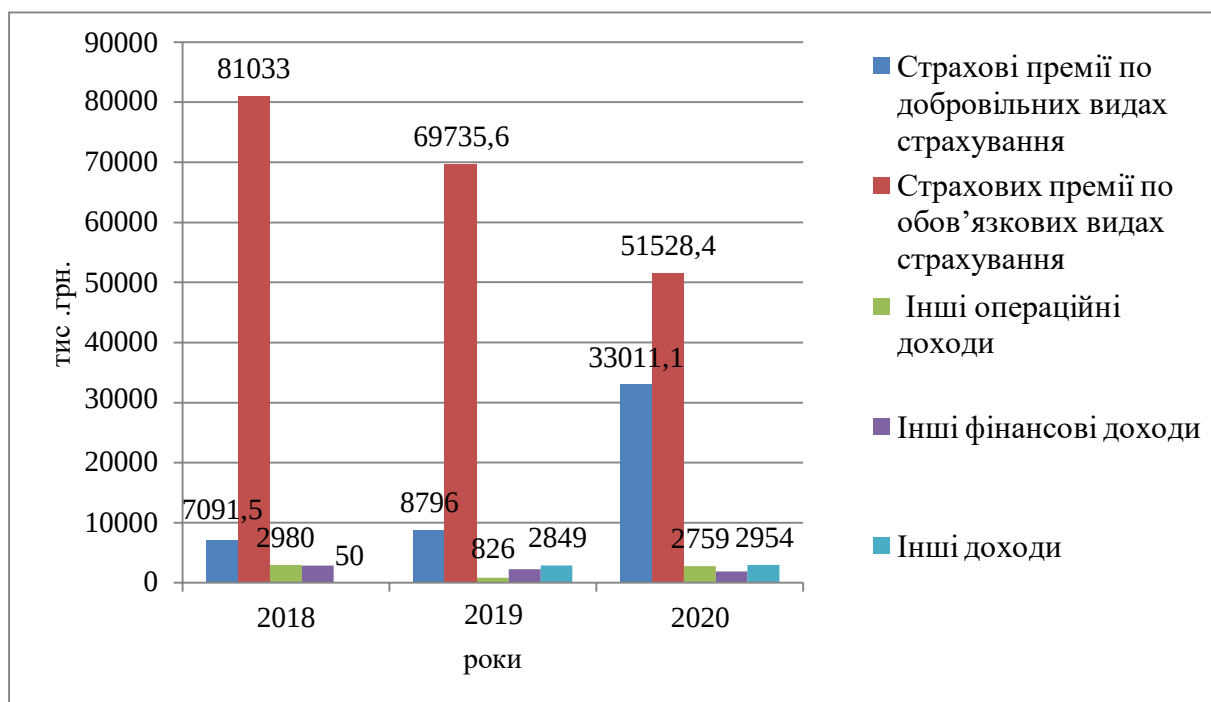

Рисунок 2.7. Динаміка джерел грошових надходжень ПрАТ СК «Галицька» за 2018-2020 роки

Збільшення отриманих страхових премій в 2020 році відбулось за рахунок збільшення загальної суми страхових премій по добровільних видах страхування – на 275,30% більше ніж в 2019 році.

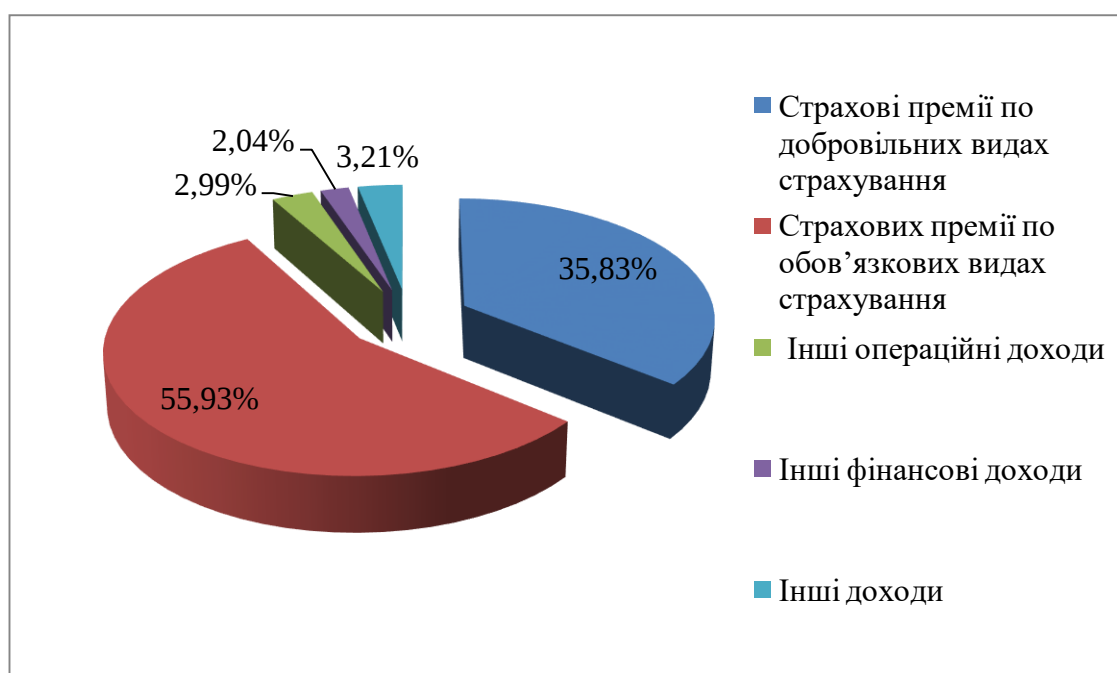

Рисунок 2.8. Структура грошових надходжень ПрАТ «Галицька» в 2020 році

А саме в їх складі значно зросли надходження від: страхування відповідальності перед третіми особами -664,86%, страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ - 440,90%, страхування майна - 396,78%, страхування вантажів та багажу -246,62%.

Що стосується надходжень страхових премій по обов'язкових видах страхування то в 2020 році спостерігається зменшення їх суми на 26,11% порівняно з 2019 роком, зміна спричинена зменшенням надходжень від страхування цивільної цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за звичайними договорами) на 27,58%.

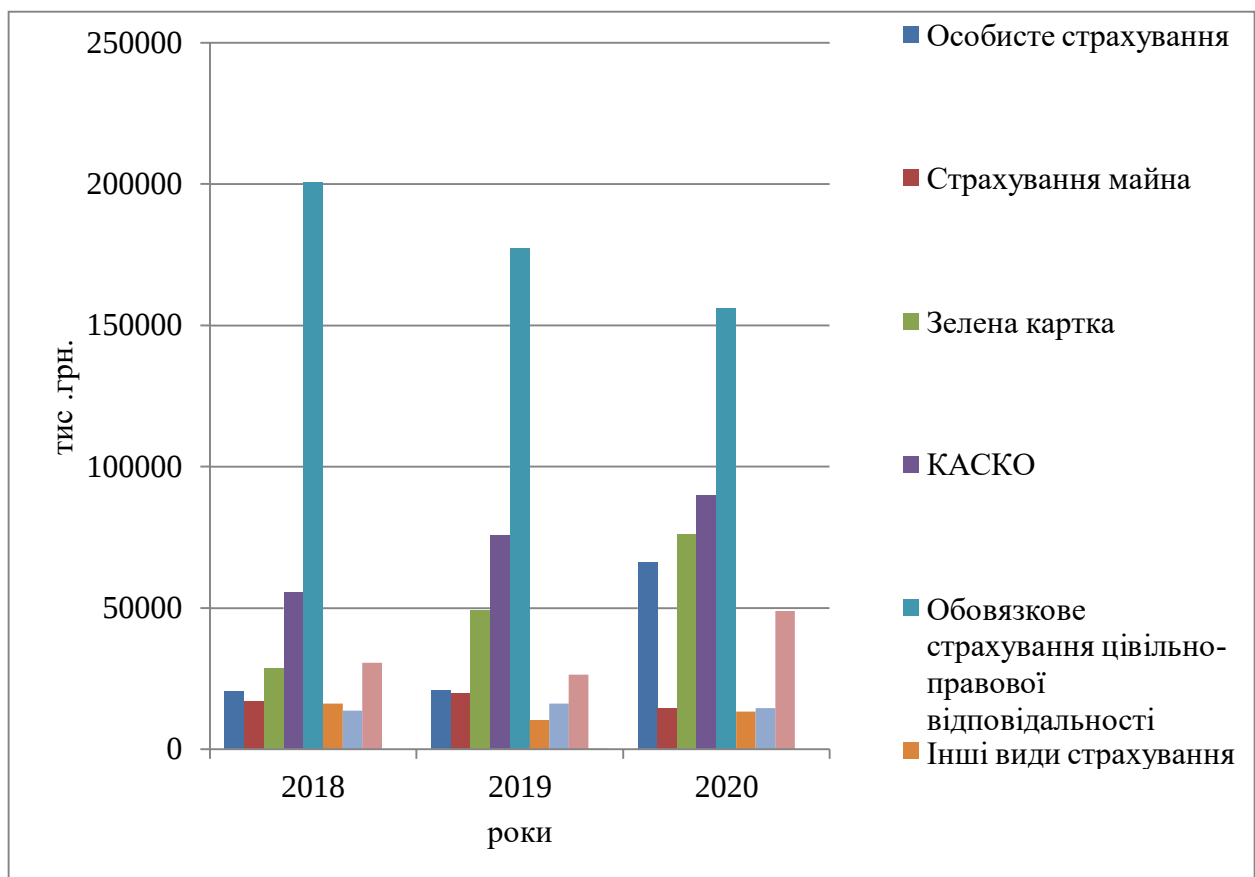

Рисунок 2.9. Динаміка джерел грошових надходжень ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

Таким чином, в 2020 році вищенаведені види страхування формували страховий портфель компанії і були основним напрямком, в якому працювала

страхова компанія. Збільшення премії по добровільних видах страхування спричинили:

- розробка нових продуктів, що відповідають ринковим змінам;
- баланс ціни і якості продуктів страхування;
- ефективна процедура поновлення договорів;
- тісна співпраця з брокерами і агентами;
- ефективна система управління ризиками.

В складі інших операційних доходів всі складові в 2020 році зростають.

Інші фінансові доходи або ж доходи від інвестування коштів страхових резервів в 2020 році зменшились на 16,32% порівняно з 2019 роком. Що є негативним оскільки інвестування є основним напрямком отримання компанією додаткового доходу. Інші доходи (дохід від надання послуг для інших страховиків) в 2019-2020 роках значно збільшуються – на 5598% в 2019 році порівняно з 2018 та на 3,69% в 2020 році порівняно з 2019.

Аналізуючи структуру бачимо, що за аналізований період майже весь обсяг фінансових ресурсів страхової компанії складався з страхових премій, 93,71-91,76%. В 2020 році частка страхових премій знизилась на 1,23% порівняно з 2019 роком, таку зміну в основному спричинило зменшення частки страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за звичайними договорами).

Частка грошових надходжень що не пов'язана з отриманням страхових премій 8,24% (100%-91,76%), рівномірно розподілена між: іншими операційними доходами – 2,99%, іншими фінансовими доходами - 2,04% та іншими доходами – 3,21%

Що стосується ПрАТ УСК «Княжа», спостерігається збільшення загальної суми грошових надходжень ПрАТ УСК

«Княжа» протягом всього аналізованого періоду. В 2020 році даний показник збільшився на 25% порівняно з 2019 роком. Така динаміка відбулась внаслідок збільшення обсягу отриманих страхових премій на 17 % у порівнянні з 2019 роком, та збільшення інвестиційного доходу на 86 % порівняно з 2019 роком,

що є позитивним оскільки свідчить про нарощення обсягів основної діяльності та активізації інвестиційної діяльності страхової компанії. Варто зазначити, що збільшення загальної суми грошових надходжень відбувається в обох страхових компаніях, однак на ПрАТ СК «Галицька» така зміна спричинена збільшенням страхових премій і інших операційних доходів, а на ПрАТ СК «Княжа» - страхових премій та інвестиційних доходів.

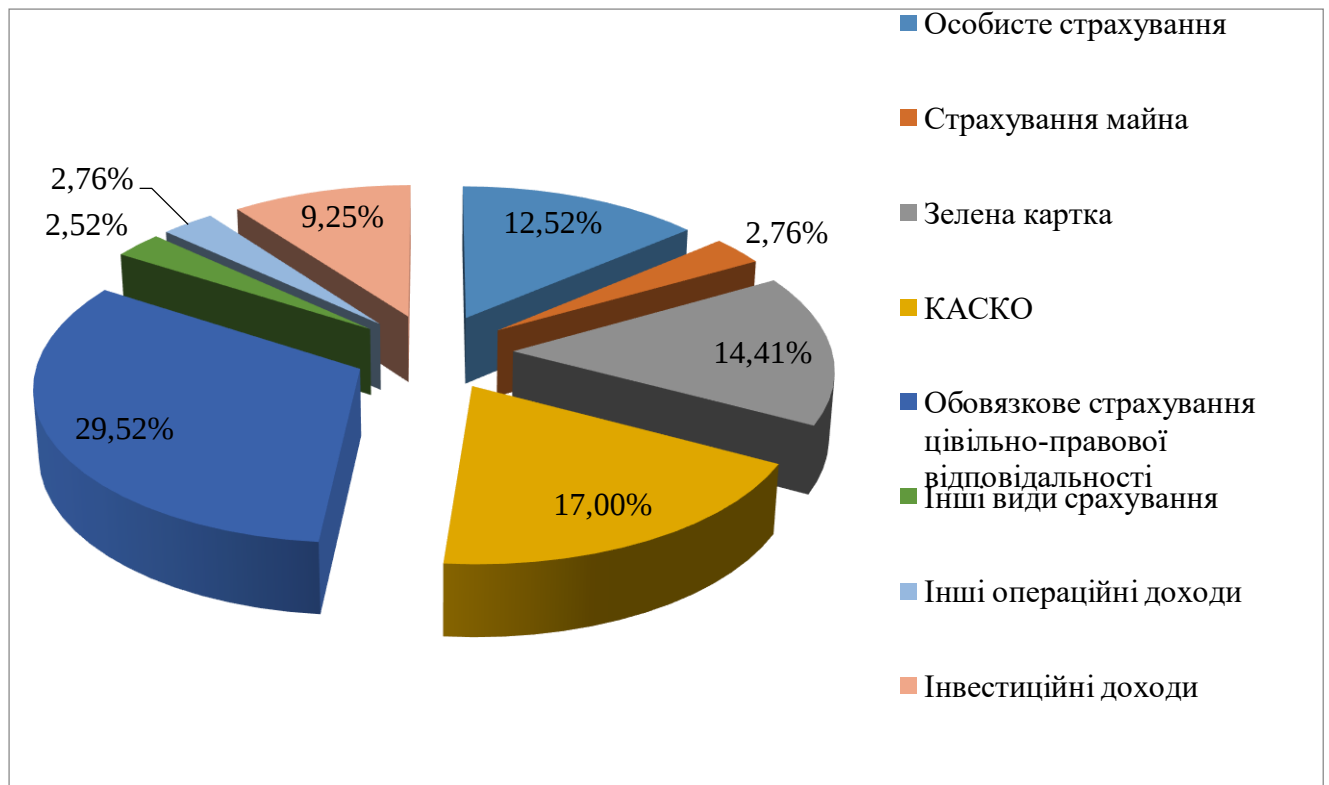

Рисунок 2.10. Структура грошових надходжень ПрАТ УСК «Княжа» на 2020 рік

Страховий портфель ПрАТ УСК «Княжа» на 2020 рік зріс за рахунок збільшення премій отриманих від особистого страхування (на 218 %більше ніж в 2019 році), зеленої картки (на 54% більше), інших видів страхування (на 28% більше) та КАСКО (на 18% більше). Отже, наведені вище види страхування на даний час є основним напрямком в якому працює страхова компанія.

Всі складові інвестиційних доходів в 2020 році зростають. А найвищими темпами: процентні доходи за облігаціями – на 366% порівняно з 2019 роком, та процентні доходи за депозитними рахунками – на 136%.

Аналізуючи структуру джерел надходжень грошових коштів СК «Княжа» бачимо, що за аналізований період більшу частину грошових надходжень ПрАТ УСК «Княжа» як і на ПрАТ СК «Галицька» займають отримані страхові премії 82-79%. В 2020 році частка страхових премій знизилась на 4,9% порівняно з 2019 роком, в результаті зменшення частки страхових премій одержаних від обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності на 12,37% порівняно з 2019 роком та страхування майна на 1,94%.

Другими за вагомістю є надходження грошових коштів в результаті інвестиційної діяльності, в 2020 році питома вага склала 9,25%, що на 0,02% більше ніж в 2019 році. В їх складі найбільша частка припадає на процентні доходи за депозитними рахунками – 6,45%. Меншу питому вагу займають інші операційні доходи – 2,52%, в складі яких 2,25% припадає на суми, що отримуються в результаті реалізації переданого страхувальником або іншою особою права вимоги до особи, відповідальної за заподіяні збитки.

Отже, здійснивши аналіз джерел формування фінансових ресурсів ПрАТ СК «Галицька» було виявлено, що протягом 2018-2020 років власний капітал компанії зменшувався внаслідок отримання збитків, що є негативним, оскільки це може свідчити про зниження гарантії забезпечення виконання зобов'язань компанії за договорами страхування. Інша ситуація спостерігається на ПрАТ УСК «Княжа», де сума власного капіталу зростає не зважаючи на зростання непокритого збитку.

Негативним моментом на ПрАТ СК «Галицька» є і те, що статутний капітал компанії залишається протягом 2018-2020 років без змін, в той час як відомо що страховики повинні бути зацікавлені у збільшенні статутного капіталу, адже від цього залежить розмір страхових сум з ризику за окремими договорами. На ПрАТ УСК «Княжа» відбувається протилежне – статутний капітал в 2020 році збільшується.

Найбільшу питому вагу в власному капіталі ПрАТ СК «Галицька» займає резервний капітал, що є позитивним, оскільки це означає, що обсяг власних

коштів компанії складається в більшій частині з тих, що вільні від будь-яких зобов'язань та є додатковим джерелом забезпечення їх платоспроможності. На ПрАТ СК «Княжа» навпаки – резервний капітал займає найменшу частку, натомість найбільша питома вага припадає на додатковий капітал, тобто обсяг власних коштів компанії складається в більшій частині з грошових коштів отриманих як різниця між вартістю реалізації акцій та їхньою номінальною вартістю.

Що стосується позикового та залученого капіталу то протягом 2018-2020 років спостерігається їх збільшення як на ПрАТ СК «Галицька» так і на ПрАТ УСК «Княжа», в основному за рахунок збільшення суми страхових резервів, що свідчить про підвищення страхових зобов'язань, з одного боку, з іншого – про підвищення гарантій страховика щодо майбутніх виплат страхових сум та страхового відшкодування. Крім того, страхові резерви займають найбільшу частку в залученому та позиковому капіталі обох страхових компаній, що пояснюється специфікою страхового бізнесу. На ПрАТ СК «Галицька» значне збільшення іншої поточної кредиторської заборгованості може свідчити про невиконання або невчасне виконання зобов'язань з боку страхової компанії. На ПрАТ УСК «Княжа» значне збільшення поточних зобов'язань за страховою діяльністю може свідчити про ризик втрати фінансової стійкості.

Аналіз грошових надходжень показав, що загальна їх сума в 2020 році в обох страхових компаніях зростає. На ПрАТ СК «Галицька» така зміна спричинена збільшенням страхових премій і інших операційних доходів, а на ПрАТ СК «Княжа» - страхових премій та інвестиційних доходів. В обох випадках така динаміка є позитивною, оскільки свідчить про нарощення обсягів діяльності страхових компаній, збільшення суми фінансових ресурсів, якими компанії можуть тимчасово розпоряджатись, що веде за собою нові можливості та активізацію інвестиційної діяльності.

На ПрАТ СК «Галицька» страховий портфель в 2020 році в більшій мірі складається з добровільних видів страхування: страхування транспортних засобів (КАСКО), обов'язкове страхування від нещасних випадків на

транспорті, обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту, добровільне страхування медичних витрат при виїзді за кордон, добровільне страхування вантажів та багажу. На ПрАТ УСК «Княжа» в страховому портфелі переважають такі види страхування як: особисте страхування, зелена картка, інші види страхування та КАСКО.

2.3 Оцінка використання фінансових ресурсів страхових організацій

В першому розділі магістерської роботи було визначено в яких напрямках здійснюється витрачання фінансових ресурсів страховика. Відобразимо напрями використання фінансових ресурсів страховиків в Україні за 2018-2020 роки (табл. 2.10)

Таблиця 2.10

Напрями використання фінансових ресурсів страховиків в Україні за 2018-2020 роки □ складено за даними [58] □

Напрями використання фінансових ресурсів	Абсолютні значення, тис. грн.				Структура, %	
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6	7
Страхові виплати та відшкодування	8 839 503,7	10536787,9	12863379,9	29,49	34,21	35,13
Відрахування в резерви	61 805,5	56267,7	64243,3	0,21	0,18	0,18
Аквізиційні витрати	6 208 568, 8	7193659,7	9687266,9	20,71	23,36	26,45
Витрати, пов'язані з укладанням та пролонгацією договорів перестрахування	70 515,1	54807,2	514554,2	0,24	0,18	1,41
Витрати пов'язані з регулюванням страхових випадків	193 380,7	218769,5	264312,7	0,65	0,71	0,72
Ліквідаційні витрати попередніх звітних періодів	11 268, 6	13807,6	43100,7	0,04	0,04	0,12
Інші витрати, що належать до собівартості реалізованих послуг	441 965,1	484808,3	534936,8	1,47	1,57	1,46
Адміністративні витрати	3 089 803,0	3205450,7	3921280,7	10,31	10,41	10,71
Витрати на збут послуг	1 228 435,9	1509486,8	1421799,1	4,10	4,9	3,88
Інші операційні витрати	1 984 312,1	2083096,7	2179792,8	6,62	6,76	5,95
Фінансові витрати	188 548,3	164262,2	158836,9	0,63	0,53	0,43
Інші витрати	7 654 274,9	5278041,4	4963922,1	25,53	17,14	13,56
Надзвичайні витрати	6 848,0	86,0	790,0	0,023	0,00028	0,0022
Разом	29 979 229,7	30799331,7	36618216,1	100	100	100

За даними табл. 2.10 найбільшу питому вагу операційних витрат становлять страхові виплати, тобто кошти, які страховик виплачує страхувальнику вразі настання страхового випадку відповідно до умов договору страхування. Протягом 2018-2020 років дана частка збільшується і станом на 2020 рік страхові виплати та відшкодування становили 35,13% всіх витрат страховика. Також значна частина витрат страховика припадає на аквізиційні витрати, в 2020 році – 26,45%. Меншу частку займають інші витрати – 13,56% в 2020 році та адміністративні витрати – 10,71% в 2020 році. Загалом операційні витрати (найбільша частка припадає на страхові виплати, аквізиційні витрати та адміністративні витрати) становлять 86 % від сукупних витрат страховиків, витрати від фінансової діяльності – 0,43%, інші витрати – 13,56% (беручи до уваги 2020 рік).

Отже, як бачимо у формуванні фінансового результату страховика найбільшу роль відіграє операційна діяльність. Одним з напрямків використання фінансових ресурсів страхової організації є формування технічних страхових резервів, що є обов'язковим згідно чинного законодавства. Аналіз динаміки та структури технічних резервів страхових компаній за 2018-2020 роки представлений в табл. 2.11-2.14 та на рис. 2.11.

Таблиця 2.11

Аналіз динаміки технічних резервів ПрАТ СК «Галицька» за 2018-2020 роки

Показник	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
				2019- 2018	2020- 2019	2020- 2018	2019- 2018	2020- 2019	2020- 2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Резерви незароблених премій	25640,1	28918	24097	3277,9	-4821	-1543,1	12,78	-16,67	-6,02
Резерв заявлених, але не виплачених збитків	3090,6	3139	10298	48,4	7159	7207,4	1,57	228,07	233,20
Резерв збитків, які виникли, але не заявлені	7219,9	6461	5324	-758,9	-1137	-1895,9	-10,51	-17,60	-26,26
Всього:	35950,6	38518	39719	2567,4	1201	3768,4	7,14	3,12	10,48

За даними табл. 2.11 в досліджуваний період спостерігається збільшення загального обсягу сформованих технічних резервів, які у 2020 році склали 39719 тис. грн., що на 3,12% більше ніж в 2019 році та на 10,48% ніж в 2018 році. В 2020 році спостерігається зниження обсягу резерву незароблених премій на 4821 тис. грн. або на 16,67% порівняно 2019 роком.

Резерв заявлених, але не виплачених збитків значно збільшився - на 7159 тис. грн. або на 228,07% порівняно з 2019 роком та на 233,20% порівняно з 2018 роком. Резерв збитків, які виникли, але не заявлені в 2020 році зменшується на 17,60% порівняно з 2019 роком.

Таблиця 2.12

Аналіз структури технічних резервів ПрАТ СК
«Галицька» за 2018-2020 роки

Показник	2018		2019		2020		Відхилення за питомою вагою, %		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2019- 2018	2020- 2019	2020- 2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Резерви незароблених премій	25640,1	71,32	28918	75,08	24097	60,67	3,76	-14,41	-10,65
Резерв заявлених, але не виплачених збитків	3090,6	8,60	3139	8,15	10298	25,93	-0,45	17,78	17,33
Резерв збитків, які виникли, але не заявлені	7219,9	20,08	6461	16,77	5324	13,40	-3,31	-3,37	-6,68
Всього:	35950,6	100,00	38518	100,00	39719	100,00	0,00	0,00	0,00

Таким чином, збільшення загальної суми технічних резервів відбулось за рахунок збільшення резерву заявлених, але не виплачених збитків. В структурі страхових резервів страхової компанії в аналізований період переважають резерви незароблених премій (75,08% в 2019 році), в 2020 році спостерігається зменшення даної частки на 14,41% порівняно з 2019 роком, і значення становить – 60,67%. Резерв незароблених премій включає частки від сум

надходжень страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), що відповідають страховим ризикам, які не минули на звітну дату. На резерв заявлених, але не виплачених збитків припадає лише 25,93% сформованих технічних резервів в 2020 році, що на 17,78% більше ніж в 2019 році.

Найменша частка в сумі технічних резервів в 2020 припадає на резерв збитків, які виникли, але не заявлені - 13,40%, що на 3,37% менше ніж в 2019 році.

Таблиця 2.13

Аналіз динаміки технічних резервів ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

Показник	2018 р	2019 р	2020 р	Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
				2019-2018	2020-2019	2020-2018	2019-2018	2020-2019	2020-2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Резерв незароблених премій	117694	141238	204305	23544	63067	86611	20,00	44,65	73,59
Резерв заявлених, але не виплачених збитків	115 939	183070	238006	67131	54936	122067	57,90	30,01	105,29
Резерв збитків, які виникли, але не заявлені	11983	17355	46669	5372	29314	34686	44,83	168,91	289,46
Резерв коливань збитковості	493	686	0	193	-686	-493	39,15	-100,00	-100,00
Всього	246109	342349	488980	96240	146631	242871	39,10	42,83	98,68

За даними табл. 2.13 на ПрАТ УСК «Княжа» в досліджуваний період спостерігається збільшення загального обсягу сформованих страхових резервів, як і на ПрАТ СК «Галицька». В 2020 році загальна сума страхових резервів збільшилась на 42,83% порівняно з 2019 роком. В складі страхових резервів майже всі види резервів в 2020 році збільшились.

Найвищими темпами збільшився резерв збитків, які виникли, але не заявлені на 168,91% порівняно з 2019 роком. Таким чином збільшення загальної суми страхових резервів на ПрАТ УСК «Княжа» відбулось в більшій мірі за рахунок збільшення резерву збитків, які виникли, але не заявлені.

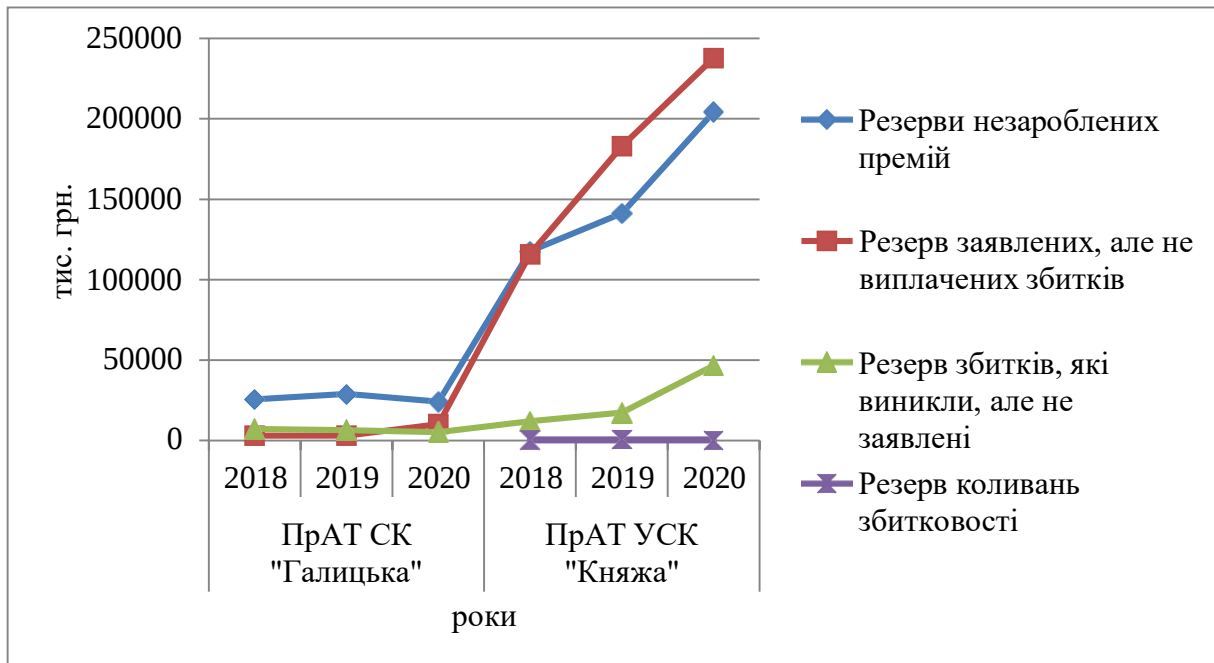

Рисунок 2.11. Динаміка сформованих резервів страхових компаній за 2018-2020 роки

З табл. 2.14 бачимо, що страхові резерви компанії сформовані на половину з резерву незароблених премій та на половину з резерву заявлених, але не виплачених збитків, які займають приблизно однакову питому вагу.

Найменша частка в сумі страхових резервів в 2020 припадає на резерв збитків, які виникли, але не заявлені – 9,54%. В цілому збільшення сум технічних резервів можна вважати позитивною тенденцією, оскільки сформовані технічні резерви страхові компанії мають право вкладати в дозволені законодавством активи (грошові кошти на поточному рахунку; депозити; валютні вкладення; нерухоме майно; акції, облігації, іпотечні сертифікати; цінні папери, що емітуються державою; права вимоги до перестраховиків; інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними КМУ; банківські метали).

Оцінка динаміки та структури таких активів аналізованих страхових компаній за 2018-2020 роки представлена в табл. 2.15-2.18. З даних табл. 2.15 бачимо, що в 2018 році компанія не здійснювала жодних інших фінансових інвестицій, в 2019 році їх сума склала 120 тис. грн. та в 2020 році

спостерігається значне збільшення суми вкладень в інші фінансові інвестиції (36150 тис. грн.).

Таблиця 2.14

Аналіз структури технічних резервів ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

Показник	2018		2019		2020		Відхилення за питоною вагою, %		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2019-2018	2020-2019	2020-2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Резерв незароблених премій	117694	47,82	141238	41,26	204305	41,78	-6,57	0,53	-6,04
Резерв заявлених, але не виплачених збитків	115939	47,11	183070	53,47	238006	48,67	6,37	-4,80	1,57
Резерв збитків, які виникли, але не заявлені	11983	4,87	17355	5,07	46669	9,54	0,20	4,47	4,68
Резерв коливань збитковості	493	0,20	686	0,20	0	0,00	0,00	-0,20	-0,20
Всього	246109	100,00	342349	100,00	488980	100,00	0,00	0,00	0,00

Така зміна відбулась внаслідок придбання компанією інвестиційних сертифікатів ПрАТ КУА «Славутич-Інвест» на суму 13590 тис. грн. та акцій на суму 22560 тис. грн.

Таблиця 2.15

Аналіз динаміки активів сформованих за рахунок технічних резервів ПрАТ СК «Галицька» за 2018-2020 роки

Показник	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
				2019-2018	2020-2019	2020-2018	2019-2018	2020-2019	2020-2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Інші фінансові інвестиції в т. ч:	0	120	36 150	120	36030	36 150	-	30025	-
-інвестиційні сертифікати	0	-	13 590	0	13590	13 590	-	-	-
-акції	0	-	22 560	0	22560	22 560	-	-	-

Продовження таблиці 2.15

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Грошові кошти на поточних рахунках в банку	6438	12957,6	435	6519,6	-12522,6	-6 003	101,27	-96,64	-93,24
Короткострокові депозити	23595	21325,4	105	-2269,6	-21220,4	-23 490	-9,62	-99,51	-99,55
Інвестиційна нерухомість	487	0	0	-487	0	-487	-100	-	-100
Всього	30520	34403	36 690	3883	2287	6 170	12,72	6,65	20,22

Протилежна ситуація спостерігається з грошовими коштами на поточних рахунках в банку, які в 2020 році зменшились на 96,64% порівняно з 2019 роком та короткостроковими депозитами, які в 2020 році зменшились на 99,51% порівняно з 2019 роком. Це може свідчити про зміну інвестиційної політики компанії. Найбільша питома вага в структурі активів сформованих за рахунок технічних резервів в 2018 році припадала на короткострокові депозити – 77,31%. В 2020 році ситуація кардинально змінилась і найбільшу частку активів зайняли інші фінансові інвестиції – 98,53%, на короткострокові депозити тепер припадає 0,29%. В структурі інших фінансових інвестицій 61,49% відводиться акціям та 37,04% займають інвестиційні сертифікати. Грошові кошти на поточних рахунках в банку в 2020 році займали 1,19% активів сформованих за рахунок технічних резервів, що на 19,91% менше ніж в 2018 році та на 36,48% менше ніж в 2019 році.

Таблиця 2.16

Аналіз структури активів сформованих за рахунок страхових резервів

ПрАТ СК «Галицька» за 2018-2020 роки

Показник	2018		2019		2020		Відхилення за питоמוю вагою, %		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2019-2018	2020-2019	2020-2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Інші фінансові інвестиції в т. ч:	0	0,00	120	0,35	36 150	98,53	0,35	98,18	98,53
-інвестиційні сертифікати	0	0,00	-	0,00	13 590	37,04	0,00	37,04	37,04
-акції	0	0,00	-	0,00	22 560	61,49	0,00	61,49	61,49

Продовження таблиці 2.16

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Грошові кошти на поточних рахунках в банку	6438	21,09	12957,6	37,66	435	1,19	16,57	-36,48	-19,91
Короткострокові депозити	23595	77,31	21325,4	61,99	105	0,29	-15,32	-61,70	-77,02
Інвестиційна нерухомість	487	1,60	0	0,00	0	0,00	-1,60	0,00	-1,60
Всього	30520	100,00	34403	100,00	36 690	100,00	0,00	0,00	0,00

З даних табл. 2.17 бачимо, що загальна сума активів ПрАТ УСК «Княжа» в 2020 році збільшилась на 86,66% порівняно з 2019 роком.

Таблиця 2.17

Аналіз динаміки активів сформованих за рахунок технічних резервів ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

Показник	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення, тис. грн.			Темп приросту, %		
				2019-2018	2020-2019	2020-2018	2019-2018	2020-2019	2020-2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Поточні фінансові інвестиції	0	48714	75038	48714	26324	75038	-	54,04	-
Депозити на строк більше 3-х місяців	0	48714	20 014	48714	-28700	20014	-	-58,92	-
Облігації внутрішньої державної позики	0	0	55024	0	55024	55024	-	-	-
2. Грошові кошти та їх еквіваленти	204443	107705	270 983	-96738	163278	66540	-47,32	151,60	32,55
Грошові кошти на поточних рахунках	204443	12438	14109	-192005	1671	-190334	-93,92	13,43	-93,10
Короткострокові депозити зі строком погашення до 3-х місяців	0	95267	256874	95267	161607	256874	-	169,64	-
3. Інвестиційна нерухомість	72220	0	0	-72220	0	-72220	-100	-	-100
4. Інші фінансові інвестиції	210	28954	0	28744	-28954	-210	13687,62	-100	-100
Всього	276873	185373	346021	-91500	160648	69148	-33,05	86,66	24,97

Динаміку до збільшення активів спостерігаємо і на ПрАТ СК «Галицька». На ПрАТ УСК «Княжа» така зміна відбулась внаслідок збільшення поточних фінансових інвестицій на 54,04% і грошових коштів та їх еквівалентів на 151,60%. Що не є характерним для ПрАТ СК «Галицька», оскільки тут наслідком збільшення активів стало збільшення інших фінансових інвестицій.

До збільшення поточних фінансових інвестицій призвело придбання компанією в 2020 році облігації внутрішньої державної позики, що не здійснювалось в 2018-2019 роки.

Грошові кошти та їх еквіваленти зросли в більший мірі за рахунок короткострокових депозитів зі строком погашення до 3-х місяців, які збільшились на 169,64% порівняно з 2019 роком.

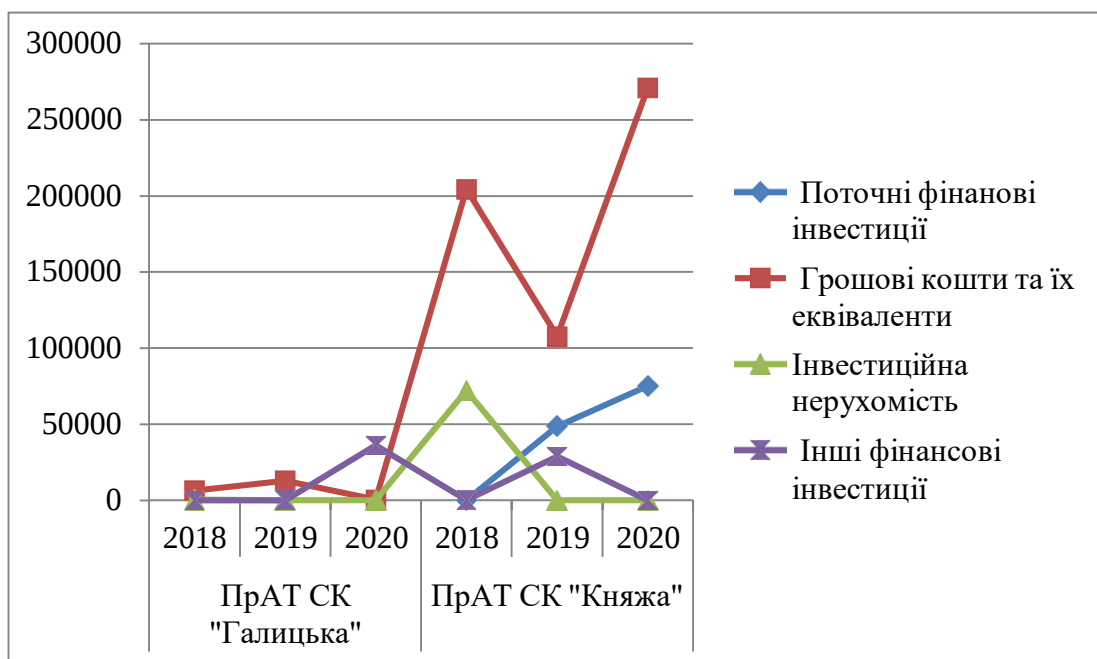

Рисунок 2.12. Динаміка активів сформованих за рахунок технічних резервів страхових компаній за 2018-2020 роки

Найбільша питома вага в структурі активів сформованих за рахунок технічних резервів протягом аналізованого періоду припадала на грошові кошти та їх еквіваленти – 73,84-78,31%. Така ситуація є протилежною ситуації

що склалася на ПрАТ СК «Галицька», де грошові кошти займають мізерну частку в структурі активів сформованих за рахунок страхових резервів.

Таблиця 2.18

Аналіз структури активів сформованих за рахунок страхових резервів
ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

Показник	2018		2019		2020		Відхилення за питоною вагою, %		
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2019-2018	2020-2019	2020-2018
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Поточні фінансові інвестиції	0	0	48714	26,28	75038	21,69	26,28	-4,59	21,69
Депозити на строк більше 3-х місяців	0	0	48714	26,28	20014	5,78	26,28	-20,49	5,78
Облігації внутрішньої державної позики	0	0	0	0,00	55024	15,90	0,00	15,90	15,90
2. Грошові кошти та їх еквіваленти	204443	73,84	107705	58,10	270983	78,31	-15,74	20,21	4,47
Грошові кошти на поточних рахунках	204443	73,84	12438	6,71	14109	4,08	-67,13	-2,63	-69,76
Короткострокові депозити зі строком погашення до 3-х місяців	0	0	95267	51,39	256874	74,24	51,39	22,84	74,24
3. Інвестиційна нерухомість	72220	26,08	0	0,00	0	0,00	-26,08	0,00	-26,08
4. Інші фінансові інвестиції	210	0,08	28954	15,62	0	0,00	15,54	-15,62	-0,08
Всього	276873	100	185373	100,00	346021	100,00	0,00	0,00	0,00

В складі грошових коштів та їх еквівалентів найбільшу питому вагу займають короткострокові депозити зі строком погашення до 3-х місяців – 74,24%. Це може свідчити про хороший стан ліквідності компанії.

Здійснення страховою організацією її основної діяльності не відбувається без виплат страхових сум та понесення інших витрат. Для того щоб визначити основні напрями витрат аналізованих страхових компаній внаслідок здійснення операційної діяльності проведемо аналіз динаміки та структури їх страхових виплат та інших витрат, (рис. 2.13-2.18). Аналізуючи динаміку витрат ПрАТ СК «Галицька»,

загальна

сума використання фінансових ресурсів страхової компанії за аналізований період збільшується, в 2019 році на 4,15% порівняно з 2018 роком, в 2020 році на 22,34% порівняно з 2019 роком. Таку зміну спричинило в основному збільшення загальної суми страхових виплат в 2020 році на 36,90% порівняно з 2019 роком, та збільшення інших операційних витрат на 149,87%. Збільшення страхових виплат в 2020 році в страховій компанії спричинено зростанням виплат по таких видах страхування: страхування наземного транспорту - на 281,92% більше виплат ніж в 2019 році, страхування від нещасних випадків – більше на 80,22%, страхування від нещасних випадків на транспорті – більше на 47,46%, що могло бути наслідком збільшення кількостей аварій, ДТП.

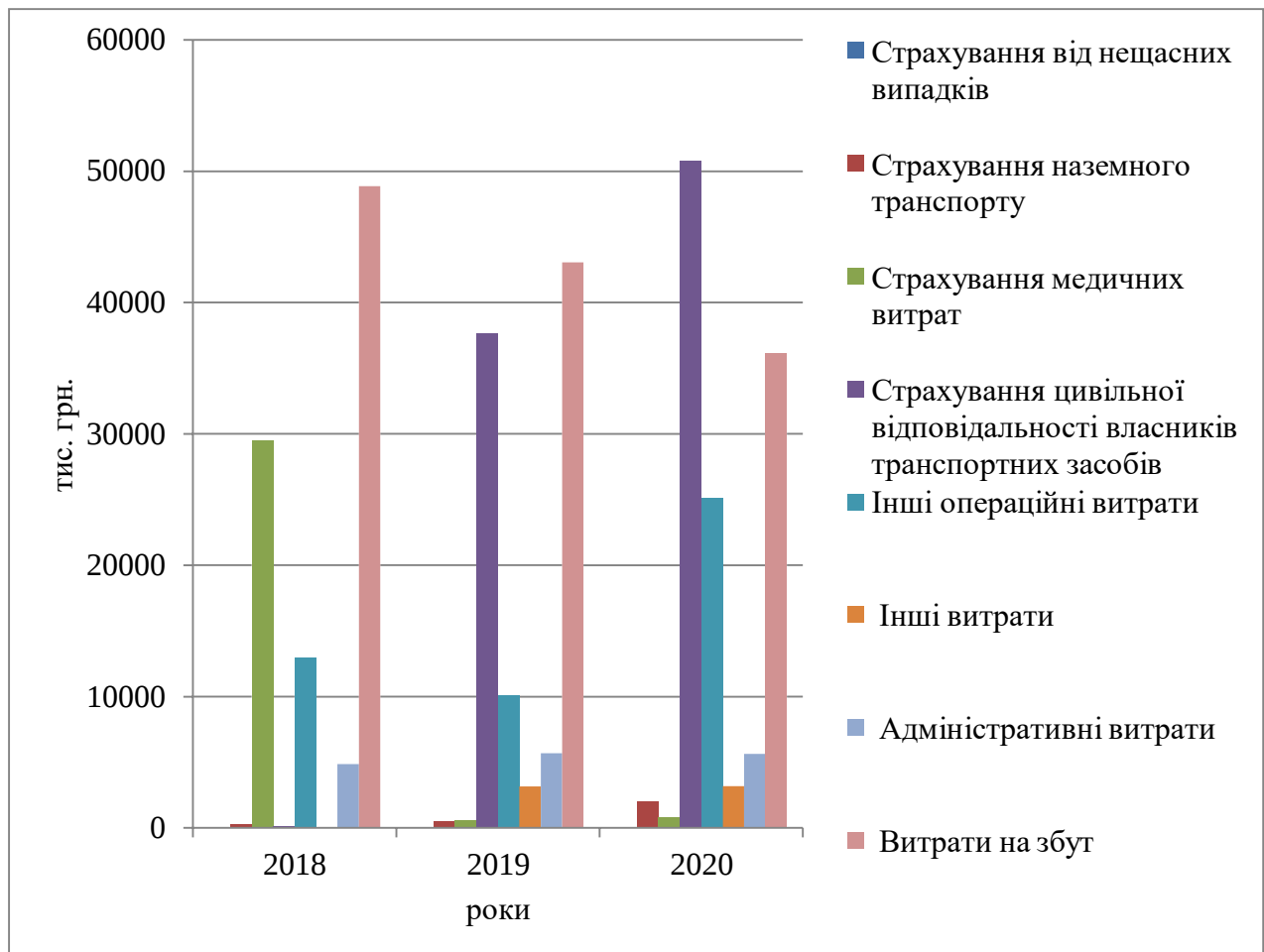

Рисунок 2.13. Динаміка витрат ПрАТ СК «Галицька» за 2018-2020 роки

Страхування медичних витрат – більше на 41,45% ніж в 2019 році, що могло бути спричинено зростанням цін на ліки. Що стосується інших

операційних витрат, то їх зростання могло відбутись внаслідок збільшення суми відрахувань у технічні резерви, інші ніж резерв незароблених премій та резерви сумнівних боргів. Виплати за страхуванням здоров'я на випадок хвороби в 2020 році взагалі не здійснювались. Крім того спостерігається зменшення страхових виплат зі страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – на 84,42% менші ніж в 2019 році, страхування відповідальності перед третіми особами – на 84,45% менше та страхування майна – на 63,94% менше ніж в 2019 році. Витрати на збут в 2020 році є на 16,06% меншими ніж в 2019 році.

Що стосується структури витрат, бачимо, що найбільша частина витрат операційної діяльності страхової компанії припадає на страхові виплати, в 2020 році – дана частка становила 43,47%, що на 4,62% більше ніж в 2019 році. В структурі страхових виплат майже всю частину займають виплати за страхуванням цивільної відповідальності власників транспортних засобів, в 2020 році частка таких виплат дорівнювала 40,96% загальних страхових виплат, і збільшилась на 3,8% порівняно з 2019 роком. Витрати на збут займають друге місце по величині частки в витратах страхової компанії – 29,16%, на 13,34% менше ніж в 2019 році. І найменшу частку займають інші операційні витрати – 20,27%, на 10,34% більше ніж в 2019 році.

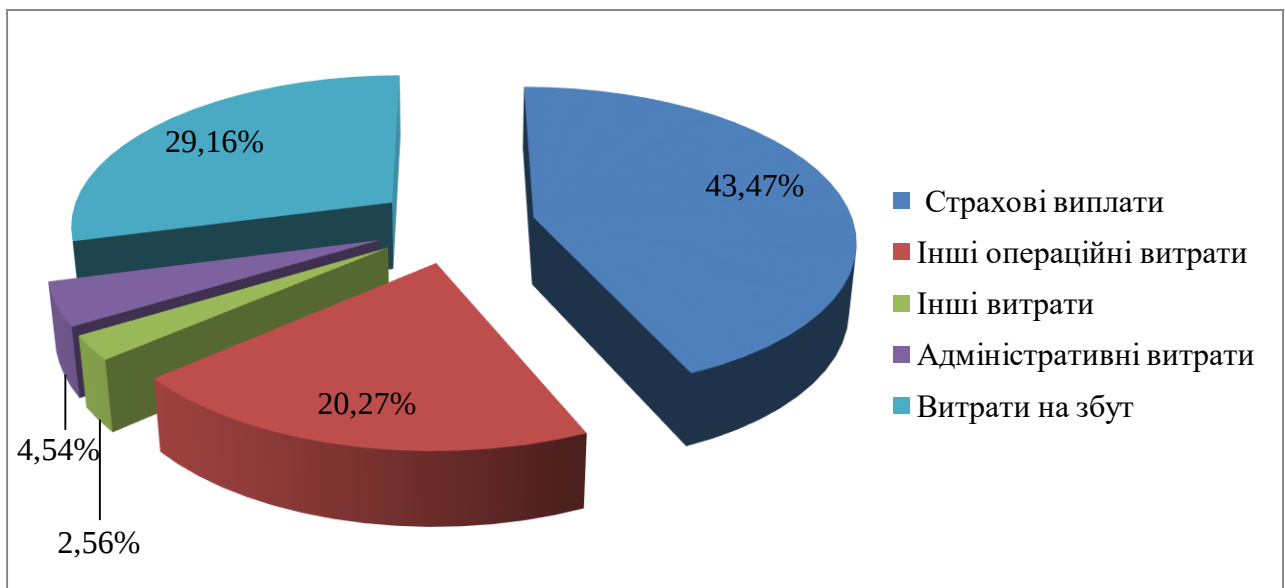
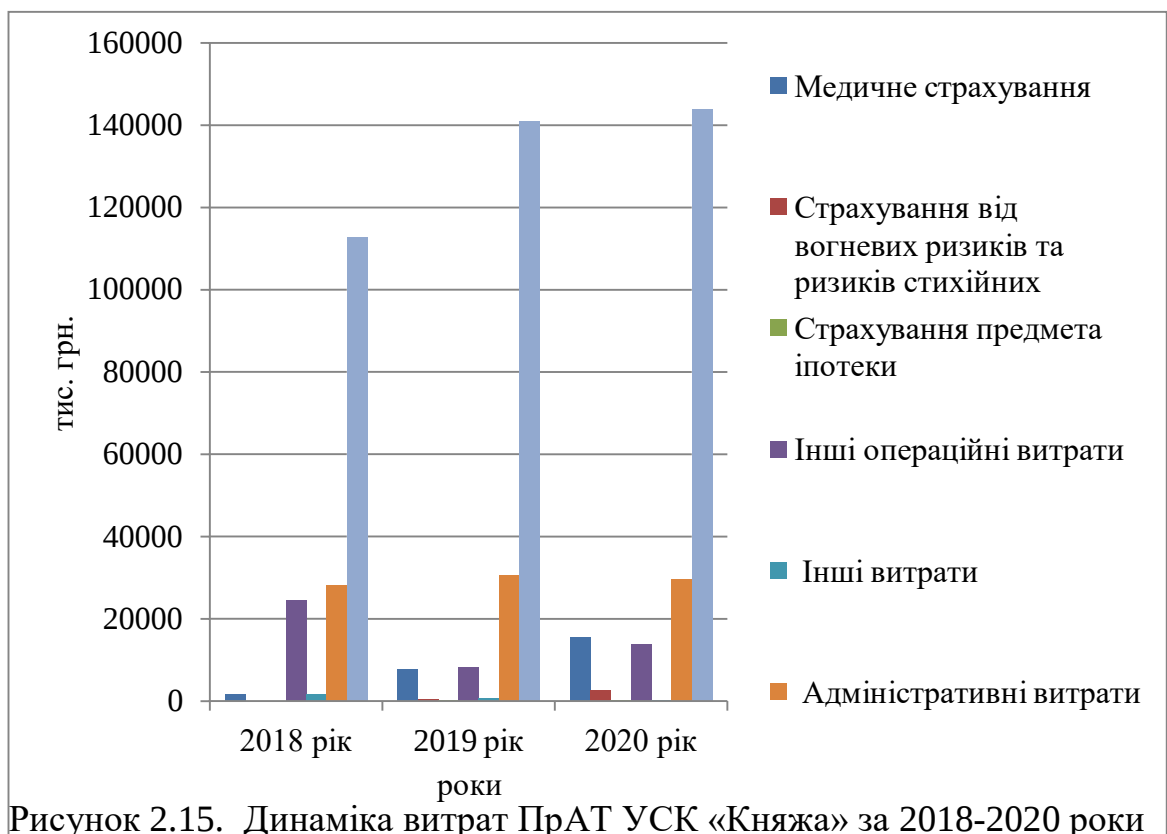

Рисунок 2.14. Структура витрат ПрАТ СК «Галицька» за 2020 рік

Аналізуючи динаміку витрат ПрАТ УСК «Княжа», загальна сума використання фінансових ресурсів страхової компанії, так само як і в страховій компанії «Галицька» за весь аналізований період збільшується, станом на 2020 рік дана сума збільшилася на 22,34% порівняно з 2019 роком. Таку зміну в УСК «Княжа» також спричинило збільшення загальної суми страхових виплат в 2020 році на 9,21% порівняно з 2019 роком, інших операційних витрат на 69,31% та окрім того незначно збільшились витрати на збут на 2,05%. В складі страхових виплат в 2020 році в найшвидшими темпами зростали страхові виплати по таких видах страхування: страхування предмета іпотеки - на 700% більше виплат ніж в 2019 році, страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних лих на 393,05%, медичне страхування на 101,82%.

З аналізу структури страхових виплат та інших витрат ПрАТ УСК «Княжа», бачимо що найбільша частина витрат

операційної діяльності страхової компанії припадає на страхові виплати, в 2020 році – дана частка становила 58,62%, що на 1,20% більше ніж в 2019 році, так само як в страховій компанії «Галицька».

В структурі страхових виплат найбільшу частину займають страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів - 26,55%, меншу частку займає страхування наземного транспорту (крім залізничного) 17,81%. Витрати на збут займають друге місце по величині частки в витратах страхової компанії – 31,73%.

На третьому місці знаходяться адміністративні витрати – 6,52%.

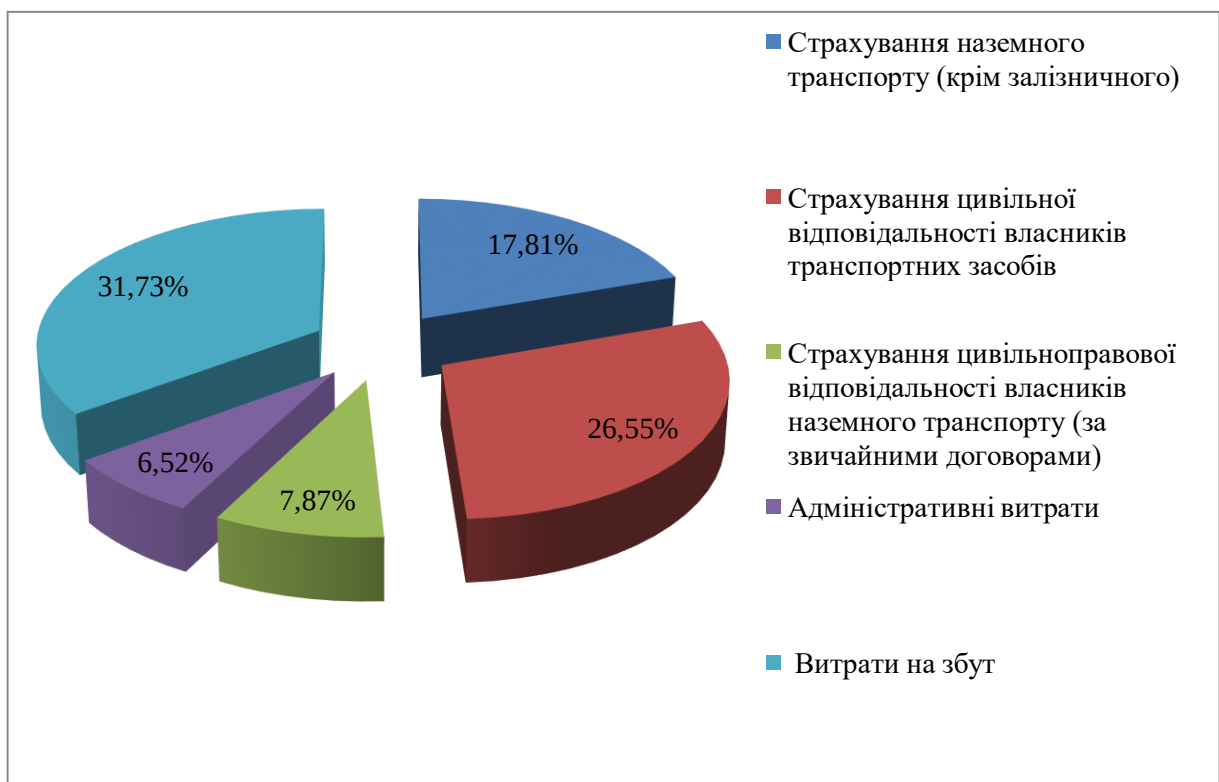

Рисунок 2.16. Структура витрат ПрАТ УСК «Княжа» за 2020 рік

Отже, провівши аналіз динаміки та структури сформованих технічних резервів досліджуваних страхових компаній було визначено, що за 2018-2020 роки в обох страхових компаніях відбувалось збільшення загального обсягу страхових резервів. В 2020 році на ПрАТ СК «Галицька» це збільшення відбулось за рахунок збільшення резерву заявлених, але не виплачених збитків,

а на ПрАТ УСК «Княжа» - в більшій мірі за рахунок збільшення резерву збитків, які виникли, але не заявлені.

Збільшення технічних резервів дозволяє страховим компаніям збільшувати вкладення резервних коштів до прибуткових активів. В структурі технічних резервів в СК «Галицька» найбільшу частку займають резерви незароблених премій, в УСК «Княжа» страхові резерви компанії сформовані на половину з резерву незароблених премій та на половину з резерву заявлених, але не виплачених збитків, які займають приблизно однакову питому вагу.

Аналіз динаміки та структури активів сформованих за рахунок технічних резервів показав, що ПрАТ СК «Галицька» в 2020 році значно збільшились інші фінансові інвестиції, внаслідок придбання компанією інвестиційних сертифікатів ПрАТ КУА «Славутич-Інвест». В той час як обсяг грошових коштів на поточних рахунках в банку та короткострокових депозитів різко зменшився, що може свідчити про зміну інвестиційної політики компанії. На ПрАТ УСК «Княжа» відбувається збільшення поточних фінансових інвестицій, внаслідок придбання компанією облігації внутрішньої державної позики та грошових коштів та їх еквівалентів. В 2020 році в СК «Галицька» найбільшу частку активів сформованих за рахунок страхових резервів зайняли інші фінансові інвестиції, в їх числі інвестиційні сертифікати та акції, а в УСК «Княжа» - грошові кошти та їх еквіваленти, що може свідчити про ліквідність компанії.

Проаналізувавши динаміку та структуру страхових виплат та інших витрат було визначено, що протягом аналізованого періоду загальна сума витрат досліджуваних страхових компанії від операційної діяльності збільшується. В 2020 році така динаміка як в СК «Галицька» так і в УСК «Княжа» була спричинена більшою мірою зростанням загальної суми страхових виплат та інших операційних витрат. В СК «Галицька» в 2020 році найбільшими темпами зростали виплати за такими видами страхування: страхування наземного транспорту, страхування від нещасних випадків, страхування від нещасних випадків на транспорті, страхування медичних

витрат. В УСК «Княжа» страхові виплати найбільше зростали по таких видах страхування:

- страхування предмета іпотеки;
- страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних лих;
- медичне страхування.

В структурі всіх витрат від операційної діяльності страхових компаній найбільша частка припадає на страхові виплати та витрати на збут. В структурі загальної суми страхових виплат більшу частину займають виплати за страхуванням цивільної відповідальності власників транспортних засобів.

2.4 Аналіз фінансової стійкості та платоспроможності страхових організацій

Процес формування та використання фінансових ресурсів як страховика, так і будь-якої іншої організації призводить до певних результатів. Одними з таких результатів є рівень фінансової стійкості та платоспроможності організації. Таким чином, для того щоб визначити наскільки досліджувані страхові компанії ефективно здійснюють формування та управління фінансовими ресурсами проведемо аналіз їхньої фінансової стійкості та платоспроможності за 2018-2020 роки. На першому етапі здійснимо оцінку ліквідності страхових компаній (табл. 2.19), (рис. 2.17).

Нормативним значенням показника загальної ліквідності можна вважати коефіцієнт, що більший за 1. З даних табл. 2.19 та рис. 2.17, можна побачити перевищення фактичного значення показника над нормативно встановленим рівнем в обох страхових компаніях протягом 2018-2020 років, проте в 2020 році спостерігається зниження даного показника порівняно з 2019 роком, така зміна відбулась за рахунок зменшення суми оборотних активів та збільшення поточних зобов'язань. Що могло бути спричиненим неефективним менеджментом компаній, несприятливою кон'юнктурою ринкового середовища впродовж аналізованого періоду.

Таблиця 2.19

Показники ліквідності ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТУКС «Княжа» за 2018-2020 роки

Показник	Значення						Абсолютне відхилення					
	2018		2019		2020		2019-2018		2020-2019		2020-2018	
	Г	К	Г	К	Г	К	Г	К	Г	К	Г	К
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Коефіцієнт загальної ліквідності	5,22	4,58	4,69	4,31	2,9	3,16	-0,53	-0,27	-1,79	-1,16	-2,32	-1,43
Коефіцієнт швидкої ліквідності	5,18	4,53	4,66	4,29	2,89	3,15	-0,52	-0,24	-1,77	-1,14	-2,29	-1,39
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,79	3,19	0,85	2,69	0,011	1,41	0,06	-0,50	-0,839	-1,28	-0,779	-1,78

Г – ПрАТ СК «Галицька»; К – ПрАТ УСК «Княжа»

Наступним розрахунковим коефіцієнтом є коефіцієнт швидкої ліквідності. На графіку крива показника збігається з коефіцієнтом покриття.

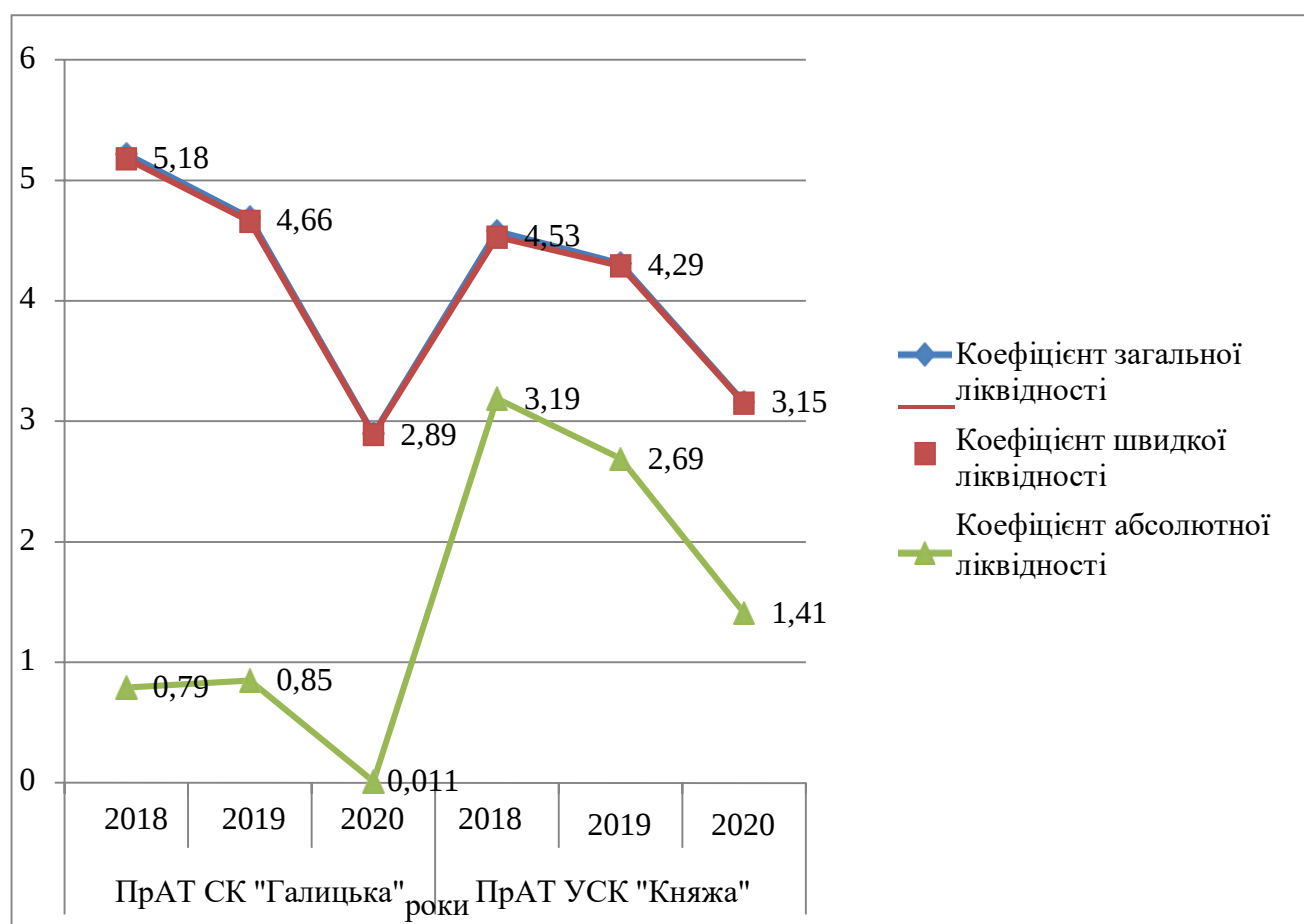

Рисунок 2.17. Динаміка коефіцієнтів ліквідності ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

Це можна вважати особливістю саме фінансових інституцій, які не виробляють матеріальну продукцію, а тому їх оборотні активи майже дорівнюють їх найбільш ліквідним активам. Висновки за показником є аналогічними до попереднього. Останнім було розраховано коефіцієнт абсолютної ліквідності. Нормативне значення коефіцієнта встановлено на рівні, більшому за 0. Протягом аналізованого періоду значення даного коефіцієнта перевищувало нормативне, а в 2020 році спостерігається зниження даного показника. Що свідчить про зниження частки грошових коштів у структурі оборотних активів аналізованих страхових компаній. Це, з однієї сторони, означає недостатність запасу найбільш ліквідних активів для здійснення страхових виплат і свідчить про негативний вплив на фінансову стійкість, проте, з іншої сторони, низьке значення даного показника може демонструвати таку політику управління активами, яка орієнтована на мінімізацію грошових коштів в касі і на рахунках, а натомість їх інвестування в інші прибуткові активи.

Слід відмітити, що на ПрАТ УСК «Княжа» всі коефіцієнти ліквідності є більшими ніж на ПрАТ СК «Галицька», що свідчить про те що страхова компанія «Княжа» є більш ліквідною.

Наступним етапом здійснимо оцінку фінансової стійкості страхових компаній застосовуючи два підходи, перший - співвідношення позикового та власного капіталу, другий - достатність власних оборотних активів і проведемо відповідні розрахунки, що наведені в таблиці 2.20 і проілюстровано на рис. 2.18.

Показник фінансової автономії часто вважають одним з найважливіших, адже його значення свідчить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів. Як видно з рис. 2.18, значення показника фінансової автономії на ПрАТ СК «Галицька» в 2019-2020 роках дещо знизилося порівняно з 2018 роком, така зміна могла бути спричинена внаслідок зниження суми власного капіталу швидшими темпами ніж зменшення величини активів.

Таблиця 2.20

Показники фінансової стійкості ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК
«Княжа» за 2018-2020 роки

Показник	Значення						Абсолютне відхилення					
	2018		2019		2020		2019-2018		2020-2019		2020-2018	
	Г	К	Г	К	Г	К	Г	К	Г	К	Г	К
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Коефіцієнт автономії	0,82	0,30	0,8	0,10	0,69	0,18	-0,02	-0,19	-0,11	0,08	-0,13	-0,11
Коефіцієнт фінансування	4,59	0,42	3,89	0,12	8,05	0,22	-0,7	-0,30	4,16	0,10	3,46	-0,20
ВОК, млн.грн	159,1	-19,89	147,75	-75,6	95,94	-75,79	-11,34	-55,71	-51,81	-0,19	-63,15	-55,90
Коефіцієнт забезпечення ВОК	0,81	-0,07	0,78	-0,22	0,65	-0,13	-0,03	-0,15	-0,13	0,09	-0,16	-0,06

Однак, значення коефіцієнта знаходиться на достатньо високому рівні, щоб забезпечити фінансову стійкість компанії. На ПрАТ УСК «Княжа» коефіцієнт автономії має нижче значення ніж на ПрАТ СК «Галицька», отже, ПрАТ УСК «Княжа» є менш фінансово стійкою. Нормативне значення коефіцієнту фінансування знаходиться в межах 0,67-1,5. Значення нижче 0,67 свідчить про високий рівень фінансових ризиків.

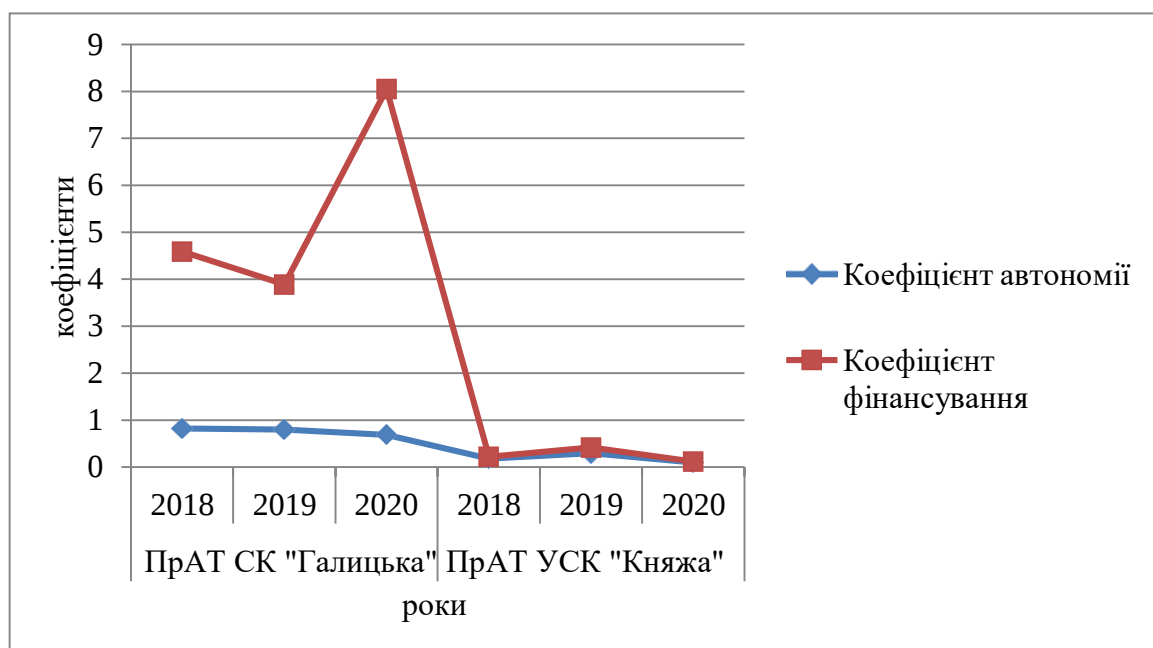

Рисунок 2.18. Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

Значення вище 1,5 може означати наявність додаткових резервів підвищення ефективності діяльності за рахунок залучення позикових коштів. На ПрАТ СК «Галицька», коефіцієнт фінансування протягом 2018-2020 років мав значення вище за нормативне, та станом на 2020 рік значення коефіцієнта збільшилося на 4,16 п.п. порівняно з 2019 роком. Що свідчить про можливість залучення додаткових фінансових ресурсів без високого ризику. На ПрАТ УСК «Княжа» даний коефіцієнт протягом аналізованого періоду мав значення нижче за нормативне, що означає ризикованість залучення позикових коштів.

Нормативним значенням коефіцієнту забезпеченості власними оборотними коштами є 0,1 і вище. На ПрАТ СК «Галицька» протягом 2018-2020 років значення показника демонструє тенденцію до зниження (рис. 2.20), проте залишається на нормативному рівні. На ПрАТ УСК «Княжа» значення показника було нижчим за нормативне. Основні коливання обсягу власних оборотних коштів пов'язані, в першу чергу, зі зменшенням величини оборотних активів швидшими темпами, ніж зростали поточні зобов'язання страховика.

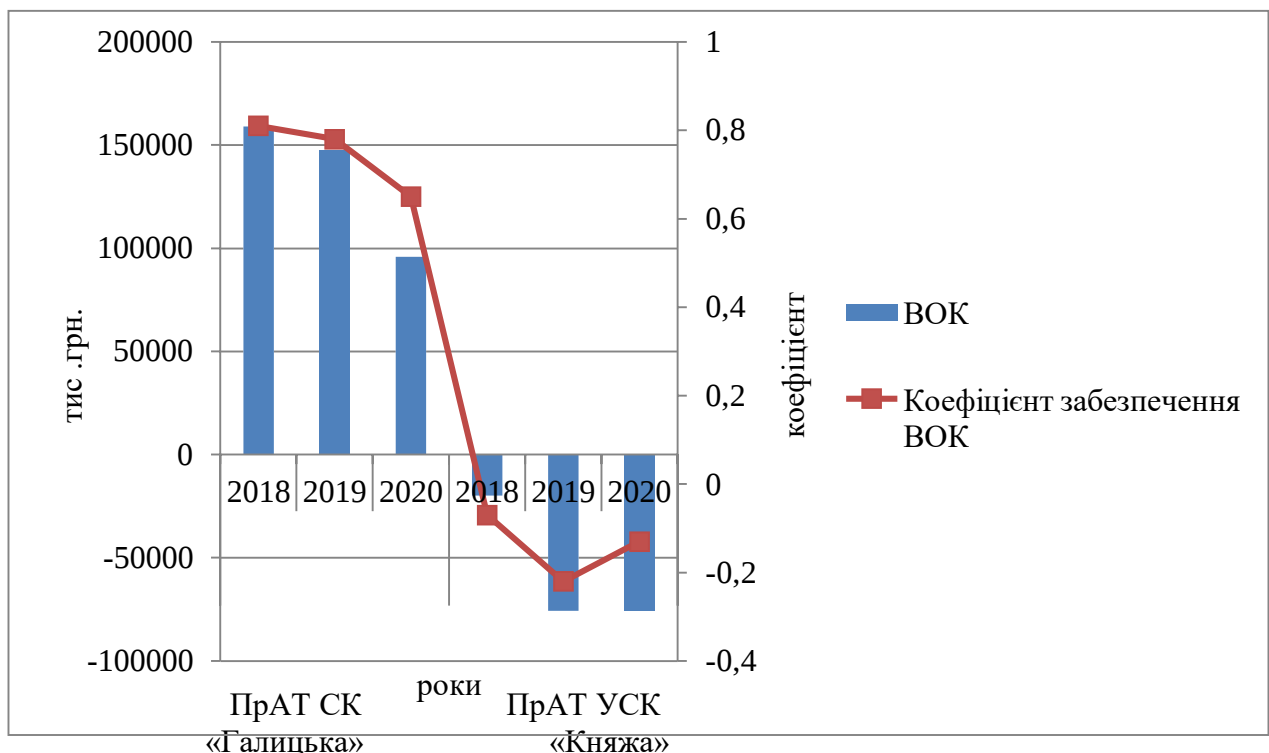

Рисунок 2.19. Динаміка власних оборотних коштів та коефіцієнта забезпеченості власними оборотними коштами ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

Важливим чинником формування конкурентного середовища страхової компанії є рівень виплат. Оптимальний рівень виплат для української страхової компанії повинен знаходитися в межах від 50 до 70 %. Всі цифри нижче 50 % можуть свідчити про завищені тарифи або нелояльну виплатну політику компанії. Якщо ж рівень виплат вище 70 %, це може свідчити про незбалансованість страхового портфеля, що може негативно впливати на здатність компанії виконувати свої обов'язки в подальшому [57].

Проаналізуємо рівень валових страхових виплат досліджуваних страхових компаній за 2018-2020 рр. (рис. 2.20). На ПрАТ СК «Галицька» В 2019 році даний показник досяг рекомендованого вітчизняними науковцями та практиками значення. В 2020 році має тенденцію до зростання. НА ПрАТ УСК «Княжа» починаючи з 2019 року показник знаходиться в межах рекомендованих значень, в 2020 році показує тенденцію до зниження, проте його значення є на оптимальному рівні. Це означає, що аналізовані страхові компанії можна розцінювати як надійних постачальників страхових послуг, які мають достатні фінансові можливості відповідати за своїми зобов'язаннями.

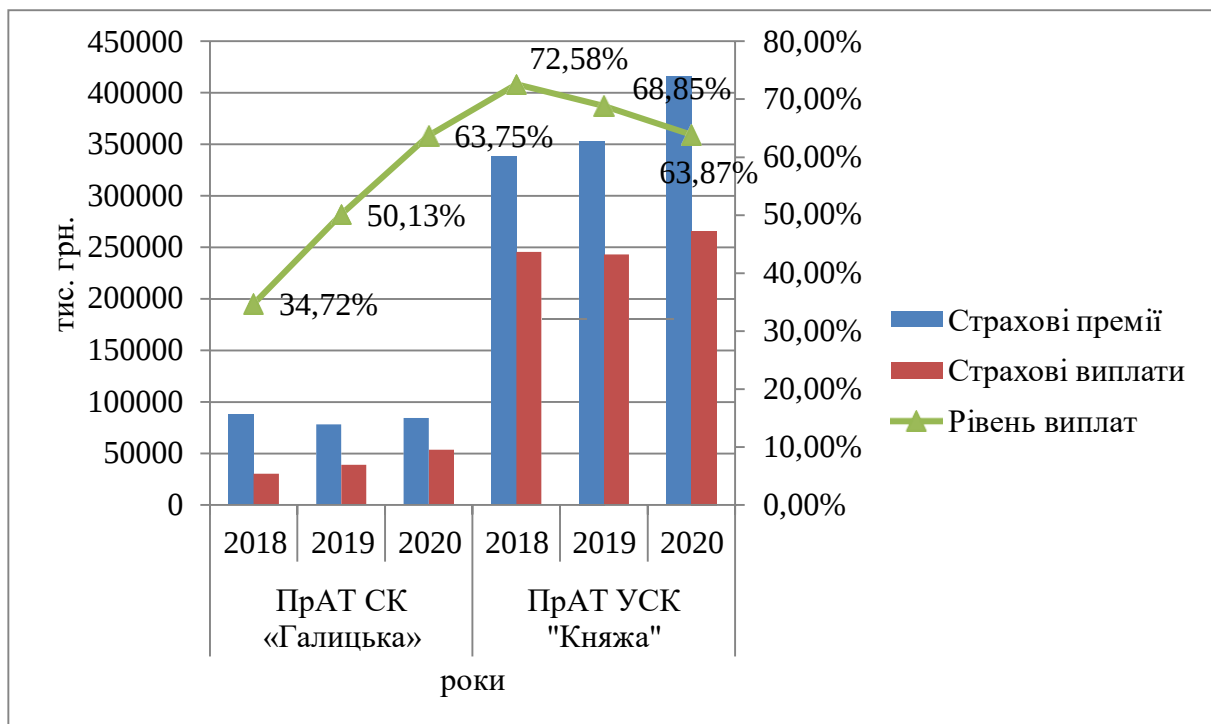

Рисунок 2.20. Динаміка рівня валових страхових виплат ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

Також тут можемо відмітити збалансованість страхового портфеля. Мабуть найголовнішою умовою платоспроможності страховика відповідно до чинного законодавства є перевищення фактичного запасу платоспроможності (ФЗП) над його нормативним запасом (НЗП).

Проаналізуємо показники платоспроможності страхових компаній за останні 3 роки їх діяльності (табл. 2.21). З аналізу даних табл. 2.21 можна зробити висновок про те, що за 2018-2019 рр. страхова компанія «Галицька» виконувала дану вимогу, оскільки значення фактичного запасу платоспроможності щороку перевищувало його нормативне значення.

Таблиця 2.21

Динаміка показників платоспроможності ПрАТ СК
«Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

Показник, тис. грн.	2018		2019		2020	
	Г	К	Г	К	Г	К
1	2	3	4	5	6	7
Нормативна платоспроможність						
Страхові премії	87873	434880	78531,6	497844	84539,5	600690
Страхові премії належні перестраховикам	176,7	92281	484,8	120604	14474	127544
НЗП1	15801,24	69973,11	14092,06	78757,56	13914,45	96645,24
Страхові виплати	30506,8	245723,9	39364,8	243398	53890,9	265821
Страхові виплати, що компенсуються перестраховиками	2091,1	68252,01	899,8	89200	4114	81557
НЗП2	7659,925	55015,45	10117,87	51687,48	13476,81	58511,05
Фактична платоспроможність						
Загальна сума активів	212292	444787	202386	476229	17006	831324
Сума нематеріальних активів	663	6674	799	7443	737	8008
Загальна сума зобовязань	38000	313067	41388	426247	51921	680674
ФЗП	173629	125046	160199	42539	-35652	142642
НЗП (найбільша із визначених величин)	15801,24	69973,11	14092,06	78757,56	13914,45	96645,24
Маржа платоспроможності	157827,8	55072,89	146106,9	-36218,6	-49566,5	45996,76

Проте, в 2020 році маржа платоспроможності одержала негативне значення. В страховій компанії «Княжа» навпаки, в 2019 році маржа

платоспроможності мала негативне значення, а в 2020 році знову фактичний запас платоспроможності став більшим за нормативний.

Для того, щоб точніше підтвердити результати свого дослідження, побудуємо відповідний графік (рис. 2.21).

В першому розділі магістерської роботи було визначено, що інвестиційна діяльність є дуже важливою для страхових організацій. Оскільки страхові компанії маючи в своєму розпорядженні значні фінансові ресурси, можуть вкладати їх в прибуткові активи для різноманітних цілей.

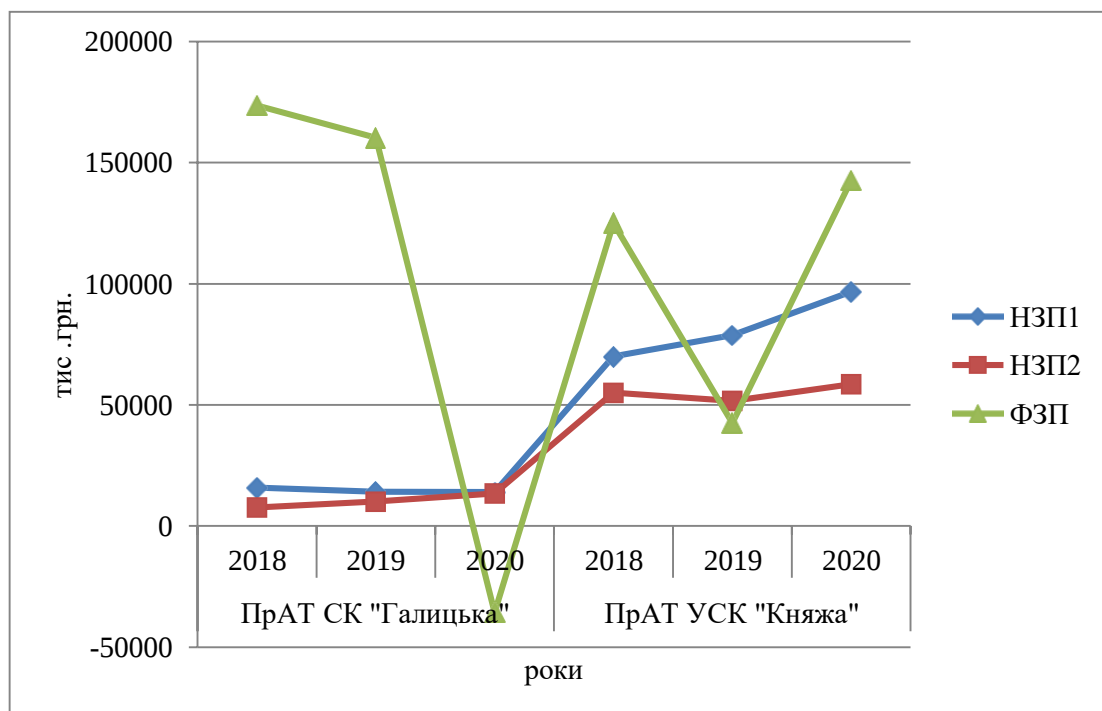

Рисунок 2.21. Динаміка показників платоспроможності ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

Здійснимо оцінку рівня використання інвестиційного потенціалу аналізованих страхових компаній (табл. 2.22-2.23). за допомогою спеціальної шкали. Для цього було визначено, що дохідність державних цінних паперів на первинному ринку протягом 2018-2020 років дорівнював в середньому 15% [59]. Середні значення нижченаведених показників на страховому ринку України за 2018-2020 роки наведені в табл. 2.22

Таблиця 2.22

Середні значення показників для оцінки рівня використання інвестиційного потенціалу на страховому ринку України за 2018- 2020 роки

Показник, %	Роки		
	2018	2019	2020
1	2	3	4
Покриття ліквідними активами страхових резервів	66,2	58,2	53,26
Показник покриття ліквідними активами та інвестиціями страхових зобов'язань	199,5	179,41	159,37
Показник частки страхових резервів в активах	29,96	31,91	33,45
Відношення суми інвестиційних вкладень і грошових коштів до загальної суми активів	39,9	41,63	36,78
Показник зростання активів	12,22	29,96	21,56
Показник зростання інвестиційного портфеля	2,98	7,69	11,21
Показник зростання страхових премій-нетто відносно зростання чистих страхових резервів	-	10,57	33,89
Відношення інвестиційних вкладень і грошових коштів до розміру страхових резервів	215,76	194,87	173,23

З табл. 2.23 бачимо, що в блоці дохідності в обох страхових компаніях на незадовільному рівні знаходиться показник доходності власного капіталу, що є наслідком їх збиткової діяльності. Проте, показник доходності інвестицій в 2020 році отримав оцінку «Добре», що є позитивним оскільки свідчить про отримання компаніями додаткового доходу. Майже всі показники блоку ліквідності в 2020 році в обох компаніях знаходяться на незадовільному рівні, особливу увагу привертає показник покриття ліквідними активами страхових резервів, який ще у 2018-2019 роках знаходився на «доброму» рівні.

В блоці диверсифікації протягом 2018-2020 років всі показники були на доброму рівні, окрім показника відношення суми інвестиційних вкладень і грошових коштів до загальної суми активів на ПрАТ СК «Галицька», їх значення було протягом всього періоду незадовільним, це означає, що активи компанії повинні бути більш диверсифікованими, за рахунок збільшення частки інвестиційних активів, для збільшення обсягів інвестиційної діяльності компанії. На ПрАТ УСК «Княжа» незадовільне значення мав показник частки страхових резервів в активах.

СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

№ з/п	Показник	Значення					
		2018		2019		2020	
		Г	К	Г	К	Г	К
1	2	3	4	5	6	7	8
Блок «Доходність»							
1.	Показник доходності власного капіталу	0,16	-10,42	-7,85	-79,75	-14,54	-51,17
		3	Н	Н	Н	Н	Н
2.	Показник доходності інвестицій	1,76	14,78	6,02	11,48	31,89	21,99
		3	3	3	3	Д	Д
3.	Показник доходності розміщення страхових резервів	8,38	10,86	5,33	6,61	4,47	8,57
		3	3	3	3	3	3
4.	Коефіцієнт прибутковості операцій перестраховування	8,45	4,96	53,88	6,53	351,82	0,04
		3	3	Д	3	Д	3
Блок «Ліквідність»							
5.	Показник ліквідності активів	78,46	71,90	80,94	57,28	1,04	34,21
		3	3	3	Н	Н	Н
6.	Показник покриття ліквідними активами страхових резервів	90,86	125,55	88,26	108,85	1,45	70,05
		Д	Д	Д	Д	Н	3
7.	Показник покриття ліквідними активами та інвестиціями страхових зобов'язань	476,83	125,68	88,48	116,34	29,09	98,78
		Д	Н	Н	Н	Н	Н
Блок «Диверсифікація»							
8.	Показник участі в капіталі	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Д	Д	Д	Д	Д	Д
9.		13,07	38,05	17,56	42,24	21,89	41,35
	Показник частки страхових резервів в активах	Д	3	Д	Н	Д	Н
10.	Відношення суми інвестиційних вкладень і грошових коштів до загальної суми активів	12,15	67,48	10,61	40,25	6,11	52,93
		Н	Д	Н	Д	Н	Д
		Блок «Динаміка»					

Продовження таблиці 2.23

11.	Показник зростання активів	-31,38	18,37	-4,67	7,07	-15,97	74,56
		Н	Д	Н	З	Н	Д
12.	Показник зростання інвестиційного портфеля	-89,83	9,03	14,77	21,19	-68,54	98,29
		Н	Д	Д	Д	Н	Д
13.	Показник зростання страхових премій-нетто відносно зростання чистих страхових резервів	-	-	-21,75	83,78	11,39	84,73
		-	-	Н	Д	З	Д
Блок «Страхові резерви»							
14.	Дефіцит / надлишок страхових резервів	-	-	-7821,01	9332,91	4387,10	52108,61
		-	-	Н	Д	Д	Д
15.	Відношення інвестиційних вкладень і грошових коштів до розміру страхових резервів.	89,64	177,38	89,38	95,29	27,27	128,01
		Н	Д	Н	Н	Н	З

Д – добре. З – задовільно. Н – незадовільно

Показники блоку динаміки в 2020 році значно відрізняються від нормативних та середніх показників на страховому ринку, це стосується тільки ПрАТ СК «Галицька». На ПрАТ УСК «Княжа» навпаки, всі показники блоку динаміки отримали оцінку «добре». Оцінивши блок страхових резервів виявлено, що в 2020 році обидві страхові компанії мали надлишок страхових резервів, що є позитивним оскільки сума даного надлишку може бути інвестована. На ПрАТ СК «Галицька» незадовільним є відношення інвестиційних вкладень і грошових коштів до розміру страхових резервів, означає це що компанія не в повній мірі використовує кошти які можуть бути направлені в інвестування.

Для наочного відображення рівня використання інвестиційного потенціалу страхових компаній протягом 2018-2020 років на основі визначених оцінок побудуємо рис. 2.22.

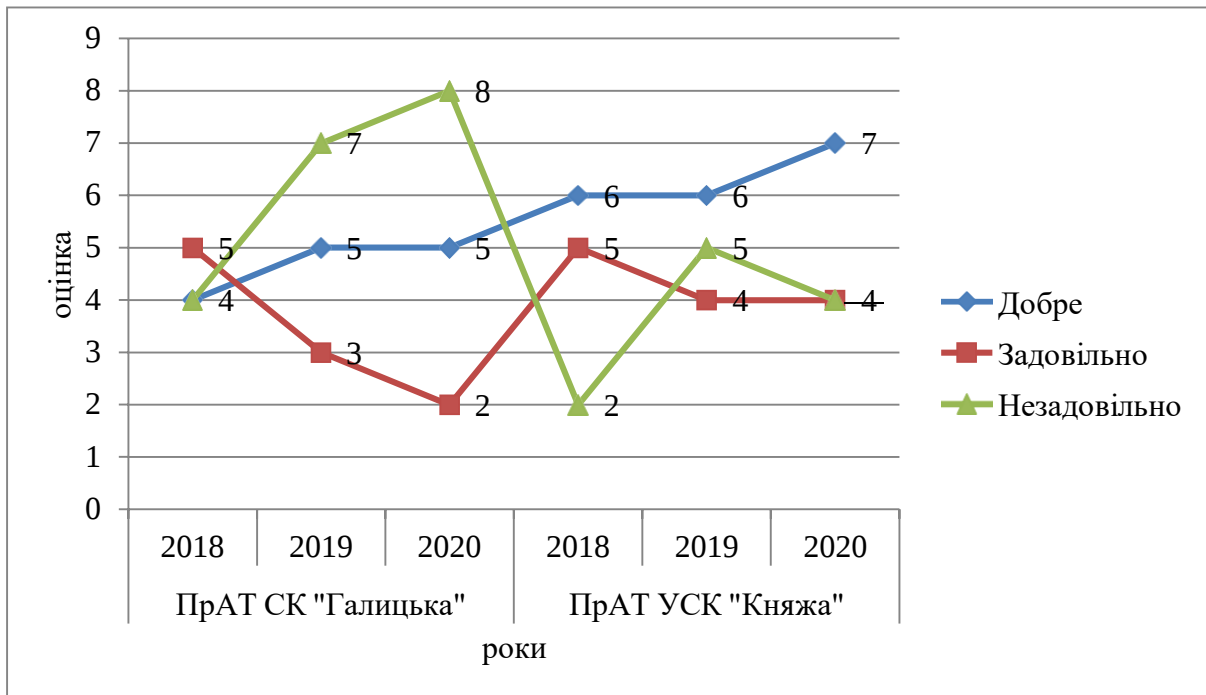

Рисунок 2.22. Динаміка оцінок використання інвестиційного потенціалу ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа» за 2018-2020 роки

З вищенаведеного можна зробити висновок, що ПрАТ СК «Галицька» протягом 2018-2020 років на низькому рівні використовувала свій інвестиційний потенціал, оскільки кількість оцінок «незадовільно» переважає кількість оцінок «задовільно» та «добре». Тому ПрАТ СК «Галицька» слід активізувати свою інвестиційну діяльність.

Що стосується ПрАТ УСК «Княжа», то тут можемо говорити про високий рівень використання інвестиційного потенціалу, про це свідчить переважання кількості оцінок «добре» над оцінками «задовільно» та «незадовільно». Проте, такі оцінки все ж мають місце, тому страховій компанії в майбутньому необхідно аналізувати та удосконалювати свою інвестиційну діяльність.

Таким чином цілями інвестування досліджуваних страхових компаній повинно бути:

- 1) отримання прибутку – для підвищення значення показника доходності власного капіталу;
- 2) забезпечення достатнього рівня платоспроможності – шляхом покращення значень показників ліквідності;

3) нарощення обсягів операційної та інвестиційної діяльності – для зростання суми активів та інвестиційного портфеля.

Важливе значення при здійсненні аналізу фінансового стану страхових компаній має оцінка управління капіталом страховика, адже за допомогою цього можна буде визначити наскільки ефективно здійснюється управління капіталом страхової компанії. Здійснимо оцінку управління капіталом досліджуваних страхових компаній (табл. 2.24) згідно методики, що представлена у першому розділі (табл. 1.8).

Таблиця 2.24

Оцінка управління капіталом ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК
«Княжа» за 2018-2020 роки

№ з/ п	Фінансовий коефіцієнт	Значення, %					
		2018		2019		2020	
		Г	К	Г	К	Г	К
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Показник автономії капіталу	82,10	33,56	79,55	19,73	69,47	15,34
		1	0	1	1	1	0
2	Показник відношення власного капіталу до страхових резервів	484,80	88,22	417,98	46,70	297,45	37,11
		1	1	1	1	1	1
3	Показник ризику страхування	201,58	40,67	218,07	25,70	25,70	24,10
		1	1	1	0	0	0
4	Показник відношення страхових премій до виплат	283,43	137,79	187,55	145,24	156,87	156,57
		1	1	1	1	1	1
5	Достатності страхових резервів (на основі премій)	41,58	72,69	52,17	96,84	46,98	117,49
		0	0	0	0	0	1
6	Достатності страхових резервів (на основі виплат)	117,85	100,16	97,85	140,65	73,70	183,95
		1	1	0	1	0	1
7	Темп приросту активів страховика	-31,37	18,37	-4,66	7,07	-15,97	74,56
		0	1	0	1	0	1
8	Темп приросту капіталу страховика	-35,07	-8,33	-7,63	-62,05	-26,62	201,41
		0	0	0	0	0	1
9	Темп приросту страхових резервів страховика	4,50	39,14	7,14	38,83	3,12	43,12
		1	1	1	1	1	1
Рейтинг		В	В	В	В	В	А
Загальна оцінка		6	6	5	6	4	7

На ПрАТ СК «Галицька» в 2020 році загальна оцінка управління капіталом знизилась порівняно з 2018-2019 роками, і становила – 4. Це означає, що компанія характеризується середнім рівнем управління капіталом та має

потенціал до зростання. На ПрАТ УСК «Княжа» навпаки, оцінка управління капіталом в 2020 році підвищилась порівняно з 2018-2019 роком і становила 7. Що свідчить про те що компанія характеризується високим рівнем управління капіталом та має суттєвий потенціал до зростання.

Таким чином, управління капіталом страхових компаній повинно бути спрямоване на:

- збільшення обсягу власного капіталу, для забезпечення мінімізації фінансового ризику пов'язаного з використанням капіталу при запланованому рівні фінансового ризику:

- приведення сум страхових резервів до достатнього рівня, для забезпечення постійної фінансової рівноваги компанії під час її розвитку.

Отже, аналіз ліквідності досліджуваних страхових компаній показав, що в 2020 році в обох страхових компаніях спостерігається негативна динаміка показників ліквідності, проте всі вони знаходяться на нормативному рівні. Також, в ході аналізу було визначено, що ПрАТ УСК «Княжа» є більш ліквідною ніж ПрАТ СК «Галицька».

Розрахувавши показники фінансової стійкості було виявлено, що страхова компанія «Галицька» відносно є фінансово стійкою та має можливість залучення додаткових фінансових ресурсів без високого ризику. В 2020 році забезпечення власними оборотними коштами знизилось проте залишилось на нормативному рівні. Вищенаведене вказує, що СК «Галицька» є досить фінансово стійкою та надійною компанією. СК «Княжа» характеризується нижчою фінансовою стійкістю ніж СК «Галицька», залучення позикових ресурсів супроводжується значним ризиком, компанія не є забезпеченою власними оборотними коштами.

Оцінивши рівень страхових виплат дійшли висновку, що обидві страхові компанії мають достатні фінансові можливості відповідати за своїми зобов'язаннями, а отже є надійними. Також, вважаємо що страховий портфель є збалансованим.

Аналіз платоспроможності показав, що в 2020 фактичний запас платоспроможності ПрАТ СК «Галицька» був менший від нормативного, що є негативним і свідчить про неспроможність компанії розраховуватись за своїми зобов'язаннями. На ПрАТ УСК «Княжа» протилежна ситуація, отже компанія має можливість розраховуватись за своїми зобов'язаннями.

В ході аналізу було визначено, що страхова компанія «Галицька» на низькому рівні використовує свій інвестиційний потенціал та характеризується середнім рівнем управління капіталом. Рівень використання інвестиційного потенціалу ПрАТ УСК «Княжа» є вищим ніж на ПрАТ СК «Галицька» та управління капіталом компанії здійснюється на високому рівні. Проте, як інвестиційну діяльність так і управління капіталом досліджуваних страхових компаній ще необхідно удосконалювати. В результаті було сформовано основні цілі для досягнення яких компаніям необхідно активізувати та покращити інвестиційну діяльність. Та на вирішення яких завдань повинно бути спрямоване управління капіталом.

Висновки до розділу 2

Для проведення аналізу було обрано дві страхові компанії: ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа Вієна Іншуранс Груп».

Аналіз джерел формування та напрямків використання фінансових ресурсів показав, що на ПрАТ СК «Галицька» власний капітал компанії зменшувався і це може свідчити про зниження гарантії забезпечення виконання зобов'язань компанії за договорами страхування. Найбільшу питому вагу в власному капіталі ПрАТ СК «Галицька» займає резервний капітал, на ПрАТ СК «Княжа» - додатковий капітал. В обох компаніях спостерігається збільшення позикового та залученого капіталу, в основному за рахунок збільшення суми страхових резервів. Загальна сума грошових надходжень в обох страхових компаніях зростає. На ПрАТ СК «Галицька» страховий портфель в більшій мірі складається з добровільних видів страхування, на ПрАТ УСК «Княжа»

переважають такі види страхування як: особисте страхування, зелена картка, інші види страхування та КАСКО.

В обох страхових компаніях відбувалось збільшення загального обсягу страхових резервів. На ПрАТ СК «Галицька» в 2020 році значно збільшились інші фінансові інвестиції, внаслідок придбання компанією інвестиційних сертифікатів ПрАТ КУА «Славутич-Інвест». На ПрАТ УСК «Княжа» відбувається збільшення поточних фінансових інвестицій, внаслідок придбання компанією облігації внутрішньої державної позики. У СК «Галицька» в 2020 році найбільшими темпами зростали виплати за такими видами страхування: наземного транспорту, від нещасних випадків, від нещасних випадків на транспорті, медичних витрат. В УСК «Княжа» - страхування предмета іпотеки; страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних лих; медичне страхування.

Всі показники ліквідності страхових компаній знаходяться на нормативному рівні. ПрАТ УСК «Княжа» є більш ліквідною ніж ПрАТ СК «Галицька». Обидві страхові компанії відносно є фінансово стійкими. та надійними. Страхова компанія «Галицька» на низькому рівні використовує свій інвестиційний потенціал та характеризується середнім рівнем управління капіталом. На ПрАТ УСК «Княжа» рівень використання інвестиційного потенціалу є вищим та управління капіталом здійснюється на високому рівні.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ НАПРЯМІВ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ЇХ РОЗВИТКУ

3.1 Оптимізація фінансової стійкості страхових компаній як запорука сценаріїв їх розвитку

На сьогодні страховий ринок є рентабельним сегментом ринку фінансових послуг, який потребує уваги до проблем ефективності управління страховими компаніями. Однак економічна нестабільність виробничої сфери, низький рівень доходів населення, що супроводжується зменшенням обсягів страхових премій у страховика, недосконала законодавча база не створюють безпечних умов для сталого економічного розвитку страховиків. Виникає необхідність у зміцненні фінансової стійкості страхових установ та забезпеченні стабільності їх функціонування.

Враховуючи економічну, політичну нестабільність в Україні, постає необхідність своєчасного врахування ринкових змін для попередження нестабільності страхових компаній. Відтак однією з передумов зміцнення та підвищення надійності фінансової системи держави є фінансовий розвиток страхових компаній, який сьогодні, неможливо уявити без складових процесів планування та прогнозування. Теоретична база застосування методів прогнозування стійкості страховика є досить розвинутою, проте її застосування у практиці страховиків незначне. З використанням підходу Стоянової Є. С., Ненно І. М. [60] була розроблена матриця фінансового розвитку, яка максимально точно відображає стан фінансової стійкості страховика.

Фундаментальним результатом фінансово-господарської діяльності страховика, що може бути використаним для прийняття стратегічно важливих рішень, є сума фінансового і страхового результатів, де фінансовий результат охоплює інвестиційну діяльність та діяльність із управління активами. Система

координат матриці повністю відображає вказані процеси і є сукупною величиною оцінок розвитку двох ключових аспектів діяльності: страхового і фінансового бізнесу (IB та FB).

Ці показники є ключовими для знаходження правильного напрямку щодо позиції збалансованості (гармонічної рівноваги) разом з використанням інтегрального показника розвитку FDP (Financial Development Potential), який в свою чергу може бути знайденим за наступною формулою [60]:

$$FDP = FE - MNF = Ocap + IR - (II + TC), \quad (3.1)$$

де, FE (Financial Enrichment) – фінансове забезпечення;

MFN (Moment Financial Needs) – поточні фінансові потреби;

Ocap (Own Capital) – власний капітал;

IR (Insurance Reserves) – страхові резерви;

II (Insurance Indemnities) – страхові виплати;

TC (Total Costs) – загальні витрати.

Знаходження показника страхової діяльності здійснюється за такою формулою [60]:

$$IB = \frac{IP - II - AC - REP}{Ocap + IR - II - TC}, \quad (3.2)$$

де, IP (Insurance Premiums) – страхові платежі;

AC (Acquisition Costs) – аквизиційні витрати;

REP (Reinsurance Premiums) – премії з перестрахування;

Фінансова оцінка функціонування страхової компанії може бути отримана за наступною формулою [60]:

$$FB = \frac{GF - IR}{Ocap + IR - II - TC}, \quad (3.3)$$

де, GF (Guarantee Fund) – результат зміни обсягу гарантійного фонду;

IR (Insurance Reserves) – результат зміни обсягу страхових резервів

Аналіз IB, FB та їх суми необхідний для з'ясування динаміки грошових потоків у результаті страхової та інвестиційної діяльності. За результати фінансової діяльності будемо вважати зміну обсягу гарантійного фонду та наявні страхові резерви. До гарантійного фонду відносимо увесь додатковий капітал, додаткові резерви та нерозподілений прибуток. Якщо за одним із отриманих показників (IB, FB) спостерігається від'ємна величина, це говорить про виникнення проблем та загроз для фінансової стійкості страховика, котрі потрібно негайно вирішувати.

Вірно змодельована матриця допоможе отримати та спрогнозувати перспективні напрями розвитку страхової організації, а значення показника фінансового стану дозволить визначити об'єм фінансових ресурсів, які згодом можна буде інвестувати в розвиток організації.

	FB<<0	FB=0	FB>>0
IB>>0	1 IBFB=0	4 IBFB>0	6 IBFB>>0
IB=0	7 IBFB<0	2 IBFB=0	5 IBFB>0
IB<<0	9 IBFB<<0	8 IBFB<0	3 IBFB=0

Рисунок 3.1. Матриця фінансової стратегії страхової організації

Отримані квадрати можна інтерпретувати наступним чином:

1. Якщо IB значно менше нуля ($IB < 0$), така ситуація може бути пов'язана з тим що страхові платежі за період, що аналізується, або є більшими за чисті страхові платежі, або дорівнюють розміру зборів, або ж аквізаційні витрати показали тенденцію до різкого зростання. Тобто, у незбалансованому страховому портфелі організації переважають ризики з великим рівнем

збитковості, а менеджмент організації не в змозі справитися зі своїми функціями управління.

2. У випадку, коли IB дорівнює 0 ($IB = 0$) можемо стверджувати, що в певній мірі страховий портфель не є збалансованим, тобто: страхові виплати за звітний період не перевищують рівня надходжень страхових платежів, проте все ще тримаються рівня норми або ж знаходяться на гідному рівні, але значну частку отриманих страхових премій компанія віддає на перестраховування. Не виключено, що аквізиційні витрати зростають, як і у попередньому випадку.

3. Якщо IB значно перевищує 0, така позиція може бути пов'язана з тим, що страхова організація займає та дотримується стійкої позиції: страхові платежі мають стійку тенденцію до зростання, а страхові виплати - до зменшення, що свідчить про збалансований портфель страхових послуг та вигідну страхову політику, при цьому спостерігається незмінність аквізиційних витрат. Сукупна дія вказаних факторів свідчить про надійні позиції компанії на ринку та перспективи її розширення, проте вказує й на доволі агресивну конкурентну політику страховика.

4. У разі, якщо FB значно менше 0, можна припустити, що фінансова діяльність страховика за період, що аналізується, була збитковою через недоотриманий прибуток або ж явний збиток від ведення як страхової, так і інвестиційної діяльності.

Отримавши розрахунки $IBFB$, визначаємо, до якого квадрату потрапляє конкретна страхова компанія та описуємо її поточне положення (стан рівноваги, стан загрози стійкості і т.п.) та прогнозуємо, до якого квадрату страховик може потрапити, або яке саме положення йому бажано займати. За результатами подібних розрахунків, проте вже за інший рік, можемо спрогнозувати, до якого квадрату страховик переміщується фактично, порівнявши положення зі прогнозованим значенням.

Отже, за допомогою побудови матриці фінансового забезпечення визначається фінансовий потенціал компанії та активність усіх видів її діяльності (страхової, фінансової, інвестиційної). Ця модель виступає як

надзвичайно ефективний метод конкурентного аналізу, який здатен вказати на необхідність пошуку додаткових ресурсів фінансового забезпечення та на спроможність компанії до подальшого розширення її ринкової частки [60].

Таким чином, представимо вище згадану матричну модель в дії. Опираючись на дані бухгалтерського балансу ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа Вієна Іншуранс Груп» за три звітні роки, проведемо оцінювання страхового та фінансового бізнесу страхових компаній.

Зробивши необхідні математичні розрахунки, представляємо результати оцінки страхової та фінансової діяльності компаній за допомогою табл. 3.1-3.2.

Таблиця 3.1

Оцінка страхового бізнесу (ІВ) за 2018-2020 роки, %

Назва страхової компанії	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1	2	3	4
ПрАТ СК «Галицька»	0,699	0,602	-0,817
ПрАТ УСК «Княжа»	-0,788	-0,573	2,863

Змодельована матриця допоможе зробити прогноз вірогідного розвитку страхових організацій в довгостроковій перспективі.

Таблиця 3.2

Оцінка фінансового бізнесу (FВ) за 2018-2020 роки, %

Назва страхової компанії	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1	2	3	4
ПрАТ СК «Галицька»	-1,69849	-0,91486	3,539317
ПрАТ УСК «Княжа»	2,28218	2,000891	-7,67215

Далі необхідно інтерпретувати отримані результати оцінки положення страховиків за страховою та фінансовою діяльністю на рис. 3.2.

Страхова компанія «Галицька» отримала позицію хиткої рівноваги у квадраті під номером 3. Це свідчить про ведення компанією активної страхової діяльності, наявності в її страховому портфелі широкого асортименту послуг та отримання нею достатніх страхових доходів.

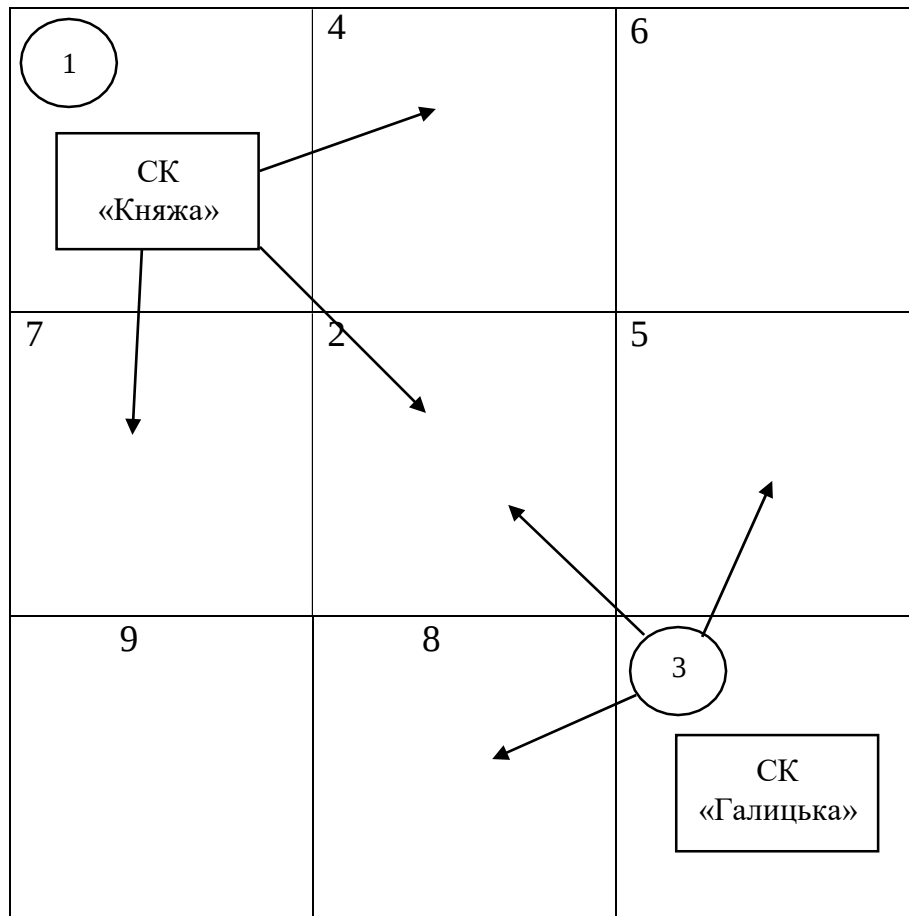

Рисунок 3.2. Матриця прогнозного позиціонування страхової організації рівноваги та збалансованості

Однак, менеджмент компанії не є досконалим та не приділяє гідної уваги управлінню фінансовими потоками. Саме через це конкурентоспроможність компанії стає низькою, також поступово знижуються фінансовий потенціал та стійкість. При умові стабільного нарощення обсягів страхового відшкодування та тієї ж політики управління фінансовими ресурсами вірогідним є переміщення до квадрату №7.

Якщо ж компанія зважиться на активізацію інструментів управління інвестиційними ресурсами, вона спроможна перейти до четвертого квадрату. Потрапляння до квадрату №5 є досить проблематичним, адже така ситуація можлива лише за впровадження дій по збалансуванню страхового портфелю і додаткових фінансових інвестиціях.

Страхова організація «Княжа» займає перший квадрат, що свідчить про те, що страхова організація займає та дотримується стійкої позиції

характеризується збалансованістю портфеля страхових послуг та вигідну страхову політику. Що свідчить про надійні позиції компанії на ринку та перспективи її розширення, проте вказує й на доволі агресивну конкурентну політику страховика. Також, перебування у 1 квадраті свідчить про те що фінансова діяльність страховика була збитковою через недоотриманий прибуток або ж явний збиток від ведення як страхової, так і інвестиційної діяльності.

Отже, знайшовши необхідні показники та сформувавши матрицю, ми зробили висновки про те, як йдуть справи у страховиків на сьогоднішній день, і яким може бути сценарій розвитку їх подальших справ.

Пропонуємо наступні заходи для забезпечення найкращого сценарію розвитку страхових компаній:

1. Перегляд власної форми організаційно-правової діяльності. Зі зміною умов ринкової гри, правовий статус страховика може підлягати зміні, що дозволить йому зайняти більш вигідну конкурентну позицію та скористатися можливостями щодо майбутнього розширення.

2. Диверсифікація страхового портфелю. Частіше за все, страхові фірми потерпають від значних збитків, що в пов'язані з набором послуг, що є непропорційним за рівнем ризику або ж характеризується дуже високою ризиковістю. В даному випадку рекомендується не лише переглянути та змінити позиції портфелю страхових послуг, але й подумати над включенням до нього нових продуктових позицій, що не лише відповідатиме сучасним ринковим тенденціям, але й буде більш повно задовольняти потреби клієнтів.

3. Розширення власної діяльності. Відкриття додаткових підрозділів або ж злиття з іншою страховою компанією спроможне принести компанії додаткові потоки прибутку, посилити її імідж та розширити ринкову долю.

4. Перегляд та зміна політики управління компанією, адже від менеджменту доходів та видатків залежить успішність компанії на ринку. Тому системне, логічне розподілення обов'язків, їх розумна делегація та мотиваційна складова здатні зробити діяльність компанії насправді ефективною.

5. Активізація маркетингової діяльності компанії для розширення її позиції на ринку, пошук нових клієнтів і відповідно збільшення кількості укладених договорів страхування, тобто страхових премій.

3.2 Удосконалення напрямів використання фінансових ресурсів крізь призму системи контролінгу на ПрАТ СК «Галицька»

Оскільки вищенаведений аналіз показав, що на СК «Галицька» причинами хиткого стану компанії є недосконалість менеджменту та приділення недостатньої уваги управлінню фінансовими потоками, то пропонуємо створити систему контролінгу в компанії. (Контролінг – це спеціальна система методів та інструментів, яка спрямована на функціональну підтримку менеджменту підприємства (зокрема фінансового менеджменту) і включає в себе інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль та внутрішній консалтинг.) Призначення контролінгу в страховій компанії – забезпечити управлінців усіх рівнів своєчасною і необхідною інформацією для прийняття оптимальних рішень операційного і стратегічного характеру [61].

Важливими аспектами впровадження системи контролінгу в страховій компанії є розуміння переваг та недоліків реалізації такої системи у межах її діяльності, оскільки детальне опрацювання позитивних та негативних ефектів від формування зазначеної системи дає змогу об'єктивно оцінити доцільність її створення. В табл. 3.3 систематизовано переваги та недоліки створення служби контролінгу у межах діяльності страхової компанії.

Таким чином з табл. 3.3 бачимо, що створення системи контролінгу в страховій компанії має більше переваг ніж недоліків, а отже, є існує сенс реалізації такого проекту.

До основних завдань контролінгу, крім планування й контролю, відноситься й оптимальне використання ресурсів компанії.

Таблиця 3.3

Переваги та недоліки створення служби контролінгу в межах діяльності
страхової компанії □ складено на основі [62], [63] □

Переваги	Недоліки
1	2
1. З'являється підрозділ, на який можна покласти відповідальність за результати роботи	1. Необхідно змінити усталену організаційну структуру управління
2. Підвищення якості аналітичної роботи, оскільки нею професійно займаються спеціалісти, які мають відповідні навички та вміння виконувати аналіз	2. Ймовірність посилення впливу працівників відділу контролінгу та інших спеціалістів, з урахуванням тих функцій, які повинен здійснювати відділ контролінгу
3. Підвищення якості обігу інформації між окремими відділами, зростання її прозорості, що забезпечує збільшення контролю за діяльністю всіх структурних підрозділів страхової компанії	3. Можливість виникнення конфліктних ситуацій між відділом контролінгу та іншими підрозділами з питань вчасної подачі інформації, правильного їх опрацювання тощо
4. Комп'ютеризація процесу обробки, зберігання та аналізу різної інформації, що позитивно впливає на можливості її використання та опрацювання	4. Зростання витрат на утримання нового структурного відділу
5. Збільшення рівня доступності інформації не лише для керівництва страхової компанії, але й інших працівників у разі виникнення у них потреби в певних даних	5. необхідність формування системи дієвого контролю за діяльністю самого відділу контролінгу з метою мінімізувати можливі різні зловживання з боку сторони працівників цієї служби
6. Підвищення якості аналізу зовнішнього середовища функціонування страхової компанії та виявлення ймовірності настання ризиків, що негативно можуть впливати на діяльність страхової компанії	6. Виникають проблеми з підрозділами страховика, у яких вилучаються окремі функції та, натомість, додаються інші
7. Інформація про фінансові потоки та фінансовий стан страховика концентруватиметься в одній службі. Забезпечуватиметься швидке її отримання. З'являється можливість оперативного запровадження уніфікованих процедур і правил планування, контролю, обліку, звітності у всіх підрозділах, що сприяє суттєвому спрощенню комп'ютеризації управлінського процесу	7. Існує небезпека посилення впливу служби контролінгу на інші підрозділи, що може спричинити невдоволення співробітників цих підрозділів
8. Планування роботи всіх підрозділів поліпшиться, виконання поставлених задач ефективніше координуватиметься та перевірятиметься на відповідність визначеним цілям, якщо цими питаннями опікуватиметься одна служба. Зменшиться рівень ізоляції підрозділів	
9. Поліпшиться якість підготовки звітів для керівництва, що розширить можливості прогнозування перспектив компанії та ухвалення стратегічно слушних рішень	

Головними завданнями контролінгу є його орієнтація на досягнення стратегічних цілей компанії засобами моніторингу та дослідження в економіці та в компанії, оптимізація бізнес-процесів компанії, безперервний управлінський контроль діяльності, складання звітів, аналітика відхилень у діяльності, ліквідація «вузьких місць», розроблення заходів щодо максимізації ефективності діяльності компанії та методологічна підтримка з метою отримання менеджерами впевненості в прийнятті рішень. Досягнення вказаних завдань можливе за умови впровадження злагодженої та гнучкої системи інструментів контролінгу, наведених у табл. 3.4

Таблиця 3.4

Рекомендована система інструментів контролінгу для ПрАТ СК

«Галицька» □ складено на основі [68], [69] □

Вид	Характеристика
1	2
Управління корпоративною вартістю (VALUE BASED MANAGEMENT)	Створення стратегічної системи управління вартістю компанії з метою її максимізації – основне завдання будь-якого менеджменту. До уваги беруться фактори, що безпосередньо впливають на вартість бізнесу, ефективність діяльності компанії, зокрема основні фактори вартості компанії, розроблення та впровадження інструментарію й механізмів управління вартістю з метою формування концепції вартісного підходу в управлінні
Система збалансованих показників (BALANCED SCORECARD)	Цей інструмент контролінгу дозволяє гармонізувати фінансові показники результатів діяльності минулого періоду з стратегічними показниками майбутнього, перш за все, використовуючи методику KPI (key performance indication) – систему ключових показників діяльності компанії, яка дає визначення та оцінювання стратегічним і практичним цілям компанії з метою контролю ділової активності співробітників і компанії в цілому. Це система інструментів виміру досягнення поставлених цілей
Управління бюджетуванням	Зміни всередині організації проходять як реакція на зміни в зовнішньому середовищі, що, в свою чергу, зумовлює необхідність впровадження цього інструменту контролінгу, що дозволяє менеджменту компанії аналізувати та контролювати доцільність та ефективність бюджетування певних напрямків діяльності. Складаючи поточний, інвестиційний та фінансовий бюджет, аналізуючи планові показники з фактичними та контролюючи виконання бюджетів, страхова компанія забезпечує підвищення фінансової стійкості, може виявити несприятливі фактори, що впливають на діяльність страховика ще на стадії виникнення та нейтралізувати їх вплив

Продовження таблиці 3.4

1	2
Маржинальний аналіз	За допомогою маржинального аналізу величин у точці беззбитковості визначаються: а) графік беззбитковості; б) критичний обсяг продажів; в) критичний обсяг виробництва та ін.
Аналіз точки беззбитковості	Застосування цього інструменту контролінгу обумовлено тим, що це один з основних методів оцінювання ефективності інвестиційних проектів. Аналіз беззбитковості дозволяє компанії визначитись з необхідними обсягами продажів, тарифами та маржинальними коефіцієнтами під час планування показників прибутку

Складність сучасних систем забезпечення прийняття рішень вимагає посилення узгодженості в діях менеджерів, впровадження адекватної системи інструментів контролінгу дозволить страховій компанії вчасно приймати зважені управлінські рішення, гарантуючи зростання факторів розвитку бізнесу. Метою впровадження і застосування системи інструментів контролінгу є отримання даних, їх оброблення й перетворення в інформацію для управління та прийняття рішень. Система контролінгу забезпечує більш досконале управління страховою компанією, дозволяє підвищити рівень координованості в прийнятті управлінських рішень.

Запровадження системи страхового контролінгу, крім теоретичних аспектів її формування, вимагає розроблення поетапного комплексу заходів, реалізація яких дає можливість більш системно підійти до створення страхового контролінгу. З цією метою розроблено алгоритм побудови зазначеної системи для ПрАТ СК «Галицька», який представлений на рис. 3.3. Формування системи контролінгу на ПрАТ СК «Галицька» буде відбуватись в декілька етапів, рис. 3.2

1. Підготовчий етап – етап, на якому взагалі визначається доцільність формування системи контролінгу в межах діяльності страхової компанії, зважуються переваги та недоліки реалізації такої системи.

2. Етап розроблення теоретико-методичного забезпечення впровадження системи страхового контролінгу дає змогу після позитивного рішення щодо формування зазначеної системи забезпечити її реалізацію необхідними вихідними положеннями.

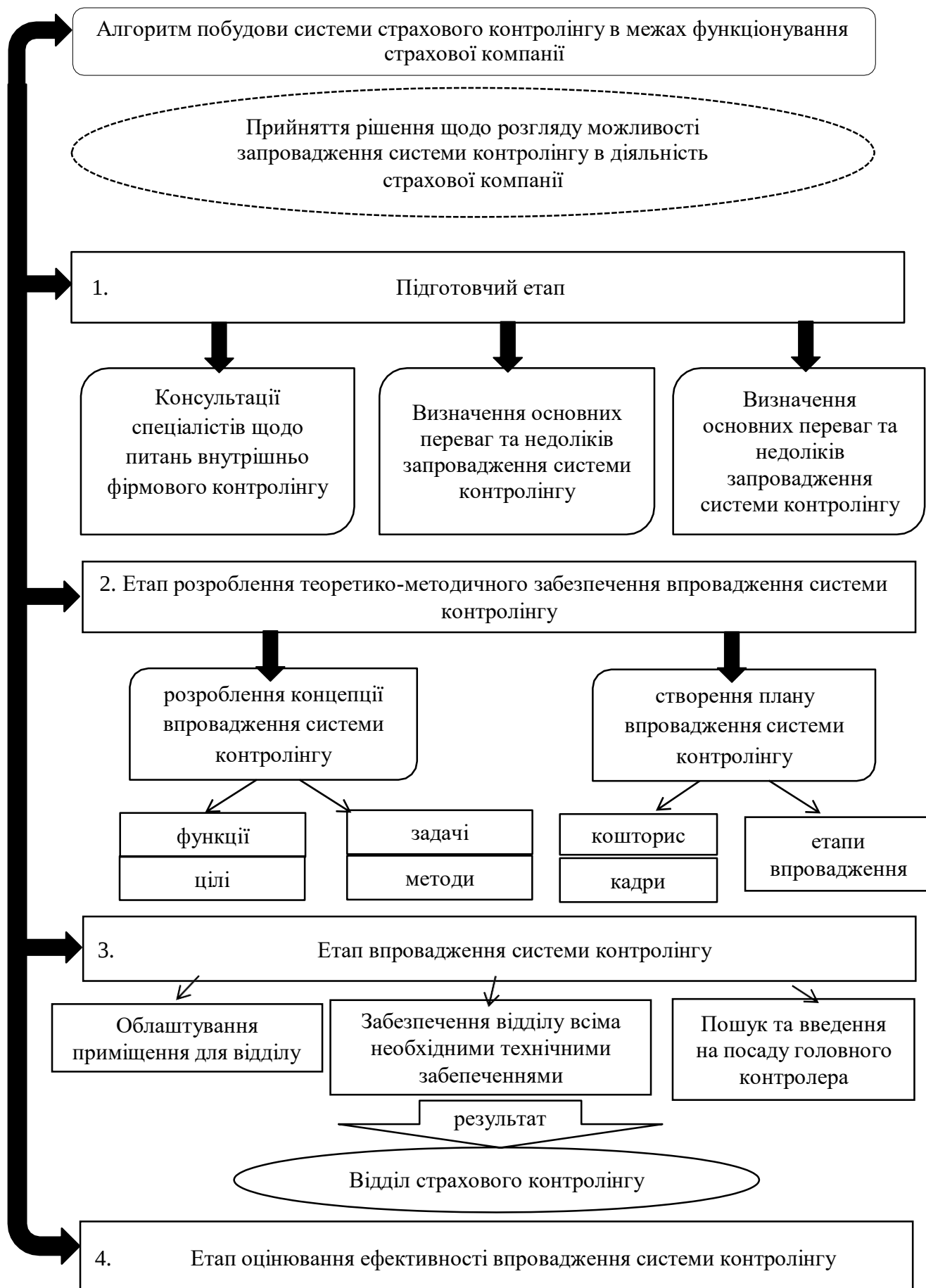

Рисунок 3.3. Алгоритм впровадження системи страхового контролінгу

3. Етап впровадження системи страхового контролінгу дозволяє з урахуванням розроблених концепції, кошторису поступово побудувати зазначену систему відповідно до плану її створення.

4. Етап оцінювання ефективності впровадження системи контролінгу дозволяє, зрозуміти чи о запровадження системи контролінгу є економічно виправдане.

Таким чином, запровадження наведеного алгоритму формування страхового контролінгу, на наш погляд, дозволить побудувати таку ефективно працюючу систему з практичною ідентифікацією її основних функцій та позитивних ефектів для розвитку страхової компанії.

Загалом створений відділ контролінгу на СК «Галицька» буде відповідати таким характеристикам (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Характеристика побудови відділу контролінгу СК
«Галицька»

Ознака	Характеристика
1	2
Система підпорядкування	Відділ контролінгу буде включений до фінансового департаменту компанії
Модель структури	Структура відділу проста, з штатним розписом, кількість посад – 3 працівників
Вплив інших підрозділів	Досить вагомий вплив інших підрозділів на функціонування відділу контролінгу, зокрема, інформаційного відділу, фінансового департаменту, оскільки в межах окремого відділу неможливо забезпечити наявність фахівців із всіх питань, що вирішуються працівниками зазначеного структурного підрозділу.
Рівень спеціалізації працівників	Наявність у межах відділу контролінгу більш універсальних спеціалістів, які здатні виконувати аналітичну роботу та розробляти заходи щодо подальшого удосконалення системи обігу інформації у межах діяльності страхової компанії.

Впровадження системи контролінгу в страховій компанії пов'язане з виникненням додаткових витрат. В табл. 3.6 наведено основні витрати які компанія понесе в результаті реалізації проекту.

Таблиця 3.6

Витрати на запровадження системи контролінгу на ПрАТ СК «Галицька»

Витрати	Сума, грн.
Витрати на консультаційні послуги щодо впровадження системи контролінгу	1000
Облаштування приміщення для відділу	25 000
Придбання меблів	20 000
Придбання комп'ютерної техніки	70 000
Купівля інформаційного спеціалізованого забезпечення	10 000
Разові	125 000
Заробітна плата працівників	24 000/міс
Комунальні послуги	200/міс
Оплата послуг зв'язку	180/міс
Витрати на канцелярію	120/міс
Оплата послуг інтернет-провайдера	150/міс
Періодичні	25650/міс

При дослідженні впровадження системи контролінгу у страховій компанії, необхідно визначити також економічну ефективність запропонованого заходу. Головною метою створення системи контролінгу на ПрАТ СК «Галицька» є покращення управління фінансовими потоками компанії. Отже, визначення ефекту від впровадження системи контролінгу здійснимо методом з використанням показника чистої приведеної вартості грошових потоків (NPV – Net Present Value) [64]:

$$NPV = \sum_{i=1}^n \frac{\Delta CF_t - \Delta M_t}{(1+r)^t} - K \quad (3.4)$$

де, ΔCF_t , ΔM_t – відповідно величина збільшення грошового потоку та додаткових управлінських витрат, пов'язаних із функціонуванням служби контролінгу в періоді t ;

IK_0 – початкові інвестиційні витрати на впровадження системи контролінгу;

r – ставка дисконтування.

В табл. 3.7 Наведені розрахунки які обґрунтовують економічну доцільність введення системи контролінгу на ПрАТ СК «Галицька».

Таблиця 3.7

Ефективність запровадження системи контролінгу на ПрАТСК
«Галицька»

Показник	Назва показника	I квартал 2019 року	II квартал 2019 року	III квартал 2019 року	IV квартал 2019 року	I квартал 2020 року
1	2	3	4	5	6	7
Грошовий потік компанії після ведення відділу контролінгу грн.	ΔCF_t	-	60 000	70 000	85 000	110 000
Управлінські витрати на утримання відділу, грн.	ΔM_t	-	76950	76950	76950	76950
Початкові інвестиції на створення відділу, грн.	IK_0	25650	0	0	0	0
Ставка дисконтування, %	r	-	25%	25%	25%	25%
Коефіцієнт дисконтування	$1 / (1 + r)$	-	0,8	0,64	0,51	0,41
Чисті дисконтовані грошові потоки			-21187,5	-10859,4	15784,31	80609,76
NPV функціонування відділу, грн.	NPV	38697,19				

Таким чином, з табл. 3.7 бачимо, що запровадження системи контролінгу на ПрАТ СК «Галицька» є доцільним, оскільки розраховане значення NPV є додатним. Також, всі витрати понесені на реалізацію проекту окупляться в IV кварталі 2019 року. В цілому впровадження системи контролінгу себе економічно виправдовує та є економічно доцільним у досліджуваній страховій компанії.

3.3 Покращення розвитку ПрАТ УСК «Княжа Вісна Іншуранс Груп» в умовах діджиталізації

Новим етапом у розвитку страхового ринку є його діджиталізація. Перехід страхового бізнесу на цифрові технології є життєво необхідною вимогою сучасності. В умовах загострення конкуренції, зростання вимог з боку

споживачів і нагляду, страховий ринок стрімко займає лідируючі позиції на передовій технологічного прогресу.

Хвиля діджиталізації зумовлює страховиків відмовлятися від застарілих продуктових лінійок, пошуку нових способів зв'язку з клієнтами, розробки нових підходів до ведення страхового бізнесу. До її реалізації прагнуть найбільш активні учасники ринку банківських і фінансово-кредитних послуг. Для них це не лише питання підвищення свого іміджу, але і впровадження інноваційних високоефективних інструментів в практиці своєї діяльності. З огляду на зазначене, діджитал-страхування є одним із перспективних напрямів розвитку страхового ринку, виступає його рушійною силою.

На світовому ринку страхування на сьогоднішній день хоча і спостерігаються певні досягнення та зміни, зумовлені діджиталізацією, існують ринки, де здійснюються лише перші кроки в даному напрямі. Крім того, швидкі темпи розвитку цифрових технологій загострюють ситуацію на ринку й вимагають постійного вдосконалення страхової діяльності шляхом впровадження новацій [20].

Діджитал-страхування – це новий напрям у страхуванні, що передбачає використання нових технологій (Інтернету, мобільних пристроїв або інших каналів електронної доставки) у страховій діяльності (для поширення контенту, інформації, реалізації страхових послуг та ін.). У свою чергу, діджиталізація у страхуванні – це впровадження нових технологій та даних у бізнес процеси страхової компанії з метою підвищення ефективності її діяльності. Слід відмітити, що поширенню та розвитку діджитал-страхуванню сприяють низка факторів, серед яких варто виокремити наступні:

- розвиток нових технологій;
- необхідність зниження витрат;
- посилення конкуренції;
- підвищення вимог споживачів страхових послуг.

Оскільки проведений нами аналіз показав, що страхова організація «Княжа» займає надійну позицію на ринку та має перспективи її розширення,

тому на нашу думку як спосіб збільшення частки компанії на ринку, збільшення кількості клієнтів буде діджиталізація на ПрАТ УСК «Княжа Вієна Іншуранс Груп» через інтернет. Дедалі більше договорів різних видів страхування можна оформити онлайн за допомогою гаджета. Інтернет є відносно новим інструментом просування страхування і каналом продажів страхових полісів на вітчизняному страховому ринку, використання якого надає переваги як страховим компаніям так і страхувальникам.

Найвагомішою перевагою використання інформаційних технологій для страхувальника є зручність і економія часу [65]. В Інтернеті страхувальник має можливість самостійно вибрати страхівку, здійснити розрахунок вартості поліса, порівняти його з аналогічними пропозиціями від інших компаній, здійснити оплату будь-яким із зручних способів і отримати поліс не виходячи з дому. Діджиталізація дозволяє знизити рівень впливу на споживача, тобто відсутність необхідності прямого спілкування зі співробітниками страхової компанії, зменшує вплив на нього емоційних та раціональних чинників переконання.

Інтернет дозволяє швидко та легко одержати величезний обсяг інформації щодо діяльності страхової компанії, її продукції, цін на неї, що дозволяє спростити процес вибору для споживача. В той же час страхова компанія має змогу здійснювати постійні пасивні маркетингові дослідження, вивчати цільовий сегмент ринку, проводити активні опитування страхувальників, аналізувати попит на страхові продукти та інформацію про них, тощо.

Для страхової компанії розвиток діджиталізації дозволить знизити витрати на ведення бізнесу, що в сучасних умовах є вагомою перевагою. Працюючи з класичним каналом продажів полісів, страховик повинен утримувати офіси, офісну техніку, меблі, платити оренду, тощо. Організація віртуального офісу потребує значно менших витрат, до того ж витрати з укладання договорів страхування в Інтернеті є меншими, ніж витрати на обслуговування клієнта безпосередньо в офісі страхової компанії. Отже, зниження витрат на ведення бізнесу за рахунок діджиталізації дає страховику

змогу підвищити свою платоспроможність і вивільнити час і ресурси на більш якісний супровід своїх клієнтів і оперативне врегулювання страхових випадків. Діджиталізація дозволяє охопити споживачів у віддалених географічних регіонах, що дозволить страховій компанії вийти на нові сегменти, не зважаючи на її фінансові можливості відкриття філій в цих регіонах.

Основними користувачами Інтернету є соціально активні люди з середньою та високою купівельною спроможністю, тобто найцікавіші для залучення в цільову аудиторію страховика.

Діджиталізація дозволить страховій компанії спростити побудову партнерських відносин зі споживачами за рахунок створення більш тісних контактів, ведення діалогів у режимі реального часу, швидкої реакції на запити страхувальників. Перевагою для страховика є й те, що проведення рекламних компаній в Інтернеті потребує значно менших витрат ніж в традиційних ЗМІ та дозволяє більш точно охопити цільову аудиторію. Сформулюємо основні переваги та недоліки використання Інтернету суб'єктами страхового ринку при продажу / купівлі страхових послуг в табл. 3.8-3.9.

Таблиця 3.8

Переваги використання Інтернету суб'єктами страхового ринку при продажу/купівлі страхових послуг □ складено за даними [70] □

Перевага	Сутність
1	2
Оформлення страхового поліса на сайті	- онлайн-калькуляція вартості страхового поліса; - замовлення та оплата страхового поліса на сайті; - відстеження статусу страхового поліса
Управління операціями і доступ до статистики взаємодії зі страховою компанією	- перегляд в особистому кабінеті користувача статистики договорів і платежів; - доступ до звітів по страхових виплатах; - подача заяви про настання страхового випадку; - моніторинг статусу врегулювання збитків; - пролонгація договорів страхування в режимі онлайн; - внесення змін до договору страхування; - розірвання договорів страхування та ін.
Організація ефективного зворотного зв'язку з клієнтами страхової компанії	- інтерактивний веб-чат зі страховим консультантом; - заявка на зворотний дзвінок; - розсилка SMS та E-mail-повідомлень зареєстрованим користувачам; - реєстрація скарг клієнтів та ін.

Продовження таблиці 3.8

1	2
Підтримка різних інформаційних блоків	- публікація переліку продуктів і послуг страхової компанії; - новини, опитування, голосування та ін. - відео-матеріали та інтерактивний контент; - зручний механізм пошуку відділень страхової компанії та ін.
Швидкість та беззатратність отримання інформації будь-якого типу в будь-який час доби	Підприємці швидко та легко можуть одержати величезний обсяг інформації про компанії, їхню продукцію, конкурентів, партнерів тощо, що дозволяє прийняти рішення щодо подальшої діяльності. Маркетологи мають змогу здійснювати постійні пасивні маркетингові дослідження, вивчати цільовий сегмент ринку, цілеспрямовано проводити активні опитування, аналізувати навігацію на веб-сайті та інше;
Зниження рівня впливу на споживача	Споживач не піддається впливу таких емоційних чинників переконання як близьких, родичів та друзів, так само як і роботодавців. Зберігається конфіденційність покупки й одержання інформації;
Оригінальність просування товарів і послуг, бренду компанії.	Реклама і рекламні компанії практично не мають ні територіальних, ні часових меж. Велике значення набувають партнерські програми та обмін посиланнями. Кожен контакт і вся аудиторія в Інтернеті максимально прозорі. Дані відслідковуються незалежними лічильниками і доступні для контролю. Не важко з'ясувати, яка реклама має позитивний результат, а яка - ні, та оперативно внести зміни

Для дослідження поширеності використання запитів СК «Княжа» серед споживачів, використаємо такий інструмент як «Google Trends».

Таблиця 3.9

Недоліки використання Інтернету суб'єктами страхового ринку при продажу / купівлі страхових послуг □ складено за даними [71] □

Недолік	Сутність
1	2
Збільшення конкуренції	Відсутність кордонів та вихід на світовий віртуальний ринок значно збільшує кількість як споживачів, так і конкурентів. Аналогічно з традиційним бізнесом необхідно конкурувати щодо запропонованих цін та асортименту товарів, часом не виправдано занижуючи перші з метою залучення більшого кола споживачів;
Високі витрати на початку	Значних вкладень потребує перше входження в Інтернет-бізнес. Разом з тим воно має свої особливості в умовах України, супроводжується великими різноманітними ризиками з високим рівнем невизначеності, тривалим періодом повернення інвестиційного капіталу;
Загроза індивідуальності	Цифрова природа інформації та інформаційних продуктів, які легко копіювати

У результаті підбору наведено статистику запитів на пошуковій системі Google, що містять задане слово або словосполучення (рис. 3.4).

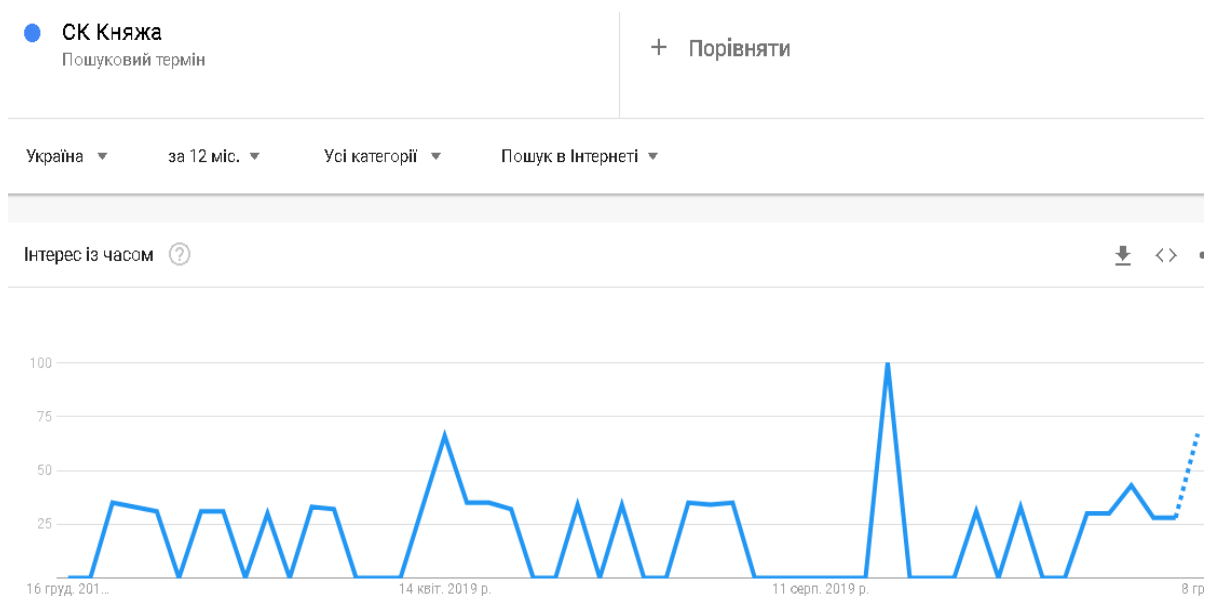

Рисунок 3.4. Популярність запиту «СК «Княжа» в пошуковій системі Google

Як бачимо, популярність запитів сильно коливається, така ситуація свідчить про необхідність застосування інструментарію діджиталізації для підвищення ефективності використання можливостей Інтернет страховій компанії.

Товар. Страховий продукт є особливим товаром, який передбачає продаж гарантії відшкодування збитків у разі настання несприятливої події, в той же час включаючи в себе матеріальну оболонку зобов'язання - поліс; консультації із спеціалістами, додаткові послуги як під час продажу полісу, так і під час обслуговування клієнта. До особливостей страхового продукту слід віднести його тривалий термін життя [65]. Тобто, спочатку клієнт в обмін на сплачену страхову премію набуває страхового захисту, але його матеріальне втілення - страхову виплату - він отримає лише після настання страхового випадку або може взагалі не отримати. В цьому ракурсі маркетологи повинні бути націлені на налагодження протягом цього часу постійного зв'язку з страхувальником, з

метою підтримки його впевненості в економічній безпеці. За таких умов саме інструменти діджиталізації дозволяють підтримувати зв'язок з клієнтами під час дії договору страхування в зручному, швидкому, інтерактивному режимі та з мінімальними витратами. Так, завдяки послугі «Персональний кабінет», який представляє собою особисту сторінку страхувальника на сайті компанії, клієнт компанії може в будь-яку мить відслідкувати необхідну йому інформацію: статус договору, інформацію щодо термінів здійснення страхової виплати, тощо.

Ціна. В світовій практиці цілком природним є те, що ціна в Інтернеті на 5-10% нижча за рахунок зниження витрат на обслуговування клієнтів. Така знижка може бути конкурентною перевагою страховика та фактором, стимулюючим Інтернет продажі страхових продуктів.

Просування. Сучасні можливості інформаційних технологій дозволяють страховикам використовувати такі інструменти комплексу Інтернет-комунікацій як контекстна реклама, пошукова оптимізація, віртуальні співтовариства, інтерактивні продажі, Інтернет-PR, стимулювання збуту, тощо.

Пошукова оптимізація сайту представляє собою процес коректування текстового наповнення сайту, з метою підняття позиції сайту в результатах пошуку в пошукових системах за певними запитами користувачів. Страховим компаніям не слід нехтувати використанням пошукової оптимізації, оскільки чим вище позиція сайту страховика в результатах пошуку, тим більша ймовірність, що відвідувач перейде на нього з пошукових систем.

На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій швидкими темпами зростає популярність соціальних мереж. Що вимагає від страховиків активного використання цього інструменту в маркетинговій діяльності, що надасть можливість безпосередньої та ненав'язливої взаємодії зі споживачами з метою покращення іміджу компанії.

Для страховиків сайт окрім атрибуту їх іміджу та майданчика для збуту страхових продуктів є й важливим засобом комунікації та просування страхових продуктів, тож значну роль відіграють графічний дизайн і юзабіліті

(зручність подання інформації) сайту, якість обробки заявок з сайту та швидкість його завантаження, робота з платіжними системами, умови доставки, тощо.

Збут. Використання інформаційних технологій дозволяє страховикам суттєво розширити можливості зі збуту страхових продуктів.

По-перше, налагоджена система продажу страхових полісів на сайті компанії може підвищити кількість укладених договорів за рахунок прямого маркетингу.

По-друге, страховики можуть підвищити продаж страхових полісів за рахунок налагодження співпраці з страховими порталами та супермаркетами. На таких сайтах, зазвичай, представлена велика кількість страхових компаній, клієнт може порівняти ціну і умови договору та здійснити купівлю страховки.

По-третє, Інтернет відіграє важливу роль при роботі з реальними партнерами – банками, автосалонами, туристичними агентствами тощо. Так через спеціальний Інтернет портал страховика, фірми-партнери мають можливість оперативно оформити страховий поліс для клієнта та передати дані щодо укладення договору в інформаційну систему страхової компанії [66]

Таким чином, враховуючи вищенаведену інформацію складемо такий план щодо впровадження діджиталізації на ПрАТ СК «Княжа»:

1. Створити персональний кабінет клієнта на сайті з можливістю відслідкувати всю необхідну йому інформацію.
2. Запровадити систему знижок для онлайн-клієнтів
3. Створити контекстну рекламу, пошукову оптимізацію, віртуальні співтовариства, інтерактивні продажі, Інтернет-PR.
4. Зареєструвати компанії в соціальних мережах: Facebook, Instagram, Telegram, Twitter та купити рекламу в цих мережах.
5. Покращити дизайн та роботу сайту компанії.

Випереджаючу роль при реалізації заходів діджиталізації надаємо стратегічним цілям розвитку, що стосуються, перш за все, досягнення запланованого обсягу продажів та утримання запланованої ринкової частки

компанії. Для збереження (збільшення) ринкової частки запланований рівень продажів страховика має бути на рівні минулого року, або вище. При цьому обов'язково враховується загальноринковий темп росту страхових премій [67]:

$$СП_1 = СП_0 + \frac{СП_0 \cdot (T_{зр} + Z)}{100\%}, \quad (3.5)$$

де, $СП_1$ - запланований рівень страхових премій страховика, тис. грн.;

$СП_0$ - фактичний рівень страхових премій за минулий період (рік), грн.;

$T_{зр}$ - загальноринковий темп зростання страхових премій, %;

Z – запланований відсоток збільшення страхових платежів, %.

Розрахуємо запланований рівень продажів внаслідок реалізації плану діджиталізації на ПрАТ УСК «Княжа» на 2019 рік, плануємо що реалізація плану діджиталізації дозволить збільшити страхові платежі на 15%:

$$СП_1 = 84539,5 + \frac{84539,5 \cdot (19,56 + 15)}{100\%} = 113756,35 \text{ тис. грн.}$$

При розробці бюджету діджиталізації в страховій компанії використаємо метод бюджету «знизу до верху» - складається на основі сукупних передбачуваних витрат по кожному із запланованих заходів [67]:

$$МБ = \sum_{i=1}^n B_i, \quad (3.6)$$

де: n – кількість заходів, передбачених планом діджиталізації;

B_i – витрати на реалізацію i -го заходу страховика.

Витрати на реалізацію о плану будуть понесені на:

- купівлю необхідної комп'ютерної техніки, та програмного забезпечення – 70 000 грн.

- купівлю реклами в інтернеті (в тому числі в соціальних мережах) – 20 000 грн./міс = 240 000 грн./рік;

- оплату праці IT-спеціаліста – 15 000 грн./міс. = 15 000 x 12=180 000 грн/рік.

- оплату праці працівникам які будуть займатись онлайн-спілкуванням з клієнтами - 18 000/міс = 216 000 грн/рік

Таким чином:

$$MB = 70\,000 + 240\,000 + 180\,000 + 216\,000 = 706\,000 \text{ грн.}$$

Останнім етапом є визначення ефективності страхового маркетингу. Для визначення ефективності використання бюджету діджиталізації логічною є наступна формула, за якою сума залучених страхових премій співвідноситься із обсягом бюджету діджиталізації [67]:

$$K_{\text{еф.мб}} = \frac{СП_{\text{ф}}}{БД}, \quad (3.7)$$

де, $K_{\text{еф.мб}}$ – коефіцієнт ефективності використання бюджету діджиталізації;

$СП_{\text{ф}}$ – фактичний обсяг залучених страхових премій;

$БД$ – бюджет діджиталізації.

Розрахуємо коефіцієнт ефективності бюджету діджиталізації ПрАТ УСК «Княжа», приймаємо, що фактичний обсяг залучених премій буде дорівнювати плановому:

$$K_{\text{еф.мб}} = \frac{113756,35}{706} = 161,12$$

Також для визначення результативності використання бюджету діджиталізації можна запропонувати розрахунок коефіцієнту, який відображатиме продуктивність використання бюджету діджиталізації, тобто кількість коштів, витрачених на залучення однієї гривні страхових премій [67]:

$$K_{п.мб} = \frac{МБ}{\frac{СП}{\phi}}, \quad (3.8)$$

де, $K_{п.мб}$ – коефіцієнт продуктивності використання бюджету діджиталізації;

Розрахунок значення показника для ПрАТ УСК «Княжа»:

$$K_{п.мб} = \frac{706}{113756,35} = 0,006$$

Аналіз запропонованих коефіцієнтів свідчить, що використання діджиталізації є ефективним засобом для зміцнення позицій страхового бізнесу та збільшення обсягів страхових премій компанії.

Співвідношення розрахованих витрат до додаткового фінансового результату страховика дає можливість дослідити умовний економічний ефект від впровадження запропонованого плану. В якості фінансового результату доцільно використовувати отримані страхові премії [67]:

$$E_{пл} = \frac{СП_1 - СП_0}{V_{пл}}, \quad (3.9)$$

де, $E_{пл}$ - ефективність від впровадження плану діджиталізації в страховій компанії;

$СП_1$ – сума залучених страхових премій в плановий період;

$СП_0$ - сума залучених страхових премій в доплановий період;

$V_{пл}$ - середні витрати на складання стратегічного плану діджиталізації страховика;

$$E_{пл} = \frac{113756,35 - 84539,5}{706} = 41,38$$

Визначений показник свідчить про те, що впровадження запропонованого заходу дає ефект, який в 41 раз перевищує витрати на його досягнення.

Висновки до розділу 3

Змодельована матриця поточного та прогнозного стану страхових компаній показала, що страхова компанія «Галицька» отримала позицію хиткої рівноваги через недосконалий менеджмент та неефективне управління грошовими потоками. Страхова організація «Княжа» займає та дотримується стійкої позиції, характеризується збалансованістю портфеля страхових послуг та вигідну страхову політику. На основі такого дослідження були запропоновані заходи для покращення розвитку страхових компаній.

Для ПрАТ СК «Галицька» – це створення системи контролінгу. Було визначено, що створення такої системи має більше переваг ніж недоліків. Обрано систему інструментів та визначено етапи формування служби контролінгу в компанії. Даний проект розроблений з метою покращення ефективності управління грошовими потоками страхової компанії, а отже, визначення ефекту від впровадження системи контролінгу здійснено з використанням показника чистої приведеної вартості грошових потоків. В результаті розрахунків визначено, що запровадження системи контролінгу в страховій компанії є доцільним.

Для ПрАТ УСК «Княжа» – діджиталізація через інтернет. Діджитал-страхування – це новий напрям у страхуванні, що передбачає використання нових технологій (Інтернету, мобільних пристроїв або інших каналів електронної доставки) у страховій діяльності. Визначено, що переваг використання Інтернету суб'єктами страхового ринку є значно більше ніж недоліків. Популярність запитів СК «Княжа» в Google сильно коливається, така ситуація свідчить про необхідність застосування інструментарію діджиталізації для підвищення ефективності використання можливостей Інтернет страховій компанії. Складено план щодо впровадження діджиталізації на ПрАТ СК «Княжа» та обґрунтовано її економічну доцільність.

ВИСНОВКИ

В результаті вивчення теоретичних основ формування та використання фінансових ресурсів страхових компаній, проаналізовано різні підходи щодо визначення сутності «страхування» та сформульовано його нове визначення. Розглянуто поняття «фінансові ресурси страхової компанії». Виявлено, що фінансам страхових організацій притаманні певні особливості, внаслідок специфіки страхової діяльності. Фінансові ресурси страховика виконують розподільчу та контрольну функції.

В ході розгляду теоретичних аспектів джерел формування фінансових ресурсів страховика, було визначено, що страхова організація здійснює операційну, фінансову та інвестиційну діяльність, в результаті яких відбувається формування її фінансових ресурсів, що супроводжується рухом грошових коштів. Основним джерелом формування фінансових ресурсів страховика є страхові премії (страхові платежі). Доходи що не належать до операційної діяльності є доходами від інвестиційної та фінансової діяльності.

Розглянувши напрями використання фінансових ресурсів страховика визначено, що використання фінансових ресурсів страховика відбувається внаслідок здійснення ним операційної (страхової), фінансової та інвестиційної діяльності. Витрати пов'язані зі здійсненням операційної діяльності займають понад 85% всіх витрат страховика. Страховий сектор відіграє важливу роль в інвестиційних процесах. Фінансові ресурси страховика мають різні інвестиційні можливості в залежності від їх структури. Частина фінансових ресурсів страховика повинна бути спрямована на формування страхових резервів. Управління капіталом страховика повинно бути спрямоване на інвестування фінансових ресурсів в найбільш прибуткові та надійні активи, з мінімізацією ризику.

Було наведено методику для проведення аналізу динаміки та структури джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів страхових організацій, оцінки фінансової стійкості, платоспроможності, рівня

використання інвестиційного потенціалу та ефективності управління капіталом досліджуваних страхових компаній.

Аналіз проведений в 2 розділі магістерської роботи стосувався двох страхових компаній: ПрАТ СК «Галицька» та ПрАТ УСК «Княжа Вієна Іншуранс Груп».

Аналіз джерел формування та напрямків використання фінансових ресурсів страхових компаній показав, що на ПрАТ СК «Галицька» власний капітал компанії зменшувався і це може свідчити про зниження гарантії забезпечення виконання зобов'язань компанії за договорами страхування. Найбільшу питому вагу в власному капіталі ПрАТ СК «Галицька» займає резервний капітал, на ПрАТ СК «Княжа» - додатковий капітал. В обох компаніях спостерігається збільшення позикового та залученого капіталу, в основному за рахунок збільшення суми страхових резервів. Аналіз грошових надходжень показав, що загальна їх сума в 2020 році в обох страхових компаніях зростає. На ПрАТ СК «Галицька» страховий портфель в більшій мірі складається з добровільних видів страхування, на ПрАТ УСК «Княжа» переважають такі види страхування як: особисте страхування, зелена картка, інші види страхування та КАСКО.

В обох страхових компаніях відбувалось збільшення загального обсягу страхових резервів. На ПрАТ СК «Галицька» в 2020 році значно збільшились інші фінансові інвестиції, внаслідок придбання компанією інвестиційних сертифікатів ПрАТ КУА «Славутич-Інвест». На ПрАТ УСК «Княжа» відбувається збільшення поточних фінансових інвестицій, внаслідок придбання компанією облігації внутрішньої державної позики та грошових коштів та їх еквівалентів. У СК «Галицька» в 2020 році найбільшими темпами зростали виплати за такими видами страхування: страхування наземного транспорту, страхування від нещасних випадків, страхування від нещасних випадків на транспорті, страхування медичних витрат. В УСК «Княжа»: страхування предмета іпотеки; страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних лих; медичне страхування.

Аналіз ліквідності досліджуваних страхових компаній показав, що всі показники ліквідності знаходяться на нормативному рівні. ПрАТ УСК «Княжа» є більш ліквідною ніж ПрАТ СК «Галицька». Обидві страхові компанії відносно є фінансово стійкими. Оцінивши рівень страхових виплат дійшли висновку, що обидві страхові компанії є надійними. Страхова компанія «Галицька» на низькому рівні використовує свій інвестиційний потенціал та характеризується середнім рівнем управління капіталом. На ПрАТ УСК «Княжа» рівень використання інвестиційного потенціалу є вищим та управління капіталом здійснюється на високому рівні. В результаті сформовано основні цілі для досягнення яких компаніям необхідно активізувати та покращити інвестиційну діяльність. Та на вирішення яких завдань повинно бути спрямоване управління капіталом.

В ході визначення напрямів удосконалення використання фінансових ресурсів страхових компаній була змодельована матриця поточного та прогнозного стану страхових компаній. Яка показала, що страхова компанія «Галицька» отримала позицію хиткої рівноваги через недосконалий менеджмент та неефективне управління грошовими потоками. Страхова організація «Княжа» займає та дотримується стійкої позиції, характеризується збалансованістю портфеля страхових послуг та вигідну страхову політику. На основі такого дослідження були запропоновані заходи для покращення розвитку страхових компаній.

Для ПрАТ СК «Галицька» - це створення системи контролінгу. Було визначено, що створення такої системи має більше переваг ніж недоліків. Обрано систему інструментів та визначено етапи формування служби контролінгу в компанії. Даний проект розроблений з метою покращення ефективності управління грошовими потоками страхової компанії, а отже, визначення ефекту від впровадження системи контролінгу здійснено з використанням показника чистої приведеної вартості грошових потоків. В результаті розрахунків визначено, що запровадження системи контролінгу в страховій компанії є доцільним.

Для ПрАТ УСК «Княжа» – діджиталізація через інтернет. Діджитал-страхування – це новий напрям у страхуванні, що передбачає використання нових технологій (Інтернету, мобільних пристроїв або інших каналів електронної доставки) у страховій діяльності. Визначено, що переваг використання Інтернету суб'єктами страхового ринку є значно більше ніж недоліків. Популярність запитів СК «Княжа» в Google сильно коливається, така ситуація свідчить про необхідність застосування інструментарію діджиталізації для підвищення ефективності використання можливостей Інтернет страховій компанії. Складено план щодо впровадження діджиталізації на ПрАТ СК «Княжа» та обґрунтовано її економічну доцільність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про страхування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Базилевич В. Д. Нова парадигма страхування в умовах глобалізації / В. Д. Базилевич // Економіка. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – К. – 2009. – С. 186–195.
4. Балабанов, І.Т. Аналіз і планування фінансів господарюючого суб'єкта / І.Т. Балабанов // М.: Фінанси і статистика, 2009. - 183 с.
5. Бойко А.О. Теоретичні основи та практичний досвід забезпечення фінансової стійкості страхової компанії / А.О. Бойко // Економічні науки. – 2010. – №7. – С.113-135.
6. Василенко А. Інвестиційна діяльність страхових компаній: стратегія і пріоритети / А. Василенко, В. Тринчук // Страхова справа. — 2006. — №3 (23). — С. 17-27
7. Вовчак О.Д. Страхова справа: підручник / О.Д. Вовчак. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 415 с.
8. Внукова Н. О. Оцінка активів страхових компаній / Н. О. Внукова // Фінанси України. – 2002. – № 4. – С. 126-132.
9. Галасюк О.В. Теоретичні засади та структура формування фінансових ресурсів страхової компанії / О.В. Галасюк // Економіка. – 2009. – №11. – С. 219-224.
10. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: навч. посіб. / О.О. Гаманкова. – К.: КНЕУ, 2009. – 328 с.
11. Горбатенко А.А. Особливості формування власних фінансових ресурсів підприємств в Україні // Економічний вісник Переяслав-Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди. – 2010. – Випуск №15/1. – С. 195- 201.
12. Гребенщіков Є.С. Фінансова та інвестиційна складова страхового бізнесу/ Є.С. Гребенщіков // Фінанси. – 2015. – №3. – С.30-34.

13. Джанаєв Т.К. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання / Т.К. Джанаєв // Економічний аналіз: теорія і практика. – 2013. – №3. – С.44-52.
14. Добош Н.І. Оцінка фінансової стійкості страховика / Н.І. Добош // Формування ринкової економіки в Україні. – 2015. – №19. – С.207-212.
15. Добош Н.М. Основні принципи формування та управління капіталу страхових організацій/ Н.М. Добош // Л.: Національний університет «Львівська політехніка», 2016. – С.120-139.
16. Дума О.І. Управління діловою активністю страхової компанії / О.І. Дума // Львівський політехнічний університет. – 2010. – №33. – С. 141-148.
17. Журавка О.С. Теоретичні основи формування страхового портфеля / О. С. Журавка// Бізнесінформ. – 2012. - №5. – С. 201-204.
18. Журавка О.С. Науково-методичні засади стратегічного розвитку страхового ринку України : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук зі спеціальності 08.00.08 / О. С. Журавка. – Суми, 2010. – 205 с.
19. Клепікова О.А. Прогнозування головних показників страхової компанії за методом системної динаміки / О.А. Клепікова // Одеський політехнічний університет. – 2011. - №3(37). – С.74-80.
20. Кравченко В.О. Розвиток методів аналізу платоспроможності страховика як складової фінансової безпеки страхової компанії / В.О. Кравченко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2016. - №1. – С.85-89.
21. Куликова М.М. Критерії оцінки поточних зобов'язань і способи оптимізації їх величини з метою ефективного управління фінансовими ресурсами / М.М. Куликова // Економічний аналіз: теорія і практика. – 2018. – № 3. – С. 60-63.
22. Лебединська Л.Д. Концептуальні засади управління фінансовими ресурсами страхових компаній // Науковий вісник Чернігівському державному інституті економіки і управління. – 2018. – №1. – С.127-137.

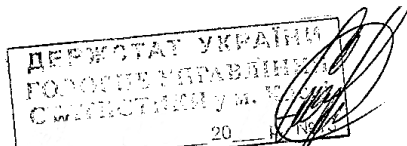
- 23.Левчаев, П.А. Система фінансових ресурсів підприємства / П.А. Левчаев // Економічний аналіз: теорія і практика. – 2006. – №16. – С. 40-47.
- 24.Левченко В.П. Експрес-оцінка діяльності страхової компанії / В.П. Левченко // Інноваційна економіка. – 2018. – №6. – С. 278-283.
- 25.Малинич Г.М. Методичні підходи до аналізу фінансової надійності страхових компаній: переваги та недоліки / Г.М. Малинич // Економіка. – 2016. – №113. – С. 87-91.
- 26.Нагайчук Н.Г. Управління капіталом страхових компаній / Н.Г. Нагайчук // Фінанси України. – 2017. – №11. – С. 106-116.
- 27.Нікуліна М.М. Нова парадигма грошових потоків як об'єкта управління фінансових ресурсів страховика / М.М. Нікуліна / Економіка. – 2016. – №2. – С.7-13.
- 28.Нікуліна М.М., Березина С.В. Финансовый менеджмент страховой организации. – М.: Юнити-Дана, 2008. – 431 с.
- 29.Опарін В. Фінансові ресурси: проблеми визначення та розміщення / В. Опарін // Вісник НБУ. – 2010. – № 25. – С. 10-11.
- 30.Осадець С.С. Страхування: Підручник / Керівник авт. колективу і наук. ред. С.С.Осадець. — Вид. 2-ге, перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2002.
- 31.Парушіна Н.В. Аналіз руху грошових коштів / Н.В. Парушіна // Бухгалтерський облік. – 2018. – № 5. – С. 45-49.
- 32.Пилипенко О.І. Управлінський облік власного капіталу / О.І. Пилипенко // Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2010. – №17. – С.58-59.
- 33.Плиса В.Й. Управління фінансовою стійкістю страховика / В.Й. Плиса // Фінанси України. – 2010. – №9. – С.136-143.
- 34.Санакоєва М.А. Напрями вдосконалення, формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві / М.А. Санакоєва // Економічні науки. – 2010. – №3(7). – С.257-285.
- 35.Сисоєва Л.В. Аналіз фінансових ресурсів та достатності власного капіталу, як рівень фінансової надійності страховика/ Л.В. Сисоєва // Економічний простір. – 2010. – №43. – С.301-312.

- 36.Скорик І.В. Упровадження ефективних інструментів державного нагляду за діяльністю страхових компаній з урахуванням міжнародних стандартів / І.В. Скорик // Управління розвитком. – 2016. – №14(154). – С.159-160.
- 37.Сплетугов Ю.О. Аналіз фінансової діяльності страховиків / Ю.О. Сплетугов // Фінанси. – 2018. – №1. – С. 43-47.
- 38.Стецюк П.А. Економічна суть фінансових ресурсів / П.А. Стецюк //Фінанси України. – 2011. – №1. – С. 129-141.
- 39.Стратегічне управління страховою компанією: кол. монограф. / [В.М. Фурман, О.Ф. Філоньок, М.П. Ніколенко та ін.] ;наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук. В.М. Фурман. – К.: КНЕУ, 2010. – 440с.
- 40.Супрун А.А. Система антикризового управління страховою компанією / А.А. Супрун // Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. – С.13-25.
- 41.Фурман В.М. Ризики в інвестиційній та фінансовій діяльності страховика / В.М. Фурман // Фінанси України. – 2015. – №2. – С. 107-114.
- 42.Чиж Л.М. Сутність, структура та функції страхового капіталу / Л.М. Чиж // Л.: Львівський національний університет ім. Франка, 2010. – С. 1-6.
- 43.Чичилінський М.В. Роль фактичного запасу платоспроможності у забезпеченні фінансової стійкості страхових компаній / М.В. Чичилінський // Фінансова система України. – 2012. – №19. – С. 357-380.
- 44.Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – 196 с. 23.
- 45.Шірінян Л. В. Визначення фінансової стійкості страхових компаній і підприємств / Л.В. Шірінян // Фінанси України. – 2009. – № 9. – С.70-80.
- 46.Шірінян Л.В. Фінансовий аудит страховика як метод контролю і регулювання діяльності страхової компанії / Л.В. Шірінян // Формування ринкових відносин в Україні. – 2016. – № 7. – С.114-120.
- 47.Шірінян Л.В. Фінансова надійність і фінансова стійкість страховиків // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 9. – С. 173-178.
- 48.Режим доступу: <http://uainsur.com> .
- 49.Режим доступу: <http://kniazha.com.ua/ua/main/> .
- 50.Режим доступу: <http://forinsurer.com>.

- 51.Режим доступу: <http://www.credit-rating.ua>.
- 52.Режим доступу: <https://sdo.kniazha.com.ua/login/enter.php>.
- 53.Режим доступу: <http://www.readbook.com.ua>.
- 54.Режим доступу: <http://www.ufin.com.ua>.
- 55.Режим доступу: <http://nfp.gov.ua>.
- 56.Режим доступу: <http://www.klubok.net>.
- 57.Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast) // Official Journal of the European Union (OJEU). – 2009. – L.335. –P.1-155.
- 58.Solvency II: a closer look at the evolving process transforming the global insurance industry [Electronic resource]. – Mode of access: www.kpmg.com/US/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/solvency-II.pdf.
- 59.The impact of Solvency II on asset managers [Electronic resource] // Ernst & Young : official website. – Mode of access : [http://www.ey.com /Publication/vwLUAssetsThe_Impact_of_SolvencyII_on_asset_managers_January011/\\$File/The%20Impact%0of%20Solvency%20II%20on%20asset%20managers.%20January%202011.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/The_Impact_of_SolvencyII_on_asset_managers_January011/$File/The%20Impact%0of%20Solvency%20II%20on%20asset%20managers.%20January%202011.pdf).
- 60.AI in Eastern Europe Infographic Summary [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.slideshare.net/DianaBeleuta/ai-in-eastern-europe-infographic-summary>.
61. Юридична платформа [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://legalhub.online/investytsiyi-sfery-biznesu/v-ukrayini-pochaly-aktyvno-pratsyuvaty-nad-umovamy-rozvytku-shtuchnogo-intelektu/>.
62. Everest: платформа «Штучний інтелект» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.everest.ua/ai-platform/ai-business/ai-v-strakhuvanni-try-nayzatrebuvanishykh-navychky-intelektualnykh-system/>.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство: Приватне акціонерне товариство "Українська страхова компанія "Княжа Віснн
Іншуранс Груп" Дата (рік, місяць, число): 2019 01 01
за ЄДРПОУ

Територія: М.КІІВ за КОАТУУ
Організаційно-правова форма господарювання: Акціонерне товариство за КОПФГ
Вид економічної діяльності: інші види страхування, крім страхування життя за КВЕД

Середня кількість працівників: 1 686
Адреса, телефон: вулиця Глибочицька, буд. 44, м. КІІВ, М.КІІВ обл., 04050 207272

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

КОДИ		
2019	01	01
24175269		
8039100000		
230		
65.12		

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6 665	6 674
первісна вартість	1001	11 638	12 290
накопичена амортизація	1002	4 973	5 616
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	15 035	15 258
первісна вартість	1011	35 950	38 973
знос	1012	20 915	23 715
Інвестиційна нерухомість	1015	70 280	72 220
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	70 280	72 220
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	210	210
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	29 192	33 049
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	21 942	24 203
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	143 324	151 614
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 933	3 046
Виробничі запаси	1101	1 933	3 046
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 781	144
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1 631	1 243
з бюджетом	1135	199	300
у тому числі з податку на прибуток	1136	120	296
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	5 811	4 999
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	130	102
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	187 493	204 443
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	187 493	204 443
Витрати майбутніх періодів	1170	204	352
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	30 944	78 139

резервах незароблених премій	1183	1 314	404
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	232 440	293 173
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	375 764	444 787

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зарєстрований (пайовий) капітал	1400	102 276	102 276
Внески до незарєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у доопісках	1405	51 270	53 646
Додатковий капітал	1410	280 410	280 410
Емісійний дохід	1411	280 372	280 372
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 174	1 174
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(300 890)	(310 394)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	9 455	4 608
Усього за розділом I	1495	143 695	131 720
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	3 061	2 964
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	3 061	2 964
Ділянки фінансування	1525	-	-
Вигідна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	176 876	246 109
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	62 295	128 415
резерв незароблених премій	1533	114 581	117 694
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	179 937	249 073
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	558	500
розрахунками з бюджетом	1620	2 621	45
у тому числі з податку на прибуток	1621	2 607	-
розрахунками зі страхування	1625	-	18
розрахунками з оплати праці	1630	-	144
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	7 378	8 086
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	169	169
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	41 214	54 732
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	192	300
Усього за розділом III	1695	52 132	63 994
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів державного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	375 764	444 787

Керівник

Грицута Дмитро Олексійович

Головний бухгалтер

Зубер Світлана Олександрівна

¹ Визначається в порядку, встановленому Кабінетом міністрів України, з урахуванням рекомендацій Верховного комітету статистики України, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ДОДАТОК Б

Підприємство **Приватне акціонерне товариство "Українська страхова компанія "Княжа Віснн Іншуранс Груп"** (найменування)

Дата (рік, місяць, число) **2019 01 01**

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) **Рік 2018**

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

Коди: 2019 01 01 24175269

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	338 577	304 820
премії підписані, валова сума	2011	434 880	397 275
премії, передані у перестрахування	2012	92 281	65 861
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	3 112	25 886
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	(910)	(708)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(75 364)	(70 503)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	123 032	102 699
Валовий:			
прибуток	2090	140 181	131 618
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	(18 924)	(8 685)
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	(66 119)	(19 960)
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	(47 195)	(11 275)
Інші операційні доходи	2120	13 724	42 803
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(28 316)	(31 592)
Витрати на збут	2150	(112 792)	(108 538)
Інші операційні витрати	2180	(24 472)	(42 726)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	-
збиток	2195	(30 599)	(17 120)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	30 537	23 578
Інші доходи	2240	13	-
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(1 558)	(115)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	6 343
збиток	2295	(1 607)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(12 744)	(11 399)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	-
збиток	2355	(14 351)	(5 056)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(14 351)	(5 056)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	5 273	5 145
Витрати на оплату праці	2505	39 019	35 216
Відрахування на соціальні заходи	2510	7 267	11 041
Амортизація	2515	3 769	3 327
Інші операційні витрати	2520	185 616	198 629
Разом	2550	240 944	253 358

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

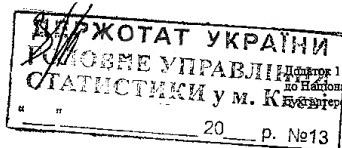
Грицута Дмитро Олексійович

Головний бухгалтер

Зубер Світлана Олександрівна

ДОДАТОК В

Підприємство **Приватне акціонерне товариство "Українська страхова компанія "Княжа Віснн Іммуранс Груп"** Дата (рік, місяць, число) **2020 01 01**

Територія **М.КИЇВ** за КОАТУУ **8039100000**

Організаційно-правова форма господарювання **Акціонерне товариство** за КОПФГ **230**

Вид економічної діяльності **інші види страхування, крім страхування життя** за КВЕД **65.12**

Середня кількість працівників **1 728**

Адреса, телефон **вулиця Глибочицька, буд. 44, м. КИЇВ, М.КИЇВ обл., 04050** **2077272**

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку ☐

за міжнародними стандартами фінансової звітності ☒

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2019 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
І. Необоротні активи	2	3	4
Нематеріальні активи	1000	6 674	7 443
первісна вартість	1001	12 290	13 655
накопичена амортизація	1002	5 616	6 212
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	15 258	19 310
первісна вартість	1011	38 973	43 818
знос	1012	23 715	24 508
Інвестиційна нерухомість	1015	72 220	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	72 220	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	210	28 954
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізичні витрати	1060	33 049	40 854
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	24 203	29 021
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом І	1095	151 614	125 582
ІІ. Оборотні активи			
Запаси	1100	3 046	1 821
Виробничі запаси	1101	3 046	1 821
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	144	3 368
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	1 243	1 257
з бюджетом	1135	300	63
у тому числі з податку на прибуток	1136	296	19
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	4 999	4 353
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	102	130
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	204 443	219 059
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	204 443	219 059
Витрати майбутніх періодів	1170	352	446
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	78 544	120 150
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	78 139	119 925

резервах незароблених премій	1183	404	225
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	293 173	350 647
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	444 787	476 229

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	102 276	108 158
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	70 578	2 467
Додатковий капітал	1410	280 410	333 352
Емісійний дохід	1411	280 372	333 313
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 174	1 174
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(327 326)	(395 855)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	4 608	686
Усього за розділом I	1495	131 720	49 982
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	2 964	3 287
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	2 964	3 287
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	246 109	341 662
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	128 415	200 425
резерв незароблених премій	1533	117 694	141 237
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату двоек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	249 073	344 949
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	500	1 940
розрахунками з бюджетом	1620	45	3 949
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	3 924
розрахунками зі страхування	1625	18	-
розрахунками з оплати праці	1630	144	40
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	8 086	9 670
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	169	169
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	54 732	65 136
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	300	394
Усього за розділом III	1695	63 994	81 298
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів-недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	444 787	476 229

Керівник

Грицута Дмитро Олексійович

Головний бухгалтер

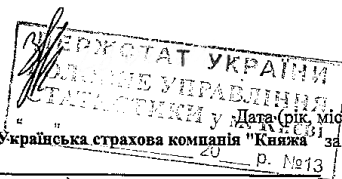
Зубер Світлана Олександрівна

1 Визначається в порядку, встановленому органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ДОДАТОК Г

Підприємство **Приватне акціонерне товариство "Українська страхова компанія "Княжа" за ЄДРПОУ**
Віснн Іншуранс Груп
 (найменування)

КОДИ		
2020	01	01
24175269		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 за Рік 2019 р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	353 518	338 577
премії підписані, валова сума	2011	497 844	434 880
премії, передані у перестраховування	2012	120 604	92 281
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	23 543	3 112
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	(179)	(910)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(88 797)	(75 364)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	154 198	123 032
Валовий:			
прибуток	2090	110 523	140 181
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	(30 224)	(18 924)
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	(72 010)	(66 119)
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	41 786	(47 195)
Інші операційні доходи	2120	16 178	13 724
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(30 570)	(28 316)
Витрати на збут	2150	(141 013)	(112 792)
Інші операційні витрати	2180	(8 267)	(24 472)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	-
збиток	2195	(83 373)	(30 599)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	26 369	30 537
Інші доходи	2240	356	13
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(109)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(639)	(1 558)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	-
збиток	2295	(57 396)	(1 607)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(15 056)	(12 744)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	-
збиток	2355	(72 452)	(14 351)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(72 452)	(14 351)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	7 961	5 273
Витрати на оплату праці	2505	49 326	39 019
Відрахування на соціальні заходи	2510	9 338	7 267
Амортизація	2515	5 289	3 769
Інші операційні витрати	2520	196 734	185 616
Разом	2550	268 648	240 944

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Григута Дмитро Олексійович

Зубер Світлана Олександрівна

ДОДАТОК Д

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство **Приватне акціонерне товариство "Українська страхова компанія "Княжа Віснн Імшуранс Груп"** Дата (рік, місяць, число) **2021 01 01**
за ЄДРПОУ **24175269**
Територія **М.КИЇВ** за КОАТУУ **8039100000**
Організаційно-правова форма господарювання **Акціонерне товариство** за КОПФГ **230**
Вид економічної діяльності **інші види страхування, крім страхування життя** за КВЕД **65.12**
Середня кількість працівників **1 614**
Адреса, телефон **вулиця Глибочицька, буд. 44, м. КИЇВ, М.КИЇВ обл., 04050** **0442077272**
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2),
грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

КОДИ		
2021	01	01
24175269		
8039100000		
230		
65.12		

V

**Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня
2020 р.**

Форма №1 Код за ДКУД | 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	7 443	8 008
первісна вартість	1001	13 655	15 101
накопичена амортизація	1002	6 212	7 093
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	19 310	19 663
первісна вартість	1011	43 818	45 558
знос	1012	24 508	25 895
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	28 954	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	40 854	55 553
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	91 661	143 216
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	188 222	226 440
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 821	1 791
Виробничі запаси	1101	1 821	1 791
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	262	329
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1 257	2 064
з бюджетом	1135	63	133
у тому числі з податку на прибуток	1136	19	18
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	4 353	5 563
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 236	79 111
Поточні фінансові інвестиції	1160	48 714	75 038
Гроші та їх еквіваленти	1165	107 705	270 983
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	107 705	270 983
Витрати майбутніх періодів	1170	446	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	120 150	169 872
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	119 925	163 526

резервах незароблених премій	1183	225	6 346
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	288 007	604 884
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	476 229	831 324

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	108 158	123 358
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	2 467	2 467
Додатковий капітал	1410	333 352	470 152
Емісійний дохід	1411	333 313	470 113
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 174	1 174
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(395 855)	(446 501)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	686	-
Усього за розділом I	1495	49 982	150 650
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	341 662	488 980
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	200 425	284 675
резерв незароблених премій	1533	141 237	204 305
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	341 662	488 980
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 940	3 673
розрахунками з бюджетом	1620	3 949	4 514
у тому числі з податку на прибуток	1621	3 924	4 514
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	40	71
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	9 670	13 706
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	169	169
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	65 136	164 812
Поточні забезпечення	1660	3 287	4 318
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	394	431
Усього за розділом III	1695	84 585	191 694
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів незалежного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	476 229	831 324

Керівник

Головний бухгалтер

Грицута Дмитро Олексійович

Шевченко Тетяна Анатоліївна

1 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ДОДАТОК Е

Підприємство **Приватне акціонерне товариство "Українська страхова компанія
"Княжа Віснн Іншуранс Груп"** (найменування)
Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ 2021 01 01
24175269

КОДИ		
2021	01	01
24175269		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2020 рік

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	-	-
Чисті зароблені страхові премії	2010	416 200	353 518
премії підписані, валова сума	2011	600 690	497 844
премії, передані у перестраховування	2012	127 544	120 604
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	63 067	23 543
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	6 121	(179)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(99 581)	(88 797)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	184 264	154 198
Валовий:			
прибуток	2090	132 355	110 523
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	(40 649)	(30 224)
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	(84 250)	(72 010)
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	43 601	41 786
Інші операційні доходи	2120	14 569	16 178
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(29 587)	(30 570)
Витрати на збут	2150	(143 909)	(141 013)
Інші операційні витрати	2180	(13 997)	(8 267)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	-
збиток	2195	(81 218)	(83 373)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	48 931	26 369
Інші доходи	2240	75	356
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(832)	(109)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(177)	(639)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	-
збиток	2295	(33 221)	(57 396)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(18 111)	(15 056)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	-
збиток	2355	(51 332)	(72 452)

1 СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(51 332)	(72 452)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	6 076	7 961
Витрати на оплату праці	2505	51 584	49 326
Відрахування на соціальні заходи	2510	11 209	9 338
Амортизація	2515	5 004	5 289
Інші операційні витрати	2520	213 201	196 734
Разом	2550	287 074	268 648

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник
Завантаження: Головна
Головний бухгалтер

Грицута Дмитро Олексійович

Бердусь Ірина Романівна
Шевченко Тетяна Анатоліївна